

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Disputatio Ultima. De SS. Trinitate controversè.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](#)

Disputatio IX.

267

Tum quia formalitas generationis est soli filio debita; spiratio autem activa, est quid communis. Cur ergo mutata spiratione activa, debet supponi formaliter de toto mutari generationem? Tum quia potest supponi animalitas Petri sine materialitate, ergo & generatio sine spiratione activa, quae sic à Filio, sed quae sit solum à Patre. Ad solvendas Objectiones

Notio 1. Auctoritatem S. Thom. hic q. 36. 22. in corpore non esse contra nos, ait enim ita: *Spiritu S. ita necessario procedit à Filio, quod si non procederet, non distingueretur ab eo personaliter,* ubi nihil agit de suppositione impossibili, & quidem tali ut à nobis formatur. Titulus etiam articuli procedit de eo, quod de facto est, idemque ostendit corpus articuli. Legitur textus. Adduci solet auctoritas Flor. sed advertit Valsq. illam falsificari contra nostram sententiam. Ad alios PP. quid sit dicendum

Notio 2. Quod secundum praesentem ordinem, secundum articulum fidei, Scripturam & Panibus roboratum, & secundum aliquid nobis notius, sola oppositio producentis & producuntis distinctionem realem: sed nihil agunt de suppositione impossibili. Et sicut fides & auctoritas non ponit aliam filiationem, quam sit productiva Spiritus S. nec tamen vetat,

suppositione ponere per impossibile alium filium, sic nec vetat ponere, aliam distinguibilitatem.

Notio 3. Posse nos concedere, quod tunc distinguerentur relationibus disparatis Filius & Spiritus S. quamvis autem relatio spirationis activa, & paternitatis, non distinguant realiter, hoc inde est, quia relatio illa est quid commune ut fides docet, communia autem non distinguunt realiter; jam autem in casu suppositionis, producio utriusque, non esset communis, & comparare ad Patrem utraque persona existaret, produceretur, &c. Hac autem distinguunt sufficenter realiter. Unde producio Filii esset per modum naturae; sed personaliter, & producio Spiritus per modum voluntatis personaliter, adeoque sufficenter addistinguuntur.

Sed quomodo Spiritus S. haberet tunc rationem tertiae personae?

RESPONDE TUR. Haberet rationem tertiae, non ratione productionis à filio, sed numerice, quia scilicet ubi est præter duo unum, illic est tertium, undecunque numerum incepis. Immo posita distinctione virtuali intellectionis à volitione, ostendetur etiam illo casu, prioritas Filii, præ Spiritu Sancto.

R. P.
T. MŁOD
nowski
dm. Act Z:
VI

DISPUTATIO ULTIMA.

De Sanctissima Trinitate controverse.

Dræmisimus initio hujus Tractatus, duas eum debere habere partes: Absolutis proinde iis, quæ magis speculativa sunt, accedendum ad ea, quæ sunt Controversia. Quamvis verò ordinariè hoc loco hæc materia non tractetur; placuit tamen ejus tractationem hic annexere; præsertim, cum pleraque quæ nobis Adversarii de hoc mysterio opponunt, ex principiis merè Theologicis sint refellenda. Porro: Duplicita erunt argumenta Arianorum, quædam merè Scholastica, adeoque solubilia scholastice hinc que hæc, & in Metaphysica, dicta sunt de distinctione virtuali, & toto tractatu, de Sanctissima Trinitate, scholastico, erunt objicientibus prænoscenda: Alia autem objiciuntur ex sacra Scriptura, & hæc explicanda erunt, per loca alia sacræ Scripturæ, per explicationes à sanctis patribus traditas, &c.

Rianismi nomine veniunt duo: impri- mis errores Ario proprii, quos non quidem prius orbi intrusit, sed notabilius defendit, de quibus infra. Deinde veniunt erotes quoquaque modo consubstantialitatem Personarum agnitarum negantes. Ex quo fundamento, Racovianæ scholæ, five Magistri, siue Discipuli apud nos Ariani vocantur. Quos non immeritis Petavius in Proemio Lib. 3. de Trinitate appellat Ebionitas; Ebion enim qui-

dam negavit consubstantialitatem Trinitatis, & VERBUM quod in carnem delapsum est, docuit non aliud esse, præter sonum vocis; Omne initium Filii Dei ex Maria concedens: appellantur iidem Photiniani à Polonis Scriptoribus, quia Photini error negabat etiam consubstantialitatem personarum distinctarum trium, negabatque æternam generationem Filii, stando in temporali illius generatione.

Z 2

Clas-

Classis variae Errorum.

PRIMA CLASSIS eorum est. Qui admis-
sa consubstantialitate, duas vel tres perso-
nas in unam confuderunt: Tales fuerunt quos
Cyprian. Epist. 73. Patropassianos appellat, quorum intentum fuit dicere, Patrem esse pa-
sum pro nobis. Hanc hæresin novo conatu An-
no 245. propugnavit Noëtus Ephesinus. Sed
Theodoreus L. 3. de Hæreticis, Smyrnensem
vocat. Eandem hæresin docuit Epigonus qui-
dam, habuit discipulum Cleomenem, qui Mag-
ister fuit Noëti. Successit Noëto Sabellius
eundem errorum docens, ut sentit August. L.
de hæresib. Ad quod vult Deum, hæresi 41.
vide Euseb. Histor. Ecclesiastica l. 7. c. 4. Sa-
bellianorum errorem sic describit Epiph. Hæ-
res. 62. *Horum hæc opinio est, eundem esse Patrem,*
& Filium, & Spiritum S. ut ad eandem hypostasin
tres appellaciones convenienter. Error illius audiri
cepit 257. Posterior Sabellio fuit Paulus Sa-
mosatenus in hoc differens, quod Divinitatem
Christi specialius impugnandam acceperit.
Contra quem Anno 265. Synodus Antiochiae
celebrata, sed ab eodem elusa: Damnatus in al-
tera Synodo Anno 270. Consule Euseb. lib. 9.
cap. 22.

SECONDIA CLASSIS est, quam dicit Arius,
qui prædicanti Alexandro Episcopo Alexan-
driæ, Petri qui illum excommunicaratus succe-
fieri, restitut, dum subtilius aliquid de Trinitate
dissereret, ut testatur Socrates l. 1. c. 5. Immò¹
Sozomenus l. 1. c. 25. censet, quod Alexander
vehementer instanti Ario cesserit, sed postea
repuerit. Errorem cepit disseminare teste
Orosio l. 7. c. 28. subinaugurationem Crispi &
Constantini Junioris, qui facti sunt Cæsares, ut
in festis Idaci habetur Anno 317. Constantinus
Magnus, postquam jam damnatus fuisse Arius,
misit ad eum Hosium Cordubæ Episcopum,
scripsitque illi epistolam, ut habetur apud Eu-
seb. l. 2. de vita Constantini, tandem Nicæa in
Bythinia damnatus. An etiam persona illius
damnata? An pœna corporales sint inflictæ?
Variant Autores.

Propositiones ejus hæc fuerunt.

Docuit, solum Patrem esse bonum, immor-
talem, immutabilem, æternum, ita Epiph.
Hæresi 69. n. 17. Unde etiam dicebat, Deum
non ab æterno fuisse Patrem, sed cum Filium
produxit, qui ē nihil, & non exstantibus crea-
tus est, ut esset instrumentum creandi cætera,
ut refert Athan. Oratione I. esseque Deum, sed
per participationem, licet præstantiori modo;
potiusque malum fieri, sed per Deiscentiam,
& prædestinationem exemptum, quod eum in
bono constantem fore præviderit Deus, ut me-
minit Athan. Orat. 2. Docuit etiam quod Tri-
nitas sit substantia distingue, ut habetur apud
Athan. Orat. 2. Hanc hæresin jussit appellari

Constantinus apud Socratem L. i. c. 9. Porphy-
rianorum. Athanasius appellat Judaicam Hæ-
resin. De diversitate autem aliorum sequen-
tium Arium vide Petavium de hoc errore c. 9.

Inter hos Arianos triplex fuit Secta. Qui-
dam aperte Christum creaturam esse dicebant,
appellanturque Anomæ. Alii erant Semi-
Ariani, qui consubstantialitatem negabant, si-
militudinem tamen etiam in substantia conce-
debant. Tertia media inter utramque, que
nec consubstantiale, neque substantia simili-
lem, similem tamen dicebat Filium Patri, que
omnia colliguntur ex Athan. & Epiphano.

Inter ipsos semi-Arianos duplex adhuc erat
Secta. Alii dicebant ante tempora omnia geni-
tum Filium, non tamen ex æterno: Alii au-
tem dicebant ab æterno quidem productum,
sed non consubstantiale. Hæc semi-Aria-
norum Hæresis multos decepit, & Athan. in
lib. de Synod. fratres illos appellat.

TERTIA CLASSIS est Hæreticorum no-
stræ temporis, quos primus excitavit Michaël
Servetus Hispanus: Illius dogma vergit potius
ad Sabellianismum, ut habet Calvinus lib. 1.
inst. c. 13. n. 22. & idem apud eundem lib. 2. inst.
c. 14. n. 5. non alia ratione Christum Dei Fi-
lium esse dicit, nisi quatenus ex utero Virginis
genitus est ex Spiritu S. Idem Anabaptistarum
Hæresin complexus baptistari parvulos vetuit.
Genevæ comprehensus & auctore Calvino
combustus est.

Successit post aliquot annos Valentinus Gen-
tilis, natione Italus, patriæ Consentinus, qui ad
Arium declinavit, prothesi 9. ait: Qui inum
Deum in tres proprietates, sive personas distin-
guit, vel sibi præstigias facit, vel necessario u-
nius Dei substantiam dividit, atque discripit.
Captus Genevæ in carcere Hæresin abjuravit,
manumissus plures Regiones pervagatus, tan-
dem Bremæ captus capite luit.

Antiquitas Catholicæ Doctrinæ.

Antiquitatem Doctrinæ Catholicæ decla-
rat illud, quia quando damnabatur ante
Synodum Nicænam ab Alexandrinis Patribus
Paul. Samosatenus, ut habetur Tom. I. Concil. p.
192. Decrevisimus dicunt PP. fidem scripto edere
& exponere, que à principio accepimus, & habe-
mus tradita & servata in Catholicæ & sancta
Ecclesia, subditurque esse unum Deum ingenitum,
& Filium unigenitum, Sapientiam, Verbum ac virtutem Dei ante secula, &c. substan-
tiam & hypostasin, Deum Dei Filium.

PRIMO SEculo præter Evangelistas & Apo-
stolos, docet idem liber Pastoris, qui attri-
butur Hermæ, quem Clemens Alexand. &
Hieron. proximum fuisse Apostolis dicunt,
quem hæc scripsisse Iren. lib. 4. c. 37. apud Eu-
seb. l. 5. c. 8. refert; Bene ergo pronuntiavit Scriptu-
ra, que dicit, primò omnium crede, quoniam unus

Deum, qui omnia constituit, & consummavit, & factus ex quod non erat, & tamen hæc omnia, ut sicut ex Evangelio Joannis, Verbo incarnato subiunguntur, idem Hermas lib. 3. similitudine 5. sibi habet. Filius quidem Dei omni creatura aequaliter est, ita ut in Consilio Patri suo adfuerit, ad undam creaturam. Appellat etiam lib. 3. c. 3. apud Iren. Christum sceptrum Majestatis Dei, apud Angelis, & Dominum cum articulo.

Ignatius Martyr Epist. ad Polycarpum, teste Hier. lib. de Scriptoribus c. 26. dicit, se vidisse Christum: Hic Epist. ad Ephes. cuius meminit Achan. lib. de Syn. appellat Christum creatum, & increatum, factum propter carnem, in creatum vero, quoniam non est ex operum, & creaturarum numero, sed Filius ex Patre. Sicut habet Epist. ad Magnesios.

Aristides Atheniensis sub Adriano passus, obclite eidem librum, quod Christus Jesus, sicut esset Deus.

Polycarpus Oratione prope mortem, appella Christum Filium Dei, subditque per quem ali cum ipso in Spiritu Sancto, gloria, nunc & in futura secula seculorum. En aequalitatem glorie omnium.

*Secundo Seculo Justinus Philos. Apol. 1. Christum Filium Dei Patris confitetur, qui sibi propriè Filius dicitur, esseque verbum, quod simul cum illo ante creaturas, & existit, & gignitur, quando primitus per ipsum omnia crevit, & Dial. cum Triphone demonstrat ea quæ de summo Deo in Psalmis dicuntur summo Deo Christo convenire. Ibidem pag. 281. sic ait: *Venient illum esse Dei, ac Deum à Prophetâ nuncupari, non ita ut soli lux, solo vocabulo numeratur, sed numero alterum quidam esse, non tamen recisio, namquam Patris substantia fecetur, idque declarat exemplo ignis, qui sine imminutione alias accedit.**

Irenaeus lib. 4. c. 8. appellat, Christum mensuram Patris, quoniam & caput eius. C. 14. dicit, Christum ab initio adfuisse suo plasmati. Similia habet lib. 3. c. 19. & ibidem c. 6. ait, Patrem esse verum Dominum, & Filium verum Dominum, deque illis interpretatur locum Gen. 19. v. 24.

*Athenagoras in Legatione pro Christianis pag. 10. ait, *Est Filius Dei Verbum Patris in idea & operatione: ab ipso enim & per ipsum, omnia facta sunt, cum sit unus Pater & Filius.**

Theophilus Antiochenus lib. 2. ad Autolycum dicit, Deum suum λόγον, dicit per ipsum, Deum, omniam molitus esse, &c. similia.

*Tertio Seculo Hypollitus Portuensis Episcopus, cuius verba sunt apud Theodor. dial. 1. *Verbum etiam Dei nulla re mutatum esse, (supple per incarnationem) nec in ullo prouersus, in quo, idem est, cum Parre.* Eundem, ibidem, esse Deum infinitum, simul & circumscriptum hominem, ait.*

Clemens Alexand. in Protreptico appellat, *Christum revera Deum & aqualem, universorum Dominum, similia habet pædag. l. i. c. 8.*

Tertullianus contra Præcam. c. 2. Dicit, *tres personas esse unius substantia & c. 4. appellat, Filiū de substantia Patris.*

Simile habet Cyprianus lib. 2. adversus Judæos c. 6. 7. 8. & de Christo accipit illud Isaiae c. 45. v. 14.

Idem afferit Laßtant. L. 4. c. 12. ubi Filiū Dei ita describit, *In prima nativitate spirituali & subst. fuit ergo sine officio matris, à solo Deo Patre generatus est, in secunda verò carnali & analog. fuit, interim & Deum & hominem fuisse.*

Sed quid ad testimonia in oppositum respondendum: Afferimus locum S. Hieronymi Apolog. 2. contra Rufinum. Fieri potest, ut vel simpliciter errant, vel alio sensu scripserint, vel à librariis imperitis, eorum paulatim scripta corrupta sint, vel certe antequam in Alexandria, quasi dæmonium meridianum Arius nasceretur, innocenter quædam & minus cautè locutis sint.

QUÆSTIO I.

De ipsomet mysterio SS. Trinitatis.

Imautabimus hic aliquantum methodum Scholasticam: Nam nonnisi sola thesi positâ, accedemus ad solutiones objectionum, postea indicabimus breviter fundamenta aliqua ex sacra Scriptura. Cujus methodi hæc ratio est, quia Oppositi Affirmantium partes tenent, aguntque contra possessionem nostræ doctrinæ, tot seculis roboratam, hinc eis onus probandi incumbit, illudque sibi ordinariè offerri cupiunt: hinc ut eorum desiderio satisfiat, ostendaturque quo robore id agant, à solvendis semper incipiemus difficultatibus.

DICENDUM est. *Credere nos secundum doctrinam Ecclesie, quod Deus sit unus in essentia, cui identificata sunt tres personæ, nimirum Patris, Filius, & Spiritus Sancti distincte inter se realiter. Quid contra objiciant Adversarii, videamus.*

DIFFICULTAS I.

Solvuntur Objectiones à ratione petitæ.

Non tam rationes, quam sophismata sunt, quæ ut discutiantur.

Punctum Difficul-

tatis 1.

Objectiones Crellii.

Obicit 1. Crellius aliquos expositores, urgendo Argumentum ex i. ad Corinth. 8. de quo infra.

Primus expositarius est, Deus ille unus est tota Trinitas, seu Pater, Filius, & Spiritus S.

Z 3 simul

R. P.
MŁOD
nowski
om. Act Z:
VI

simul juncti, atqui Pater est Deus ille unus, ergo Pater est tota Trinitas.

Secundus. Deus ille unus est tota Trinitas. Pater non est tota Trinitas, ergo non est ille unus Deus.

Tertius. Deus ille unus est Pater, Deus ille unus est Filius, & Spiritus Sanctus, ergo Filius & Spiritus Sanctus sunt Pater.

Quartus. Deus ille unus est Pater, Filius, & Spiritus Sanctus non est Pater. Ergo Filius & Spiritus Sanctus non est Deus ille unus.

R E S P O N D E T U R. Negando consequentiam omnibus illis argumentis. Primi vitium est, quia ly Deus aliter in Majori, aliter in Minoris sumitur; nam ly Deus in Majori sumitur secundum collectionem eorum, quibus esse Deum competit, & in Minoris non sumitur ita, consequenter in arguento sunt quatuor termini. Aliud est ejusdem expositorii vitium, quia non est Syllogismus ille expositorius, sed constat nonnisi ex particularibus, quod mox explicabitur.

Idem dicendum de secundo expositorio, qui adhuc hoc vitio laborat, quia ly Deus non distributum accommodat in Majori, distribuitur accommodat in Conclusione, que est negativa.

Tertius autem Expositorius hoc etiam labo-
rat; quia in illo non distribuitur accommodat
hic terminus, Deus.

Quarti autem fallacia eadem est cum secun-
do; cuius etiam falsitas in hoc syllogismo co-
gnoscitur. Rex est Vladislaus, Ericus non est
Vladislaus, ergo Ericus non est Rex.

Universaliter autem dictorum Syllogismorum vitium explicatur. Docent universaliter summulista cum Aristotele Syllogismum ex singularibus, qualis est Expositorius, concludere, non concludere autem Syllogismum ex particularibus, unde illud Axioma, *ex particularibus nihil sequitur*, consequenter syllogismus ex particularibus debet esse non innitens regulis syllogisticis, innitens autem syllogismus expositorius.

Porro regulæ syllogismorum se-
cundum principia Logica sunt *dici de omni*, *dici
de nullo*, licet illa ipsa ultimo resolvantur in prin-
cipium Metaphysicum. *Quae sunt eadem uniti ter-
tio, &c.* quia tamen ex una parte in syllogismo expositorio non debent esse propositiones uni-
versales, hoc ipso enim ille expositorius non es-
set expositorius; & ex alia parte, quia ille syl-
logismus debet esse innitens regulis dictis syllo-
gisticis, hoc ita concordandum est, ut interve-
niat in omni expositorio accommodata quæ-
dam distributio, ut ita dicam, hoc est, ut subje-
ctum & p̄dūcatum ita inter se coquuntur,
secundum quod in illa propositione ponuntur,
ut p̄dūcatum omni illi, ut ita dicam, compe-
tit, cui competit esse subjectum, & ē conver-
so. Et hoc jam erit accommodata illa distribu-

tio & æquivalens innitentia dici de Omni. Im-
quamcumque aliam excogitaverint regulam
oppositi, distinguendi syllogismum ex par-
ticularibus, à syllogismo ex singularibus, ea si
vera erit, ad diētam explicationem revocabitur,
simulque ostendet formatos à Crello syllogis-
mos, esse syllogismos ex particularibus.

Quorum omnium Ratio est. Tum quia nisi
prædicta regula stet, non poterit ostendi quare
ex particularibus non concludat syllogismus,
concludat ex singularibus? Nec poterit ostend-
i, quomodo expositorius sit syllogismus, si non
innititur syllogisticis regulis? Tum quia nisi
ponatur dicta coequatio prædicati & subjecti
nec erit coequatio universalis, cum suis inferioribus,
& si hæc coequatio datur (nisi velimus
etiam aliorum syllogismorum regulas subver-
tere) etiam illa prior dabitur. Quam coequationem
subjecti cum prædicato in syllogismo
expositorio hoc etiam probat; quia nisi hæc co-
equatio detur, poterit facile committi fallacia
accidentis, ex eo in quo convenientiunt, faciendo
argumentationem, ad id, in quo non convenien-
tiunt, v.g. à convenientia in essentia, ad convenien-
tiem in personis. Tum quia in quibusunque
manifestis particularibus, ostendetur non
haberi istam accommodatam distributionem,
nec coequationem desumptam; haberi autem
in quibusunque manifeste Expositorius; quod
ipsum ostenditur, Rex est Vladislaus, Ericus
non est Vladislaus; ergo Ericus non est Rex.
Addet adhuc, si velis, terminum Hic. Ensylo-
gismum ex particularibus? Non enim sumitur
ita; Omnis ille, cui competit esse Regem, com-
petit esse Vladislaum, nec est coequatio inter
hoc subjectum, quod est Rex, & inter prædicatum
Vladislaum: Manifeste autem expositorius
est iste; Jesus est Filius Mariae, Messias est Jesus,
ergo Messias est Filius Mariae. Ensylogismum
expositorium? Cujus prima propositio dicit
coequationem subjecti cum prædicato, faci-
que hunc sensum; Omne cui competit esse Je-
sus, de quo hic illi competit esse filium Marie.

Applicemus dicta. In primo Expositorio non
est accommodata, ut dixi, distributio: Quia illius
propositionis; Deus ille unus est tota Trini-
tas, non est iste sensus; Omne cui competit
esse Deum illum unum, est tota Trinitas: In
Minoris etiam utpote affirmativa, non potest
jam distribui, ly Deus. In secundo Expositorio,
illa eadem recurrat proportio prima, sine ac-
commodata distributione. In tertio Exposi-
torio; Deus ille unus est Pater, non accipitur ita,
ut faciat hunc sensum: Omne cui competit es-
se Deum illum unum, est Pater. In quarto syl-
logismo recurrat eadem propositio, quæ in ter-
tio, codem vitio laborans.

Quod si dicant arguentes, quod illius propo-
sitionis Deus ille unus est tota Trinitas, sit iste
sensus; Omne cui competit esse Deum, est tota
Trini-

Inimica falsa erit Major, hoc sensu, quod cui competit esse Deum, competit illi esse Trinitatem.

Objicit 2. Idem. Si datur Trinitas, sequitur unum & tres deos fore, unum quidem ex parte, tres vero si vim sententiae spectes, quia tres essent personæ, quarum quælibet est Deus.

RESPONDETUR. Negando sequelam, & licet tres sint personæ, quarum quælibet est Deus, quia tamen est Deus Deitate eadem, non tres sunt dii, sed unus Deus, nisi velis unum per tria numerare.

Instat 1. Ex hac Doctrina sequitur, Pater est esse Filium, valet enim hoc argumentum; unus ille Deus est Pater. At Filius est unus ille Deus. Ergo Filius est Pater.

RESPONDETUR. Negando Consequens, est enim syllogismus ex particularibus; neque enim illa Major habet hunc sensum, omne qui competit Deum unum esse, est Pater.

Instat 2. Rectè ita argumentor, Pater est persona Divina, Filius est persona Divina, Spiritus Sanctus est persona Divina, ergo tres sunt Divina personæ, non una; Ergo etiam bene argumentor, Pater est Deus summus, Filius est Deus summus, Spiritus Sanctus est Deus summus, ergo tres sunt Dii summi, non unus.

RESPONDETUR. Utrumque hoc non nisi fatimena esse, ponendo unum argumentum in Antecedenti, aliud in Consequenti. Paritas autem consequentiae negatur, quia ad hoc uta liquid sit tria est necesse triplicari unitatem in illo genere, cum ergo in se multiplicantur personalitates, & non multiplicantur Deitates, erunt tres personalitates, & non tres Deitates.

Instat 3. Deus in essentia unus, est persona Divina, adeoque una. Primam partem a sumptu probat, deducendo ad impossibile, Deus ille unus non est persona, Pater est persona Divina; Ergo Pater non est Deus ille unus.

RESPONDETUR. Negando Consequens, est enim syllogismus ex particularibus; neque enim prima propositio facit hunc sensum, nullorum cui competit esse Deum, vel essentiam Dei habere, competit esse personam Divinam.

Instat 4. Ubi re ipsa multiplicantur subjecta, multiplicantur etiam illa quæ de singulis distincte dicuntur, & multiplicantur quidem pro numero suorum subjectorum; & ita quot sunt homines, tot sunt animalia, quot lineæ tot quantitates; Ergo cum de personis tanquam subjectis prædicetur Deitas, & ipsa multiplicari debet.

RESPONDETUR. Illam inductionem veniam de creatis, in quibus impossibile est unum identificatum realiter multiplicari non multiplicato alio, quia in creatis non datur distinctione virtualis in ordine ad prædicta primæ intentionalia, secùs in Divinis.

Instat 5. Vox Dei est nomen Personæ, ergo cum Deus unus sit, una erit persona. Antecedens probatur, quia Deo tribuitur nomen regentis, mundum creantis, &c. quæ omnia indicant personam.

RESPONDETUR. Rigorose loquendo ly Deus est nomen significans concretum ex natura & personalitate; non tamen formalissime importat personam, hinc quamvis supponatur quodly Deus sit concretum ex natura & personalitate, nondum sequetur quod sit persona una, eo quod illud concretum possit haberi ratione alius & alius personæ. Diceret etiam Suarez, & qui illum sequuntur quod nomen Deus non sit quidem nomen personæ, sit tamen nomen subsistentis subsistentia absoluta. In nostris principiis dici potest, quod nomen Deus sit nomen personæ abstractæ, & communiter ad tres personas sumptæ, licet non sit nomen personæ determinatæ sumptæ.

Objicit 3. Idem. Ex nostrâ Doctrina sequitur quilibet Divinitatis personâ, trinâ in personis, esse, quod probat: Deus ille unus, est trinus in personis, quælibet persona Divina est Deus ille unus, ergo quælibet est trina in personis;

RESPONDETUR. Negando sequelam, & probationis consequentiam, est enim ex particularibus: quia Major non facit hunc sensum; Omne cui competit esse hunc Deum illum unum, est trinum in personis. Quando autem in defensione argumenti dicit non posse Deum sumptus, essentialiter & personaliter ex eo, quia quælibet persona Divina est Deus essentialiter sumptus, quia totam Dei essentiam habet; id immereor dicitur, quia unaquæque persona est Deus essentialiter sumptus, per identitatem realiem, sed cum alienate & distinctione virtuali. Aliunde etiam non concludit Doctrina, quia etiam Petrus totam habet essentiam humanam, hoc est non partem illius; nec tamen excludit quoniam alia individua sint homo, & sicut individuationes alias non debet habere Petrus; ita nec una persona, alias personalitates.

Instat. Cui inest essentia Divina, ei inest totum id, quidquid in illa essentia est, unicuique autem Personæ, inest essentia Divina. E.

RESPONDETUR. Cui inest essentia Divina per identificationem realem secum, non tamen per identificationem omnium, quæ illi ipsi essentiae Divinæ identificantur, & omnium illius, ita ut dicam, virtualitatum, illi inest essentia secundum totum id, quidquid in illa essentia Divinæ identificantur, & omnium illius, utita dicam, virtualitatum, illi inest essentia secundum totum id, quidquid in illa essentia est. Nego Propositionem. Si insit essentia cum identificatione omnium illius virtualitatum, illi inest essentia secundum totum id, quidquid in illa essentia est, Conc. Horum explicatio ex dictis aliis petenda est. Persona enim identificantur

R. P.
J. MŁOD
nowski
tom. I. et Z.
VI

Disputatio ultima.

ipsi naturæ, distinguuntur tamen virtualiter ab eadem, in ordine ad prædicata primò intentionalia; hinc communicari poterit natura, non communicatis illis, quæ ab illa virtualiter distinguuntur; sed si communicaretur etiam secundum illa quæ virtualiter distinguuntur, tum primum cui inesse essentia, inesse totum id, quidquid in illa essentia est: nullum autem argumentum adhuc evicit, evincereque potest, quod communicata essentia, necessario communicari debeant etiam ea, quæ virtualiter ab ea distinguuntur.

Brevius diceret alius, cui inesse essentia Divina, eidem inesse per circummissionem totum id quidquid in illa essentia est; non inesse tamen per identitatem. Una autem persona est in alia, per circummissionem.

Objicit 4. Idem. Si personæ distinguerentur realiter inter se, & forent idem in natura, tunc idem simul, & una res foret, & plures, realiterque à se differret, & non differret: quod ipsum probatur, nam quæ sunt realiter eadem unius alicui rei, etiam inter se, realiter sunt eadem, atqui tres illæ personæ Divinæ realiter inter se distinctæ, realiter sunt idem, uni cuiuspiam rei, nempe essentiæ Divinæ, ergo personæ illæ tres realiter inter se distinctæ, realiter inter se sunt eadem.

Respondeatur. Negando sequelam: Probatio ejus distinguitur. Quæ sunt realiter eadem unius alicui rei, sunt eadem inter se, in eo genere, in quo sunt idem. Concedo: in diverso, Nego. Quia ergo sunt idem non in ratione personæ, sed in ratione naturæ, non in ratione personæ, sed in ratione naturæ erunt idem. Retinendo et amphrasin communioris Doctrinæ, dici potest, quod ea quæ sunt eadem unius tertio incomunicabili sint idem inter se, non quæ sunt idem unius tertio communicabili; Jam autem natura tribus personis, est communicabilis.

Instat 1. Nulla instantia adferri potest, quæ Axioma illud convellatur, præterid, de quo controvertitur.

Respondeatur per nos non convelli hoc Axioma, sed admitti: clarum etiam est, quod si aliquod tertium sit communicabile, fieri potest ut in illo conveniatur, utpote communicabili, stante distinctione communicantium. Quod attinet ad vim argumenti; quod scilicet nullum aliud sit exemplum talis communicabilitatis; ad hoc duplum responderi potest, primo ostendendo exemplum in possibili, si enim eadem numero albedo, poneretur in tribus distinctis subjectis, etiam ratione albedinis ejusdem, convenirent omnia eadem subjecta inter se, & tamen ratione subjecti, distinguenter realiter. Deinde dici potest, multa esse, quæ alio exemplo roborari non possint, & tamen tenent: nam non datur animal rationale præter hominem, nec animalis Dei Filius talis, etiam per oppositos, qualis

est Christus, & tamen non impedit, quo minus hæc dentur: sic & in præsenti.

Instat 2. Hac responsione peti principium.

Respondeatur, non peti principium, sed stari in codem, quorum distinctio alibi explicata.

Instat 3. tale communicabile quale assument objectio, implicat contradictionem; quia illud communicabile & esset singulare, & non esset: Singulare enim esset, quia unum numero; non singulare autem, quia in plura ejusdem nominis ita dividii potest, ut tamen sit totum in singulari.

Respondeatur. Negando naturam Dei vel dividi, vel multiplicari in personis; sed communicari, non per unionem, sed per identitatem, sine ulla multiplicitate, in eo, quod communicatur. Hinc nego implicare, ut aliquid singulare communicetur pluribus per identitatem, non autem per sui plurificationem & multiplicationem.

Instat 4. personæ illæ tres, realiter inter se distinctæ sunt; Ergo sunt tres res distinctæ: Ly enim realiter est, & ly res est, pro eodem sumuntur; quo posito sic ulterius urget, essentia est realiter idem cum tribus personis, realiter inter se distinctis; Ergo est idem realiter cum tribus rebus distinctis. Subsumit, sed quod est idem cum tribus rebus distinctis, id tres res esse est necesse, ergo essentia Divina simul & una res erit, & tres res: quod implicat.

Respondeatur. An sint in Divinis tres res relativæ? de hoc cum oppositis nolo disputare, alibi id tractatum est; nec est disputatio de articulo fidei, de quibus hæc solis agimus: & quia subsumpta continent articulum fidei, sic distinguo, essentia est realiter physicè cum personis idem, ita ut includat distinctionem virtualem intrinsecam, seu in ordine ad prædicata primò intentionalia. Concedo: Est idem realiter per exclusionem dictæ distinctionis. Nego; similiusque distinguitur consequens: quod si distinguatur essentia à personis virtualiter stante identitate physica, bene poterunt multiplicari personæ, non multiplicatæ essentiæ, quæ in illis est idem realiter, non per sui multiplicationem, sed per communicationem. Deinde alia est hæc phrasis rigorosè loquendo: Personæ sunt tres realiter &: Personæ sunt tres res, nam illud: realiter cum ponatur adverbiali significatione, accipi poterit salva fide, pro personis; nominaliter autem positum tres res supponit pro substantia. Hinc nego hanc controversiæ majorē: Non possunt esse tres personæ quin sint tres substantiae.

Instat 5. per modum Corollarii: Quod in nostris principiis sequatur personas Divinas fore unum per se, & unum tantum per accidens: Erunt quidem unum per se, quia quæ sunt idem ratione essentiæ, & quidem ejusdem numero, maxime

maxime sunt unum per se, quæ autem sunt plura, ultimaque perfectione, ea non sunt per se unum, sed unum tantum per accidentem.

R E S P O N D E T U R. Personas Divinas esse unum per se ratione naturæ, ratione autem personarum non debent dici etiam per accidentem unum, quia in ratione personarum quæ talium nullam omnino unitatem habent, suntque in ratione personæ distinctissimæ realiter.

Continuatur Solutio.

O B J I C T 5. Idem ex nostris principiis sequitur tres fore substantias Dei, & unam; unam ut supponitur, tres autem, quia essent tres personæ; quod ipsum probatur, quia persona nihil aliud est quam substantia prima intelligentis, ergo ubi sunt plures personæ ibi sunt pluribus substantia primæ intelligentes, quia multiplicatio definito multiplicantur etiam definitiones.

R E S P O N D E T U R. Negando dictam definitionem, quam nec Autoritas, nec ratio probat, si corrigi deberet illa definitio, Persona, esset substantialis terminus, substantia intellexiva non dico intelligentis, quia ly intelligens supponit pro persona, & tamen in divinis pro alio supponit natura pro alio persona, nec probatur procedere summi debere.

I N S T A T 1. Idem, si qualibet persona est substantia, ubi plures sunt personæ, plures etiam sunt substantiae; multiplicatis enim individuis, multiplicatur in iisdem id quod generis locum obtinet, ut & id quod speciei: individua autem sunt personæ, quarum genus est substantia.

R E S P O N D E T U R. Negando ut supra, personam definitivè, esse substantiam primam intelligentem. Independenter ab hoc principio adhuc argumentum non convincit, retorqueri enim imprimis potest, paternitas est in re, ut superius natura v. g. Petri, multiplicatis filiis multiplicatur paternitas, ut scitur ex materia Prædicamentis ad aliquid, nunquidne tunc multiplicatur natura Petri? Ex alio etiam principio non concludit idem argumentum; quia scilicet persona cum substantia est quidem realiter idem, sed non virtualiter, hinc poterit non multiplicari substantia, multiplicari personalitas.

I N S T A T 2. Mutata jam definitione persona, assumendo hanc, quod persona seu suppositum sit substantia prima completa, unde urget, Qualibet persona est suppositum, omne autem suppositum substantia est, ergo & qualibet persona substantia erit, ergo ubi plures personæ illuc plures substantiae.

R E S P O N D E T U R. Demus Crelio quod persona sit substantia prima completa, hoc est rationem habens totius, excludendo rationem partis, necdum tamen evincit intentum; quia quantumvis demus omne suppositum esse realiter phyle substantiam; non tamen virtualiter, consequenter plurificatis personis non est ne-

cessus plurificari substantias. Multis postea discurrat Crellius cum iis, qui Patrem & Filium dicunt esse, non entia, quod nos non dicimus.

I N S T A T 3. In nostris principiis dicitur persona, non esse substantia, sed modus substantiae, & modus entis: quomodo ergo imperat? agit, à nobis invocatur? cum actiones non sint substantiae, sed rei substantientis; & dum Deum invocamus, non censemur invocare modum aliquem Divinæ substantiae, nullusque Divinas personas crederet, suā subtilitate aciem mentis effugientes.

R E S P O N D E T U R. Propter identitatem realis substantiarum cum natura Divina salvare bene, quod non modus aliquis imperet, agat, invocetur &c. in nobis autem, si substantia distinguitur modaliter, tribuuntur actiones non illi abstractè sumptæ, sed in concreto. Subtilitas autem definitionis personarum facit, ut tanta penetratione terminorum rudes non credant Trinitatem personarum, licet ipsum objectum confundè credant: nam illis & que difficile est intelligere substantiam sub formalitate substantiae, formalitatēque etiam unius personæ sub formalitate personæ; & tamen hæc etiam per oppositos, credere debent. Disputat interim Crellius de persona & substantia, sed ad præsens id parum facit: in hoc tamen discursus ejus deficit, quia personam comparat cum substantia abstractè sumptâ: & tamen ipsum ly persona, importat Concretum ex personalitate & natura. Unde apparet quid sit respondendum ad hoc argumentum, omnis persona est substantia. Christus non est substantia. Ergo nec persona. Certè enim omnis persona abstractè sumpta est substantia; Ly autem Christus supponit pro concreto ex persona & natura.

O B J I C T 6. Impossibile est unius numero substantiae, plures esse substantias, quia unius rei non possunt esse plures formæ ejusdem rationis sive substantiales, sive accidentales, etiam modos entis includendo; & ita non possunt esse plures existentiae, rationalitates &c. in eodē &c. & ratio est, quia non potest eadē res bis aut plures esse, id, quod est; sed semel tantum; intellige eodem tempore, respectu, (qui in relativis tantum observandus) & secundum easdem partes, alioquin daretur processus in infinitum.

R E S P O N D E T U R. Negando substantias esse, formas ejusdem rationis; nam forma, licet ita loqui, paternitatis à forma filiationis in ratione personæ non minus distinguuntur, quam formæ distinctæ realiter. Rursus, cum nulla substantia creata, exigat plures formas vel substantias, nulla etiam pluribus substantiis terminatur. Divina autem natura, est exigitiva trium personalitatum, ut fides docet, nec id implicat.

I N S T A T Idem. Si illæ substantiae non essent ejusdem rationis, specie different, quod fieri non

R. P.
MŁOD
nowski
M. Z.
VI

non potest, quia compositio ex genere & differentia non datur in Deo, & impossibile est, ut quorum una est numero essentia, ea specie & definitione discrepent; quae enim definitione discrepant, ea etiam essentia discrepant.

R E S P O N D E T U R in Divinis dari quasi specificam distinctionem, non in praedicatis absolutis, sed in relativis. Et licet compositio ex genere & differentia auctu distinctis nemine cogitante non detur in Deo, potest dari compositio per rationem, & quamvis quae sunt idem essentia, non possint definitione essentiae discrepare, possunt tamen aliis definitionibus, verbi gratia definitionibus personalitatum, distingui, ita verbi gratia in Paulo, alia definitione definitur paternitas, alia filiatio; & tamen una est essentia Pauli.

Addit in processu suorum Discursuum Crellius, subsistentia reddi incommunicabilem naturam, quod verum est etiam de Divinis; nam natura prout est terminata verbi gratia paternitate, non est communicabilis Filio.

Diceret etiam aliquis subsistentiam absolutam reddere incommunicabilem, omni modo alteri naturam, secus subsistentiam respectivam: hoc enim ipso quae respectiva subsistentia est, depositum aliam subsistentiam: unde subsistentia Petri, exigens identificatum suae essentiae, Filium, hoc ipso depositum subsistentiam Filii.

O B J I C I T 7. Ex nostris principiis sequi, & fore personas Divinas incommunicabiles, ut supponitur, & fore communicabiles, quorum enim essentia & quidem tota communicabilis est pluribus suppositis, illa ipsa sunt communicabilia pluribus suppositis, si ergo Divinarum personarum essentia tota est communicabilis, & ipsa persona erunt communicabiles.

R E S P O N D E T U R. Quorum essentia & quidem tota sub ratione & virtualitate non nisi essentia est communicabilis, & illa ipsa sunt communicabilia, nego Majorem. Quorum essentia & quidem tota, etiam ratione virtualitatis distinctae, & in ratione suorum complementorum, terminorum, est communicabilis pluribus suppositis, illa ipsa sunt communicabiles, concedo Majorem. Distinctaque Minore nego Consequentiam.

Quando autem inferius urget, quod in creatis unius Substantiae non nisi una sit subsistentia, id ad Divina deduci non potest, quanquam etiam de creatis negant aliqui, modo illae subsistentiae non sint identificatae tertio.

Quare autem id ad Divina transferri non posse? ratio est, quia in hoc nulla est implicantia in Divinis, & hoc de facto dari Doctrina Ecclesiæ asserit. Nec valet Consequentia, in creatis hoc vel illud non datur, ergo nec dabitur in Divinis. Alia etiam disparitas est, quia personæ Divinæ sunt relativæ, & termini sui, depositentes identificationem, in eadem natura. Si enim non

depositerent termini sui identificationem in natura, hoc ipso daretur pluralitas Deorum: ex eo autem quia sunt relativæ illæ subsistentiae, non possunt esse solitariae; nam unius ad unum non est relatio, consequenter depositent pluralitatem terminorum; sed non pluralitatem in natura, ergo pluralitatem in personis: nihil autem simile de creaturis saltem actualibus, dici potest. Quare autem non sequatur debere dari infinititudinem personarum? de hoc infra. Quod autem adfert in contextu Crellius, nempè quod non partem sibi decerpit subsistentia terminandæ naturæ; id non convincit, quia sequitur non quod relinquat partem essentiae alteri terminandam, sed quod non relinquat totam terminandam, si simul secum sumatur; se cuius seclusa; interveniente præcipue distinctione virtuali, vi cuiusita se habet ad terminati à secundâ personâ essentia Divina, quasi non fuisse terminata à prima.

Punctum Difficulta-

tis 2.

Solvuntur Objectiones Goslavii.

E Didit Keckermannus Gedanensis Præcans librum, contra ut vocamus Arianos, solvereque conatus est corundem objectiones. Contra solutiones institutum Goslavius, qui infra per edidit specialem disputationem de persona contra Jacobum Martini, Wittenbergæ Doctorem, ex utroque libello desumendæ sunt objections.

O B J I C I T 1. Ubi est essentia & persona, ibi est compositio; In Deo est essentia & persona; Ergo in Deo est compositio.

R E S P O N D E T U R, ubi est essentia & persona distincta realiter, & physicè, illuc est compositione sed non ubi persona & essentia sunt indistincta realiter, nisi velis loqui, de compositione per rationem.

I N S T A T 1. Ubi est essentia & persona, ibi est unum per alia, at compositione est unum per alia: cum simplex sit unum per se, resolutio enim, arguit compositionem.

R E S P O N D E T U R, quod ubi est unum per alia distincta realiter, illuc sit compositione, ut suppono, realis: Jam autem essentia & relatio, sunt indistincta realiter.

I N S T A T 2. Substantia & Accidens faciunt compositionem, essentia Dei est substantia, relationes sunt accidentia.

R E S P O N D E T U R. Negando universaliter relationes esse accidentia, ut videre est in relationibus transcendentalibus, etiam in creatis; & ad maximum Minor vera est de relationibus, quae non sunt termini, & complementa, ut vocant substantiarum, seu quae in personalitatibus quæ talibus non imbibuntur; imbibuntur autem Divinæ relationes.

Obj-

De SS. Trinitate controversie.

275

Objicit 2. Ubi sunt unum & tria, illuc sunt quatuor realiter distincta. In Deo est una essentia & tres personae. Ergo in Deo sunt quatuor realiter distincta.

RESPONDE TUR. Veram esse Majorem si unum sit realiter distinctum à tribus; quod in presenti non est: nam essentia à personis non distinguatur realiter.

Objicit 3. Doctrinam de Trinitate contrari principiis lumine naturæ notis.

Primum principium est, omne est vel non est, cui principio contrariatur Trinitas, quod sic probatur. Paternitas est idem realiter cum essentia. Essentia est idem realiter cum filiatione. Ergo paternitas est idem realiter cum filiatione, & tamen per nos non est idem realiter cum filiatione.

RESPONDE TUR. Hoc argumentum esse Galenicum, hinc ejus secunda propositio Major eteneturque illi Consequentia. Constat enim ex Particularibus: nec enim Majoris illius distinctus: Omne quod est essentia, est idem realiter cum filiatione, quod jam supra expicatum est.

Neque valet si dicas: Paternitas & filiatio est Deus, ergo paternitas & filiatio est Dei essentia: nam quid est Deus quam essentia per quam est Deus? Ridiculum est esse Deum & non esse Dei essentiam, & si paternitas non est ipse Deus; Erpon quidquid in Deo est, Deus est. Resp. Paternitatem & filiationem esse Deum, hoc est identificari Deitati tanquam alicui communicabili, & distincto à se virtualiter; sed paternitas & filiatio non est Deus, hoc sensu quasi essentia, est indivisibiliter his duobus, paternitate & filiatione, & quasi ab illis non distinguitur virtualiter. Directè autem ad principium dici potest: quodlibet est vel non est, in eo in quo est vel non est; & ita in genere essentiae sunt idem Pater & Filius; sed non in genere personalitatis.

Secundum Principium dicit convelli, quod illa ita concepit, quæ duo sunt idem quid termini, cainter se sunt eadem, & tamen paternitas & filiatio sunt eadem res cum essentia, & non sunt idem inter se.

RESPONSUM est supra in argumentis Crellei.

Tertium principium à nobis ajunt destrui, non scilicet syllogismi Expositorii; quia nolumus concedere hunc syllogismum, qui tamen bonus est & Expositorius. Essentia est Pater. Essentia est Filius. Ergo est Filius Pater.

RESPONDE TUR. Negando sequelam & negando hunc syllogismum esse Expositorium secundum dicta supra, sed ex particularibus.

Objicit 4. Persona in Deo, aut est finita aut infinita; si finita, ergo non est Deus. Si infinita, ergo tria sunt infinita: quia tres personæ.

RESPONDE TUR. Negamus Catholici, illuc essentia infinita, quia iste modus dicendi impor-

tat diversitatem etiam in essentia. Concedunt aliqui nostrū esse illic tres infinitos relativè. Sed alio etiam ex fundamento non convincit Argumentum, quia vel accipit personam prout subest nostris conceptibus, vel prout est à parte rei, si prout subest nostris conceptibus, neque est finita, neque infinita, sed sola sua prædicata essentialia importabit; Si autem sumatur prout est à parte rei, est infinita propter identitatem cum natura.

Objicit 5. Eadem res non potest distinctas personas constituere, intellectus etiam & voluntas in Deo sunt idem, ergo ex intellectu & voluntate non possunt distinctæ personæ profluere.

RESPONDE TUR. Argumentum non laudari à Goslavio, habetque in creatis instantiam; nam ab eadem potentia possunt distincti specie ponni termini. Deinde immerito supponit, quod voluntas & intellectus, quæ sunt quid ab solutum, constituant personas.

Objicit 6. Subsistens vel est de intrinseca ratione essentiae, vel non est? Si est, ergo essentia est incommunicabilis, sicut & ipsa subsistens; Si non est, ergo sunt quatuor subsistentias.

RESPONDE TUR. De intrinseca ratione essentiae est subsistens, ita ut suo modo non sit, non est de intrinseca ratione, quia distinguitur virtualiter ab eadem; est de intrinseca ratione, quia essentia depositit subsistentiam tanquam suum terminum & complementum, & quia identificatur realiter essentia Divinæ, vi cuius identificationis reddit illam naturam, quæ terminatam incommunicabilem, licet communicetur ratione explicata distinctionis virtualis, quæ aut similis distinctio, facit, ut quamvis subsistens sit incommunicabilis, sit communicabilis essentia.

INSTANT Idem. Effectus, qui participat suæ naturæ causam, talis est, qualis est causa; quomodo autem effectus id est subsistens, erit incommunicabilis, essentia à qua illa est, incommunicabili existente.

RESPONDE TUR. Ponere argumentum in Divinis ratione in causa & effectu, quæ falsa sunt. Item supponit, quod ab essentia sit personalitas, & tamen tritum est, in nostra Theologia, quod natura non generet, adeoque, quod non producat subsistentias. Denique nego, quod subsistens non habeat rationem talis in omnibus, rationem qualis habet natura, salva alietate virtuali.

Objicit 7. Quando Filius genitus est, & erat, vel non erat? Si erat, quare est genitus? Si non erat, ergo aliquando non fuit, & per consequens non est verus Deus, loco ly verus ponit Goslavius ly unus, eò quod non possit esse is verus Deus, qui aliquando non fuit, tales sunt di de quibus sæpe Scriptura.

RESPON-

R. P.
MŁOD
nowski
tom. I. et Z.
VI

R E S P O N D E T U R. Correctio non est bona, quia negatur posse esse verum Deum, qui aliquando non fuit. Ad argumentum quod attinet, illud non tam Trinitatem, quam Generationem Filii Dei impugnat; ad illud autem respondeatur, negando Majorem propter ly quando; ly autem quando supponit determinacionem in tempore, in nullo autem determinato tempore genitus est Filius, sed ab æterno: Ne autem effugiamus difficultatem, ponemus terminum ab æterno: Filius ab æterno vel erat, vel non erat: Si erat quare est genitus? respondeatur non est genitus, quasi ipius erat successerit generatione, sed quia ut verum esset, de illo, ab æterno erat, habuit hoc ex eo, quia ab æterno est genitus. In hoc ergo fallitur imaginatio argumentantis, quod putet ipsi erat succedere generationem, quod in æternis & Divinis non est: Quod etiam esset, si aliquid ab æterno per possibile vel impossibile crearetur, ut reflectens adverteret.

Hæc argumenta habentur in refutationis parte secunda reliqua quæ secundam personam concernunt, infra ponentur. Nunc ad alia argumenta ex libello de persona accedamus.

O B J I C I T 1. Persona Trinitatis per se subsistit, sed quid quid ita subsistit, substantia est. Ergo.

R E S P O N D E T U R. Negando Minorem: Per se enim subsistencia per modum termini, qualis est subsistencia personæ, non est substantia, quo ad virtualem identitatem; sed terminus substantiæ, licet sit substantia per identitatem physicam.

O B J I C I T 2. Persona Divina non est accidentis; Ergo est substantia.

R E S P O N D E T U R. Negando Consequentiæ; nam ne sit accidentis, sufficit quod sit aliquid substantiale, hoc est terminus substantiæ; licet non sit substantia, seu natura. Et sicut unio in sententia Modalistarum non est accidentis, neque tamen est substantia, sed aliquid substantiale, ita & in præsenti. Ostendit etiam Ruiz Disp. 23. Sect. 4. Patres dicere tres esse substantias in Divinis, accipiendo ly substantiam pro persona, vel præscindendo rationem substantiæ ab absoluto & respectivo.

O B J I C I T 3. Omnia prædicata necessaria cum suis subjectis naturam communicant, hinc dicuntur essentialia; quia de essentia sunt subjecti, ut Pater, Filius, & Spiritus Sanctus dicuntur esse Deus; cum itaque Deus sit substantia, etiam illæ personæ erunt substantia.

R E S P O N D E T U R. illas personas esse substantias, quia identificantur naturæ, quæ est substantia, sed non esse in se substantias, nec adferre singulas prædicata naturæ, accepta, pro terminabili à substantiæ; qualiter hic sumimus terminum naturæ. Ex quo ulterius concluditur, quid sit dicendum ad illud argumentum, quod fermè ita proponit. Persona Trinitatis, est essentia Dei individua intelligens, sed non sunt

tres essentiaæ Divinæ individua intelligentes; Ergo nec sunt tres personæ.

R E S P O N D E T U R. In principiis communibus falsam esse Majorem. Distinguunt potest sic Argumentum, persona Trinitatis est essentia Dei individua, ita ut persona ipsa sit essentia formalissimè & indistinctè virtualis. Nego Majorem; ita ut ratione individui, hoc est, non dividui seu communicabilis alteri ut supposito, formalisetur. Concedo Major: Sed non sunt tres essentiaæ sub formalitate essentiaæ. Concedo Minorem, non sunt tres essentiaæ sub formalitate individuationis, incommunicabilitatis alteri, ut supposito. Nego Minorem & Consequentiam. Hoc argumentum etiam in aliis materiis fallit, nam v. g. Cæna in recto est comestio, & tamen multiplicata comestione, non est necesse multiplicari cænam.

O B J I C I T 4. Ponitque personas non esse relationem, persona enim est in genere substantiæ, relatio in genere accidentis, item quidquid per se subsistit, est in categoria substantiæ, omnis autem persona per se subsistit.

R E S P O N D E T U R. Personam quidem sic, non esse relationem, nec personam Divinam constitui primò relatione, sed hæc Scholastica merè sunt. Argumentum etiam non convinxit, ut proponitur; quia licet persona sit in genere substantiæ, non est tamen species ejusdem, sed tanquam terminus & complementum. Quod omnis relatio sit accidentis non est verum, etiam in creatis relationibus transcendentalibus. Unde ultima illa propositio: quidquid subsistit in categoria substantiæ est, distinguideret est in categoria substantiæ, vel tanquam species, vel tanquam terminus substantiæ. Concede; solum tanquam species. Nego. Subsistencia autem est per modum termini.

O B J I C I T 5. Omnis relatio requirit fundamentum, seu relatum & terminum ad quem, ut vocatur, correlatum; quid autem horum in Deo? & finihil horum in Deo, quomodo dabitur Trinitas?

R E S P O N D E T U R. In primis cum dentur relationes non mutuae per Aristotelem, & cum terminus possit non esse correlatum, immerito supponit terminum esse universaliter, quid correlatum. Sed quidquid sit de hoc, fundamentum proximum relationum in Divinis est ipsa persona generans, passim autem genita, est terminus. Neque putarem essentiam esse fundamentum proximum, non propter rationes quas Goslavius adfert: sed propter hanc rationem; quia essentia est prior quam persona (suppono intelligibilitate) hinc illa prioritas dejicit naturam, ne sit fundamentum proximum relationis. Deinde ideo potius non est fundamentum proximum natura, quia inter fundamentum & terminum relationis realis, intercedit distinctionis realis orta ex oppositione relativâ reali, quæ ratio-

ditione naturæ non habetur; & quia illud proximè referunt quod generat, essentia autem non generat.

Punctum Difficultatis 3.

Solvuntur aliae Objectiones.

Objicit 1. Blandrata, apud Penalosa. Verus & unus Deus, est Pater Christi. Trinitas non est Pater Christi. Ergo Trinitas non est verus Deus.

RESPONDETUR. Negando Consequen-
tiam, quia est syllogismus ex Particularibus, ut
syllogismus explicatur est. Recetè etiam Penalosa of-
ferit confidem pàtologismum, verus & unus in
fœcie homo fuit Adamus, sed nos ejus filii non
sumus Adamus, ergo non sumus homines.

Objicunt 2. Aliqui Transylvani, Pater
& Filius & Spiritus Sanctus sunt alius & alius, &
alius; sed Pater est Deus, Filius est Deus, Spir-
itus Sanctus est Deus. Ergo sunt alius, & alius, &
alius Deus.

RESPONDETUR. Argumentum non esse
categoricum, sed ut sit, poni debere hanc Majori.
Quod est alius & alius, & alius, est alius
& alius, & alius Deus, in qua Majori est fallacia
accidentis quia ex eo, quod convenient in Dei-
tate, argumentatur etiam quod convenient e-
stum in alietate personali, in qua non sunt idem,
& ad alietate in qua disconveniunt, ad Deita-
tum in qua convenient, competitque personis
ly. Alius in ratione personæ, non in ratione na-
ture.

Objicunt 3. Alii apud Valen. lib. 1. de
Trinitate cap. 27. præter Patrem & Filium &
Spiritum Sanctum nullus est Deus, sed neque
Pater solus, nec Filius, nec Spiritus Sanctus sunt
superpersonæ; Ergo nullus est Deus, qui sit tri-
nus in personis.

RESPONDETUR. Hoc Argumentum non
est Categoricum. Deinde distingui potest
prima propositio, præter Patrem & Filium &
Spiritum Sanctum nullus est Deus exceptivè,
sicut his exceptis, nullus est de quo prædic-
tur hoc prædicatum Deus. Conc. præter Pa-
tem, Filium, & Spiritum Sanctum nullus est
Deus, ita ut collectivè hæc omnia in uno habe-
antur. Nego propositionem: Committiturque
hic fallacia arguendo ex statu collectivo quæ ta-
lital statum non collectivum. Valentia rectè
exponit, præter hunc, & hunc, & hunc, &c.
hominem, nullus est populus in mundo, sed ne-
que hic homo solus, neque hic, neque hic, &c.
est populus. Ergo nullus populus in mundo da-
tur. Unde est hic fallacia accidentis, à nega-
tione collectionis, quæ singulis serviat, proce-
dens ad negationem collectionis, quæ simul o-
mnibus conveniat.

Objicit 4. Si plures essent personæ Divi-

næ, essent plures habentes Deitatem, sed esse
habentem Deitatem est esse Deum, & plures ha-
bentes Deitatem, est esse deos; Ergo existent
plures dii, quod ipsum illustratur: Quia ubi sunt
plura habentia albedinem, sunt plura alba, & si
eandem humanitatem tres personæ termina-
rent, essent plures homines: quod ipsum ulte-
rius in hoc fundatur, quia ut significatio alicujus
nominis, numerale nomen addi possit, satis est, si
rectum illius nominis, sit multiplex.

RESPONDETUR, quod quamvis esse ha-
bentem Deitatem, sit esse Deum; non tamen
plures habentes Deitatem, est, esse plures deos.
Ratio, quia usus communis hominum utentium
ad placitum verbis, non multiplicat Deitatem,
nisi supponantur ipsæ Deitatem in se multiplicari;
nec usurpat terminum dii, nisi quando supponit
ipsam naturam Divinam multiplicari. Quia
autem quando dicitur de personis Divinis sunt
plures habentes Deitatem, non supponit can-
dem multiplicari, fit ut non possint tunc dici
tres vel plures dii; quod absurdum non sequitur,
si habens Deitatem dicatur esse Deus.

Objicit 5. Posito Mysterio Trinitatis uni
eidemque simplici entitatì convenirent prædi-
cata contradicitoria; quod est absurdum, quia
impossibile est idem esse & non esse.

RESPONDETUR. Recurrendo ad virtua-
lem distinctionem, ejusque defensionem alias
factam. Plures aliorum Responsiones addu-
cit Perez cit. a. n. 13.

DIFFICULTAS II.

Solvuntur Objectiones ex Scri- ptura.

Non habentur quidem Objectiones, quæ
directè pugnant contra Trinitatem, quæ
Trinitas est; nisi fortè adducantur Autoritates,
quæ Dei unitatem probant; sunt tamen non
paucæ, quæ apparterent dicunt, quod uni Patri,
competat Deitas; ex quibus infertur non dari
Trinitatem. His ut satisfiat, sit.

Punctum Difficulta- tis 1.

Solvitur Objetio ex Evangelio S. Ioan- nis 17. & Matth. 24.

Objicit 1. Crellius ex illo Joannis 17. v. 3.
Hæc est vita aeterna, ut cognoscant te (Pater)
solum verum Deum, hic nemo dubitat, Dei veri
nomine, Deum summum intelligi, quare cum
Christus Patrem suum ita describat, ut eum so-
lum verum Deum dicat, intelligitur solum Pa-
trem Christi, esse solum Deum summum.

RESPONDETUR 1. Explicando Scriptu-
ram, quod ly solum, quamvis sit particula ex-
clusiva, debet tamen sumi secundum accom-
modatam acceptiōem, sic v. g. si queratur,
Estne solus paterfamilias in cubiculo, respon-

A 2 deatut-

R. P.
J. MŁOD-
nowski
dm. Act Z:
VI

deaturque solus, ly solus non excludit ab eodem cubiculo Deum, aërem, præsentiam domesticorum, sed solum excludit Hospites, & similia; secundum ergo accommodatam acceptiōnem nos dicimus, per ly solum, excludi illos Deos, qui sunt Idola, & non sunt veri dī; sed non excludi personam Filii & Spiritus Sancti, quam si dicat arguens excludi, hoc ipsum aliunde probari debet: Est Responso Epiph. l. i. c. 4. Athan. & aliorum. Inter quos Chrysost. Homil. 72. in Matth. Quamvis quando inscriptum five veteri five nova esse dicitur unum esse Deum & præter eum aliud non esse, non ad distinctionem Filii sed exclusionem distin̄tū sit idolorum.

INSTAT 1. Idem contra Resp. Ea est vis vocis solius, ut omnes alios excludat, à communione prædicati, præter eum, cui apponitur: is autem cui vocula solus, si sententia spectetur, apponitur est Pater; prædicatum autem est verus Deus: Ergo vox solus, à communione hujus prædicati, omnes excludit, præter Patrem.

RESPONSUM jam est ly solus esse particulam exclusivam, sed secundum accommodatam acceptiōnem.

INSTAT 2. Vel ideo Gentium dī à vera Deitate, vi horum Christi verborum, excludi intelliguntur: quia censet eos à Patre quem solum verum Deum Christus, appellat esse diversos, vel quia jam constat eos falsos deos esse; non posteriorem ob causam; nam alias à vera Deitate jam excludi censerentur, antequam horum Christi verborum vi excludi intelligerentur, nec opus foret ad eam rem verba ista adhibere; Si autem priorem ob causam, necesse est omnes quos à Patre Jesu Christi diversos esse constat, à vera supremaque Deitate excludi; nam alias argumentum quod ex his verbis duceretur ad Idola Gentium à vera Deitate excludenda, faret invalidum; tale enim esset si categorice ponatur. Quidam à Patre Jesu Christi diversi, non sunt veri dī. Gentium dī sunt à Patre Jesu Christi diversi. Ergo Gentium dī non sunt veri dī. Major autem in prima figura, esset particularis, adeoque non concluderet.

RESPONDE TUR. Disjunctivam illam falsam esse, cō quod utrumque membrum illius, ut verum defendi possit. In primis, posterius membrum defendi potest, neque enim inania sunt verba Christi exclusiva falsorū deorum, quamvis supponerentur aliunde esse falsi dī, sicut ante promulgatā Legem verum erat dicere: quod Deus sit Deus, & tamen dicit Deus: Ego sum qui sum. Ego sum Dominus Deus tuus &c. non per novitatem dicendi, sed per assumptionem ad intentum, alias noti. Immo si verum est, quod dicit Crellius, sequeretur nunquam esse debitam argumentationem à notioribus, quod falsum est, siquidem illa noscuntur evidenter, antequam proponantur. Primum etiam membrum, sic defendi potest, quod per particulam

solus excludantur non aliqui, sed omnes alii, secundum accommodatam acceptiōnem.

Quando autem dicit inferius per hanc respondiōnem peti principium, cō quod assumatur non excludi per hoc alias personas, quae unitatem habent essentiæ; ad hoc dicimus, quod nos stemos in principio, sed arguens incidit in hoc vitium, dum supponit extendi hoc ly solus, etiam ad exclusionem aliarum personarum.

Ut autem legitimū argumentum ex illis verbis confici possit, concedimus Majorem non debere esse particularem, sed posita hac universaliter: Omnes à Patre Iesu Christi diversi, non sunt veri dī, nihil contra nos sequetur, dupli ex capite, in primis quia Minor hæc, Filius & Spiritus Sanctus sunt à Patre diversi, falsa est; nam ly diversi supponit pro arietate essentiæ. Quæ responso fundatur in notitia fensu horum verborum diversitas, differentia, distinctione, ad quod etiam advertit Aristot. 10. Metaph. cap. 5. t. 10. n. 12. legatur Ruiz d. 39. à sect. 9. Ex alio capite non concludit hoc argumentum, quia ly diversum sit terminus respectivus, id quo est diversus, respicit naturam, essentiam, Deitatem, & sic verificata adhuc Majori, Minor erit falsa, falsum enim est Filium & Spiritum Sanctum esse diversos Deitatem.

Addo. De his terminis est controversia: An Pater, Filius, & Spiritus S. sint idem in natura, distinctioni realiter in personis. Ad quos terminos controversiæ attendendo ex verbis Sancti Joannis hoc contra Idola formabitur argumentum; Hallus distinctus à Patre Iesu Christi natura, & persona, est verus Deus. Hæc est enim vita æterna ut cognoscant te solum verum Deum, & quem misisti Iesum Christum non natura, sed persona à Patre distinctum. Omnes dī gentium sunt ita distincti. Ergo nulli dī gentium sunt verus Deus.

INSTAT 3. Quantumvis concedatur, Christum prædicta verba protulisse occasione excludendi à Deitate idola gentium, non sequitur, hæc verba non excludere à Deitate Petrum & Paulum; Ergo etiam extendi poterunt ad ne-garidam Deitatem Filio, & Spiritui Sancto.

RESPONDE TUR. Negando Consequentiā, quia nullum fundamentum est excludendi à Deitate Filium & Spiritum Sanctum; est autem fundamentum positivum, quo probari possit & supponi Petrum & Paulum esse creatureas.

INSTAT 4. Idem. Prædictis verbis excludi non minus eos à vera Deitate, qui essent naturæ diversæ, sed & qui personæ essent à Patre aliae; populari etiam genere loquendi uitur Christus, & Discipulorum suorum captiuse se accommodat: jam vero populo, immo & universo, solus Pater, non minus solā Patris personam denotat, quam substantiam, immo vulgus cum perso-

personam Divinam cogitat, etiam substantiam diversam cogitat.

R E S P O N D E T U R. Negando Antecedens, sicut probatio contradicit Evangelio; cùm sc̄ps Christi difficultia locutus sit, & quæ erant abscondita ab oculis Apostolorum; quamvis au tem etiam nunc vulgus cum subtilitate noscens, non attingat alietatem personæ ab essentia; insimilitate tamen discernit, cùm dicit esse tres personas, unum Deum.

I N S T A T 5. Si nemo vi horum Christi verborum à vera illa Deitate excluditur, etiamsi à Patre persona manifesta differat; nisi præterea conteret eum essentia ab eo diversum esse, sequetur eum his verbis refutar non posse, qui dixerit Iovem v.g. vel Neptunum veros esse deos; personas quidem à Patre distinctos, sed ejusdem tam cum illo essentia.

R E S P O N D E T U R. His verbis refutandum est, quia Jupiter non est hic Pater de quo Christus, neque est genitus ab hoc Patre ut supponitur, hinc vi horum verborum refutabitur. Rursum polita hac propositione, Pater est solus unus Deus, subsum potest, sed Jupiter nec secundum personam, nec secundum naturam habet identitatem cum Patre; Ergo non est solus ille verus Deus. Denique quamvis ex hoc loco id probatum posset, sufficit quod aliunde proabetur, addo probabilem esse responsonem Petavii, quod hoc loco non utatur Christus argumentatione ad alios deos excludendos, sed Christus cùm hoc, ut dicat sempiternā vitam positā esse identicā filius vera Deitatis, quæ est in Patre.

R E S P O N D E T U R 2. Ad eundem locum Scriptura, quod scilicet ly solus, non sit confundendum cum Patre, sed cum ly Deus: ex modo autem constructionis evanescit intentum oppositorum; quia ly solus constructum cum ly Pater excludit alium à Deitate; ly autem solus, constructum cum ly Deus, excludit omnes, qui non sunt Deus. Illustrari potest hoc tali exemplo, Petrus est animal, quod solum est rationale, filius Petrus est animal, quod est rationale, prima illa propositio non excludit Paulum, quod minus rationalis; secunda excludit: ita si ly filius construatur cùm ly Pater excludit Filium à Deitate, scilicet si construatur cùm ly Deus, ita confundunt August. Tract. 105. Ambr. l.5. de Fide c.1. Nazian. Oratione 63. Socinus epist. 2. ad Matth. Radecium, qui fuit unus ex Crellii Magistris. Græcus etiam textus construit cùm ly Deus, ita enim habet τὸν μένον ἀλλὰ τὸν θεόν.

I N S T A T 1. Crellius contra Responsonem ly solus quoties adhibetur ad alia subjecta à coniunctione predicati excludenda, subiecto non predicato adjicitur; hoc autem loco vocem *sola* ad alia subjecta, nemp̄ Idola, à coniunctione predicati, quod est verus Deus, excludenda, adhiberi contendimus.

R E S P O N D E T U R. Falsum esse quod semper

subiecto & non prædicato addi debet ly solus, ut excludantur alia subjecta: quid enim ad hanc collocationem necessariò urget. Deinde vi hujus secundæ responsonis non sumus solliciti, an excludantur Idola à vera Deitate.

I N S T A T 2. Si principia ejusdem Crellii teneantur, facilè ex dictis Christi, inferri Idola, non esse veros deos, non sunt enim Pater Christi, quod non infertur ex nostris principiis; quia nec infertur, Filium non esse Deum.

R E S P O N D E T U R. Quod non sit articulus fidei apud nos, quod hic sit Christi argumentatio contra Idola. Deinde similem difficultatem habiturus est Crellius, si quis Jovem dicat Patrem Domini nostri, nec inde inferri poterit illum, non esse Deum. Denique posset adhuc ex hoc loco contra Idola argui, quia non habent identitatem cum Patre, nec ratione naturæ, nec ratione personæ.

I N S T A T 3. ex eodem. Quamvis ly solus, construatur cum ly Deus, non cum ly Pater, id tamen perinde est ac si dicatur; solus Pater est verus Deus: quod ipsum probatur, quia idem redditus sensus, sive dicant: solus Christus est ex Virgine natus, sive dicant: solus ex Virgine Christus est natus.

R E S P O N D E T U R. Diversitatem harum propositionum jam suprà ostensam. Negatur etiam paritas, quia secundum circumstantias, nullus subest ambiguitati locus, quod & solus Christus, & solus ex Virgine natus sit, hinc usus parum curat constructionem illius propositionis, & ex diversitate collocationis solus, non metitur diversitatem sensus; sed quia quæstio ex una parte est, an alia personæ sint Deus: & ex alia parte, diversa collocatio, ly solus, in rigore, potest diversitatem sensus parere, non immertiò ad hanc constructionem attenditur, idque ex fundamentis allatis. Quando autem diversitatem sensuum à nobis allata, quam facit diversa constructione, vult sibi probari vel ex Scriptura, vel profano aliquo exemplo, actum agit, cùm diversitas hæc ipsi ute potere viro Latinè scribenti, nota sit, nec est necesse in scribendo, semper ordinem Grammaticum servare.

R E S P O N D E T U R 3. ad eandem Objectiōnem. Hunc ipsum locum æqualiter probare Christi Divinitatem, nam ibidem additur, & quem misisti Jesum Christum, unde ex hoc loco sic arguitur. De quo dicitur, quod Pater & simul ab illo missus, sit verus Deus, ille est verus Deus; sed de Patre & de missio ab illo dicitur, quod sit verus Deus, ut textus loquitur: Ergo & Pater, & missus est verus Deus.

I N S T A T 1. Crellius contra Responsonem, cum vox *solas* ad plura subjecta referatur, vel omnib⁹ postponi solet, vel omnib⁹ præponi solet.

R E S P O N D E T U R. Quamvis ly solus non jungatur cum ly Pater, eique postponatur; sufficit quod ponatur ante ly Deus, apponaturq; parti-

Aa 2 cula,

R. P.
I. MŁOD
nowski
om. i.e. Z:
VI

cula, Et id enim non variat sensum: & ita eadem erit propositio, si dicas, Solus ego cum meo amico N. utar hoc bono, si dicas solus ego utar hoc bono & meus amicus: hinc & in presenti simile quid verificabitur. Nec Graeca locutio obstat ut ostendit Maldonatus.

INSTAT 2. Saltem sequitur hoc loco, quod Spiritus Sanctus non sit Deus.

RE^SPONDE^TUR. Exinde directe & clare non colligi illum esse Deum; deducit tamen legitimè, quia cum aliunde constet originari illum per modum unius ab utraque persona, si utraque originativa persona est Deus, deducetur etiam illum esse Deum; quia illa origine debet illi communicari, natura Divina. Si autem quispiam priores duas responsiones teneret, hac instantiā non premetetur. Quia verò non additur illo loco, quod in hoc solo stet vita aeterna, quod est noscere Patrem & missum ab illo, datur adhuc locus, ut requirantur & alia credenda, itemque opera bona.

INSTAT 3. Quia nec Christus nec Apostoli inculcarunt, quod una cum Patre, sit ille solus verus Deus, sed solum appellabant illum Christum, aut Dei filium, & si hic fuisse sensus Christi, quem posuit tertia responsio, dixisset phrasim scriptura ut cognoscant, quod vel quia tu es solus verus Deus, sicut alias dicit, quia tu es Christus Filius Dei: item cognoverunt Principes, quia hic est Christus.

RE^SPONDE^TUR. Retinendo tertiam explicationem dici potest sufficienter hoc loco id inculcari, quod Patrem & illum, noscere verum solum Deum, sit vita aeterna. Negamus etiam Christum & Apostolos non inculcasse Divinitatem Filii Dei. Quando autem prescribit phrasim Crellius, quæ Evangelista describere debuisset, hic & nunc Divinitatem Filii Dei, arbitrariè id facit; & sicut liberum est Scripturæ nunc activa, nunc passiva uti constructione, item liberum fuit nunc Nominativo *In es*, nunc obliquo (*te*) uti casu.

OBJICIT 2. Ex illo Matt. 24.v.36, ubi Christus dicit se non nosse diem judicii.

RE^SPONDE^TUR. Dixisse hoc Christum secundum naturam humanam: quod ipsum subdividetur, scilicet dixisse illa secundum quod est Legatus secreti jure ligatus, cuius distinctionis scholastica explicatio adfertur in Materia de Fide, an scilicet Deus amphibologicè loqui possit?

Punctum Difficultatis 2.

Solvuntur Objectiones ex S. Paulo.

OBJICIT 1. Ex I. ad Cor. 8. v.5. *Nam estis omnes qui vocantur Dei, &c. nobis tamen unus Deus Pater, ex quo omnia, & nos in illum, & unus*

Dominus Iesus Christus per quem omnia, & nos per ipsum. Ubi Paulus explicans quis sit ille unus Deus, simpliciter dicit esse Patrem, non Patrem & Filium & Spiritum Sanctum.

RE^SPONDE^TUR 1. Explicando locum S. Pauli, quod scilicet dicat non per exclusionem Filii à vera Divinitate, sed excludendo nonnisi multitudinem Deorum: hoc enim erat intentum Apostoli, ut textus ostendit: & quod non excluderit Filium indicat ipse ille titulus *Domini*; & sicut per titulum *Domini* applicatum Christo non excluditur Pater, quo minus sit Dominus, ita nec excluditur Filius, quamvis ly Deus, sit applicatum Patri: sic docuit Irenæus l. 3. c. 6. Chrysost. Hom. 5. de incomprehensibili, &c.

INSTAT 1. Contra Responsonem Crellius, prater similia, quæ supra attruit, quibusjam responsum est; quod scilicet Apostolus explicare hic voluerit, quis sit ille unus Deus; recte vero is rem explicat, quinon modo tantumdem, sed etiam plus omittit, quod ad rem explicandam attinet, quam exprimit? & si nos Catholicæ explicantes quis sit ille unus Deus, nominamus Patrem & Filium & Spiritum Sanctum, etiam Paulus Christum nominare debuisset; præcipue ne per hoc convincatur Apostolus, occasionem præbère statuendi, quod Deus sit unus essentia & persona.

RE^SPONDE^TUR. Primum intentum fuisse Apostoli, ut videre est in contextu, distinguere Ethnicos à Christianis, per unum Deum in essentia; sed non fuit intentum, essentiæ terminations seu personalitatem explicare: hinc non debuit numerare personas. Nunc autem in praesenti Ecclesiæ statu, cum non agamus contra Ethnicos, sed non nisi contra paucos Adversarios, nominando unitatem essentiæ, etiam personas explicamus.

Deinde æquivalenter dicit Apostolus Christum Deum, appellando illum Dominum, quod nomen nihilo inferius est, quam nomen Dei ex usu Scripturarum, ut probat illud psalmi: *Quoniam tu Dominus altissimus super omnem terram*, advertitque Græcè & Hebraicè doctus Petavius lib. 3. c. 1. Nomen Tetragrammaton reddi est *K̄ēl̄ō*, quod Dominum significat, consequenter nec dedit ansam opinioni Adversariorum; & si quæ sit loci perplexitas, ea superatur Doctorum explicationi inhærendo. Sequuntur his illi expositori de quibus suprà.

INSTAT 2. Per hoc solum, quod additur Christo & unus Dominus manifestè distinguitur ab illo uno Deo: quia ille unus Dominus vel idem est cum illo uno Deo, vel aliqua ratione est Deo inferior: idem non est, alias nulla distinctionis foret ratio, necnulla esset causa cur unus ille Deus Pater, unus verò ille Dominus Christus diceretur? Ergo restat ut significet Deum, qui Deo uno, est aliqua ratione inferior.

RE^SPON-

R E S P O N D E T U R. Negando ejus Assumptum, ejus probatio non convincit: nam reverā idem est cum uno illo Deo; cur autem hic Deus ille Dominus appelletur? de hoc infra. Denique si cipio, sufficere æquivalentiam titulorum ad significandam Deitatem, licet sit diversitas in modo significandi.

I N S T A T 3. Quia descriptiones personarum, quæ sunt facta Scriptura non sunt otiosæ, sed ad rem explicandam comparatae: hoc autem loco siquidem ad rem faciunt illæ descriptiones, quod Pater sit ex quo omnia, & nos in illum; Christus estis, per quem omnia, & nos per illum ostendunt distinctionem, ita ut ly ex quo omnia significet illum, qui est prima causa efficiens omnium, & ly nos in illum, significet, quod seca finalis, cui omnis honor conferendus sit; ly autem per eum, dictum de Christo significat, quia ipse est media causa omnium, quæ ad nostram salutem spectant, & quod per eum gubernent omnia: unde consequitur nos per illum, vici sim, Deum colere debere, scopus ac finem, hoc est eum medium esse honoris, qui à nobis Deo exhiberi debet. Est autem unicus Dominus, quia si plures essent, alia per hunc, alia per aliū administrarentur.

R E S P O N D E T U R. Non esse has descriptiones otiosas: quia utraque Deitatem persuaderet, & in Patre ut supponitur, & in Christo, qui appellatur Dominus: immo quia appellatur per omnia, & nos per illum, ostendit eudem Deitatem nam de Deo ad Rom. II. dicitur *ex uno per quem omnia, in quo omnia.* Rursus invitat in hac particula *ex*, quod illa denotet Deitatem, non verò particula *per*, hujus ipsius reddenda est ratio; nam in phrasi Aristotelica, *ly per accedit ad causam efficientem, ly ex ad causam subjectivam:* cur ergo potiori jure, aut item æquali, particula *per* non ostendet, Christum esse causam omnium, adeoque Deum esse? Denique stando in terminis disputationis præfentes dici posset, *ly ex quo applicari Patri, quia Filius & Spiritus Sanctus non sunt ex non existentibus, sed ex substantia Patris, ex quo tantum origine non originata, procedunt reliqua Christi autem appropriatur creatio mundi, tanquam sapientiae personali, ideoque dicitur per illum esse omnia.* Videtur hīc Apostolus per Antithēta loqui, & ut multitudini Deorum opposuit unum Deum, ita multitudini Domini unum opponit unum Dominum; inde autem non sequitur Christum non esse Deum.

R E S P O N D E T U R 2. Eadem Auctoritati, quod Apostolus scripsit Corinthiis recenter ad fidem conversis, quibus ne daret anam per literas sine præfenti scriptore mittendas, cogitanda pluralitatis Deorum, non posuit simulcum Patre Filium; immo ipse Paulus ab ignoto Deo, orbus est dicta sua; & Philippus ex occasione selectionis, non omnia simul perstringendo;

æquivalenter tamen ut dixi, Deitatem expressit, Christum appellando illum Dominum sine addito.

R E S P O N D E T U R 3. Ex eodem loco arguendo pro Divinitate Christi. Qui est per quem omnia, & qui est sine addito Dominus, opponibilis dominio Deorum, qui non sunt veri Domini, ille est Deus, nam ly per quem omnia, ad Rom. ut dixi, pro Deo supponit, ly item Dominus, ut indicat ille locus Psal. citatus: sed Christus est per quem sunt omnia, & est Dominus, opponiturque illius dominum dominum Deorum, qui non sunt Dii, ut colligitur ex contextu; Ergo ille est verus Deus.

Ex eadem Epistola c. 12. v. 4. 5. 6. solet urgiri, ubi ajens Apostolus de divisione gratiarum, subdit, *idem autem Spiritus, idem autem Dominus, idem autem Deus.*

R E S P O N D E T U R. Quamvis multi ex nostris DD. interpretentur hunc locum de Trinitate personarum; commodè tamen accipi potest de unitate essentiae: immo ex illo loco probari potest Divinitas Christi, quia in verbis antecedentibus non sit mentio Patris, sed conversio ab Idolatria ad Jesum.

O B J I C T U M 2. Ex Epistola ad Ephes. 4. v. 5. & 6. *Vnus Dominus, una Fides, unum Baptisma, unus Deus & Pater omnium, qui est super omnes, & per omnia, & in omnibus vobis.* Ubi Deus ille qui unus esse dicitur, & Pater, unum idemque subiectum significant, ac prōinde alterum altero latius non patet, nec quisquam alias est Deus ille unus, nisi Pater Domini nostri Iesu Christi, præcipue quia particula *Et*, non ostendit aliam rem, sicut nec cùm dicitur, Christum aliquando traditurum regnum Deo & Patri, immo præfenti loco particula *Et*, significat unum eundemque esse Deum & Patrem; nam significans unitatem Christianam loquitur, & non dicit unus Deus, unus Pater omnium; sed unus Deus & unus Pater: præcipue cùm hīc expressè distinxerit unum Deum à Domino uno, & Spiritu uno, interjectis etiam aliis orationis membris, ut tanto luculentius appareret eos à se in vicem discerni: & cùm per unum Dominum Christus intelligatur, quis ergo per unum Deum, tam ab uno Spiritu, quam ab uno Domino distinctus intelligetur, quam Pater Christi?

R E S P O N D E T U R 1. Explicando dictum locum, quod scilicet Ly *unus Deus, & Ly Pater omnium* pro eodem realiter supponant, sed non pro eodem etiam virtualiter, & quod Ly *unus Deus* excludat sita unitate non pluralitatem personarū, sed pluralitatem essentiarū; ita ut essentia in ratione unius essentiaz, non latius pateat quam paternitas; tam enim essentia est non nisi una, quam Paternitas nisi unus; licet essentia virtualiter à paternitate distincta, in ratione terminabilis latius pateat, quam paternitas: eo quod insuper binā sit personalitate terminabilis.

R. P.
I. MŁOD
nowski
MM. Act. Z.
VI

Supponat interīa objiciens per suppositionem, quam ille putat impossibilem, quod Filius sit consubstantialis Patri, nonne sicut de Patre dicitur unus Deus, & Pater, sic poterit dici de Filio unus Deus & Filius? Illa varietas loquendi sine coniunctione in antecedenti membro non facit contrarios, quia ex hoc potius inferri deberet, quod non pro eodem adaequatè supponat ly Deus & ly Pater omnium.

Arbitrarium etiam est dicere, quod ly Dominus supponat illic non nisi pro Christo, alias excluderetur à ratione Domini Pater.

R E S P O N D E T U R 2. Explicando eundem locum ex mente S. Athan. ut docet Petavius, nempe quod appelletur unus Deus, & Pater omnium, propter originis, ac principii prærogativam, quia est caput omnis processionis.

R E S P O N D E T U R 3. Explicando hunc locum eo modo, quo sibi opposuit ipse Crellius, quod hinc nomine Dei Patris veniat tota SS. Trinitas; non autem prima Trinitatis persona, sed contra hanc responsionem.

I N S T A T 1. Quia non potest ullo exemplo probari quod Ly Pater supponat pro tribus Trinitatis personis.

R E S P O N D E T U R. Dicitur Christus Regnum traditurus Deo & Patri, dicitur item in Christo Deus mundum sibi reconcilians: & universaliter ubi externum aliquod opus attribuitur Patri, ly Pater supponit pro tota Trinitate; omnia enim opera ad extra sunt communia; utiturq; Scriptura & PP. nomine illo tanquam notiori, & tanquam personæ, quæ est fontalis origo reliquarum. Est & aliud fundamentum nomine Patris venire totam interdum Trinitatem, quia nomine Patris, significabat Deum Christus, conformiter ad fidem Judæorū, cum quibus tractabat, quoniam colebant Patrem sub formalitate habentis filium; licet interdum hanc etiam illis doctrinam inculcaverit.

I N S T A T 2. Ly Pater sumptum pro tota Trinitate vel est persona, vel non est; Si persona est, cur illum Patrem esse Christi non simimus? Item si persona est, vel est persona una, vel plures? Si una, quævis etiam alia, erit Pater Christi: Si plures, non Pater, sed Patres dicendi erunt. Si verò persona non est, Pater non est; Pater enim omnis etiam metaphorice dictus, persona est, modò intellectu sit prædictus.

R E S P O N D E T U R. Ly Pater quando accipitur pro tota Trinitate, supponit pro subsistenti, sed pro subsistenti subsistentia indeterminata, & quasi abstractè ab omnibus sumpta: unde ulterius dicitur Ly Pater sumptum pro tota Trinitate, persona est, non tamē Pater Christi, quia Pater Christi, non supponit pro persona indeterminata & vel exinde Trinitas, non est Pater Christi: quia alias etiam ipse sibi est Pater, quod est non præter, sed contra lumen rationis. Quamvis autem ly Pater sumptum pro Trini-

rate plures personas significet in re & in obiecto, non debebant dici Patres; quia nec ex obiecto sunt plures Patres. Plurificatioque ipsa ostenderet, sumi jam determinatè personas, cum tamen Pater dictam de tota Trinitate, supponat pro persona indeterminatè accepta.

I N S T A T 3. Quia si nomine Patris hic venit tota Trinitas quæ esset causa, cur ter potius eandem rem repeteret maluerit Apostolus, quam tria inter se distincta?

R E S P O N D E T U R. Immerito supponi, quod nomine Domini veniat illic Christus non nisi, & nomine Spiritus tertia Trinitatis persona; cum potius nomine Spiritus veniat anima, quam opponit uni corpori, cuius illic mentionem facit.

Quod autem querit, cur hic condistinctim ponatur unus Dominus, & unus Deus? quaremus etiam nos, cur condistinctim ponatur unus Deus & unus Pater, cum hæc per Crellium pro eodem supponant? Directè autem

R E S P O N D E T U R. Non esse novum in Scriptura eidem Deitati, & subiecto, plures titulos dare, unde parum etiam intererit, sive adhibentur particulae copulativa, sive non, possuntque individuis illis epithetis, diversæ formalitates Deitatis agnosciri, ut formalitas Domini, formalitas infiniti in ratione essentia sub termino Deitatis, formalitas excellentiæ sub termino super omnes; & sicut non potest reddi ratio, quare non sit prius positum Deus unus, sed prius Dominus? cur sit posterius positum Baptisina, & prius Fides? nisi id referendo in placitum Scriptoris inspirati, ita referri debet, quod priora membra sine copulativa posuerit, secus posteriora.

Continuatur Solutio.

O B J E C T I 3. Ex I. Timoth. 2, v. 5. *Vtus enim Deus, unus & Mediator Dei & hominum homo Christus Iesus*, ex quo Fundamento sic arguit Crellius, si solus Pater unius Dei nomine intelligitur, solus Pater est summus ille Deus; nam si quispiam alius præter Patrem esset Deus summus, unius Dei nomine comprehendi debuisset Christus: Sed solus Pater unius Dei nomine illic intelligi debet: quod ipsum probat; Ita tantum eo nomine intelligitur, inter quem & homines Christum Iesum mediatorem esse dicit Apostolus, ut ex connexione Verborum appearat. At is est solus Iesu Christi Pater.

R E S P O N D E T U R. Concessa illa conditionaliter propter suam veritatem, quia nihil ponitur rebus; non autem propter illius probationem, quia possit differri promulgatio aliarum personarum ad alia loca, quæ tamen personæ essent Deus. Directè Negatur Minor; Negro etiam solum Patrem esse inter quem & homines Christus sit mediator, nomineque Patris venit tota Trinitas, ut dictum supra.

I N S T A T 1. Crellius, si Christus est totius Trinitatis Mediator, ergo etiam sui ipsius est media-

mediator, seu inter se ipsum intervenit medius; quod se ipsum evertit.

R E S P O N D E T U R. Quia materialem interventionem & mediationem imaginatur Crellius, bene dicit, quod aliquid inter se intervenire, mediare, evertat se. Sed id non appetet in interventione morali, quid enim in hoc absurdum? Quod possit natura aliqua creata dignificata per personam incretam, obire actiones, que satisfacient, & aliis personis & ipsi persona dignificant?

Nec obstat quod hæc duo distinguantur, ad quem mediatio fit, & mediator: distinguuntur enim secundum naturam humanam, & principium elicivum actionum Christus, à sua persona quæ reconciliatur: Et sicut in humanis filio Regis potest aliquis aliquid debere, & solvere pecuniam, cuius pretium habetur ab ipsa voluntate, & impositione Regis; sic & in præsen-
tis: Et sicut principes non tantum particulatum sed & commune pluribus possunt acquire-re regnum, ita & Christus nobis.

I N S T A T 2. Sequitur ex responsione, Christum etiam secundum naturam divinam esse mediatorem; quia persona divina à natura divina se ipsa non differt; Subsistens etiam per se vim agendi nullam habet, sed natura. Et quæcumque persona divina Christi agit, natura divina ipsius agit.

R E S P O N D E T U R. Quamvis se ipsa persona à natura divina non distinguatur, sufficit quod distinguatur virtualiter, ut alibi dictum. Hinc aliquid poterit tribui personæ, quod non tridetur naturæ. Deinde quamvis in creatis non dicuntur subsistentiae activæ, secùs est in Divinis: Unde per nos falsa est propositio; natura generat, vera autem pater generat. Denique non ponimus nos, personam divinam esse principium specialius ab aliis personis, elicivum operationum Christi, quia hæc elicientia spectat ad naturam cretam cum concursu divino, sed illas tribuimus personalitatim divinæ, tanquam principio dignificanti & complenti substantiam; per modum termini, hoc est ipsam naturam humanam, quæ illas elicet.

I N S T A T 3. Ea simpliciter à se distinguuntur, de quibus simpliciter assiri potest, eorum unum non esse alterum; hoc autem habet Deus & Christus, qui illius mediator esse dicitur, ergo simpliciter à se distinguuntur: Ergo nec Deus ille Christus, nec Christus Deus ille est.

R E S P O N D E T U R. Veram esse Minorem cum restrictione posita à sancto Paulo, secundum feliciter naturam humanam distinguimus à Christo.

I N S T A T 4. Christus ex eorum hominum numerone quamquam est, quorum mediator fuit, nec subillis in illo loco Pauli comprehenditur; Ergo Christus nec Deus ille est, aut Dei illius

nomine comprehenditur, cujus mediator dicitur.

R E S P O N D E T U R. Ex eodem fundamento pro nobis arguendo: Non vetat Christum eandem specie naturam habere cum hominibus, quorum mediator est, nec vetabit quidpiam habere eandem naturam cum iis, ad quos mediat, habereque ab illis personam distinetam.

I N S T A T 5. Nullibi haberi, quod Christus mediator fuerit inter se & Spiritum Sanctum.

R E S P O N D E T U R. Quoad verba & voces id non haberi, re tamen & æquivalenter haberi; quia peccatum est offensa Dei, adeoq; omnium personarum; hinc & placatio, debet esse omnium personarum. Duplici tamen ex capite mediatio notabilius attribuitur inter patrem & homines, quia ipse est origo fontalis personarum. Deinde, quia ipsi missio Filiæ æterna competit, cuiuscum proportionat missio in mundum, in ordine ad redimendum facta.

O B J I C T 4. Locum ex Epistola ad Rom. 16. v. 27. ubi nomine *solius Dei, solius sapientis, solius Domini, &c.* venit Pater: Ex quo loco sic arguit Crellius, si per solum Deum, solum sapientem, per solum Dominum solus Pater intelligitur, necesse solum Patrem esse Deum; si enim hæc est vera, solus Deus est Pater, etiam hæc vera erit, Pater est solus Deus; & si prior rem assumas, non potest dici solus Deus est Pater, si latius patet nomen solius Dei, quam Pater; neque enim angustius, de latiori, simpliciter enuntiatur. Si posteriorem assumas, perinde id erit, ac si dicas solus Pater est Deus; nam idem est dicere Deus Spiritus solus æternus, ac dicere solus Deus est Spiritus æternus. Sed per solum Deum, solum Dominum, solum sapientem, intelligitur Pater, dicitur enim citato loco; *Soli sapienti Deo per Iesum Christum, cui honor & gloria in secula seculorum.*

R E S P O N D E T U R. Concedere nos Majorum illam conditionatam, quia nihil ponit in rebus, sed ea quæ in probatione affert, indigent examine, nam præpositio vel postpositio particulae *solus*, reddit etiam diversitatem sensuum, ad quod non videtur attendere discursus Crelpii: Alia enim hæc est propositio, Petrus est animal, quod est solum rationale, & alia, solus Petrus, est animal rationale: ita etiam alia erit hæc propositio, solus Pater est Deus; & alia, Pater est solus Deus.

Rursus, quod dicit, si *ly solus Deus* latius patet, quam Pater, non poterit prædicari Pater de solo Deo, id contra sead fert; nam sequitur, quoties assumit hanc propositionem; Deus est Pater, quod petat principium; nam in nostris principiis *ly Deus* secundum esse suum virtuale proprium, latius patet, præ Patre, quæ principia non expugnat.

Denique hujus propositionis: Solus Deus est Pater, hunc sensum facimus, solitudo natu-

R. P.
MŁOD
nowski
om. Act Z:
VI

ꝝ divinæ terminatur paternitate; vel: Aliqua ex his personis, cui competit esse solum Deum, est etiam Pater, quibus duobus sensibus positis, non est locus illis argumentis allatis. Dicit etiam potest nomine Patris venire h̄c Trinitatem, quod supra defensum est. Quod autem distinctè fiat mentio Christi, id non obest: Est etiam illius mentio non distincti divinitate, sed mediatoris dignificans actiones; quibus honor, etiam illi exhibetur. Diximus etiam suprà, Patri soli tribui sapientiam, tanquam fontali Deitatis origini, sed non tanquam personæ soli sapienti.

INSTAT 1. Idem. Mediatoris officium, non nisi personæ quā talis est, convenit; quare vel humana Christi natura persona est, & Iesu Christi nomine intelligenda, vel statuendum Christum, etiam secundūm divinam naturam, h̄c considerari. Restat ergo ut nomine solius sapientis, persona Christo superior intelligatur, dignior enim est is, cui tanquam ultimo scopo gloria tribuitur, causa mediā, per quam ei cultus exhibetur.

RESENDE TUR. Mediatoris officium non nisi personæ convenit, tanquam subiecto denominationis, & tanquam principio terminativo, sed non convenit personæ, tanquam principio immediatè elicitive actionis. Hinc habet natura humana rationem mediantis in quantum est principium elicitive actuum mediantium, licet non habeat rationem mediantis sine addito; quia h̄c supponit pro principio dignificante & completere ſubſtantialiter naturam, quæ est elicitive operationum. Consequenter intelligitur h̄c persona Christo superior, secundum quod est principium elicitive actuum mediantium; licet non intelligatur superior Christo, secundum quod Christus dicit principium dignificativum.

Punctum Difficul- tatis 3.

*Solvantur reliqua Objectiones ex Scri-
ptura.*

NON commemoro h̄c locum sumptum ex Joan. 5. v. 44- quia ille eandem omnino ſolutionem habet, cum immediate citato loco ad Romanos. Ad alia accedendum

OBJICIT 1. Locum epift. Judæ v. 4. ubi dicitur: *Subintroiſſe falſos doctores, qui ſolūm Herum Deum, & Dominum noſtrum Iesum Christum negant.*

RESENDE TUR. Inprimis omnia h̄c verba & titulos posse ad eundem Christum revo-
cari, & quamvis non revocentur, ipſe titulus Domini, ſuadet Divinitatem, nec illam negat, ſicut nec abnegat Patri. Unde ex hoc loco ad-
huc elicetur noſtrum intentum; vel enim per ly

Herum idem intelligitur quod per ly Domi-
num, vel non idem? Si primum, ſequitur Chri-
ſtum eſſe verum Deum, ſiquidem dominum il-
li tribuitur idem, quod Deo; ſi autem diſtin-
guuntur h̄c dominum intelligitur, ergo non po-
tuerit poni indiſtinguiſſim & eodem planè modo
ſignificando. Denique licet nomine Heri
distinguueretur Deus à Christo, diſtingueretur
quā homo eſt, non tamen quā Deus. Dici eti-
am potest nomine Dei, intelligi totam Trinita-
tem, ſpecialiū tamen fit mentio Christi, quia
specialiū contra illum falſi illi doctores deba-
chabantur.

OBJICIT 2. Visionem Daniel. c. 7. v. 9. ubi
dicitur: *Antiquus dierum ſedifſe*, is autem qui ſe-
det omnium confeſſione divina persona eſt, quā
una eſt; ſed non Filii, nec Spiritū Sancti, quia
ſolus Pater ceterarum fons eſt; & quia dicitur,
quasi Filium hominis ad eum acceſſiſſe, & ab
eo potestate & Regnum accepitſſe: Quo eti-
am reduci debet viſio Apoc. 4. & 5. de Agno
accipiente librum, accedente ad thronum ſe-
dentiſſ, &c.

RESENDE TUR universaliter, quod Deus olim viſus fit, notificando ſe in unitate eſſen-
tia, non ſub trinitate personæ, exceptis sanctioribus
aliquibus. Nihilominus non fuile cultam in
abſtracto Deitatem, ſed Deum in concreto, cre-
ditionique illi aptatas viſiones; ne ſic rudi po-
pulo Judaico daretur anſa polytheiſi. No-
mine etiam agni venit Christus ſecundūm quod
eſt homo.

INSTAT 1. Imago ſedenti in throno revera
eſt persona.

RESENDE TUR. Eſte personam imaginem, & quidem unius, accepto nomine personæ com-
muniter ad omnes tres, non eſt autem necesse
viſionem, quoad omnia objectum exprimere,
alia illa persona deberet etiam eſſe electrum,
capillata, &c.

INSTAT 2. Multa teſtimonia ſcripturarum
cum hiſ collata, ostendunt Patrem Iesu Christi
in throno ſedifſe.

RESENDE TUR. Etiam hoc confeſſo ſe-
qui præcellentiam Patris præ Christo, ratione
naturæ humanae.

INSTAT 3. Christo prout conſtituto à ſe-
dente in throno, tribuuntur actiones compe-
tentes personæ, ergo quā persona eſt, à ſedente
in throno diſtinguitur; Persona autem Christi
eſt illa ipſa quā eſt Trinitatis ſecunda, quā
eſt ipſa natura divina ſubſtantiam ſuam ha-
bens; Ergo h̄c etiam à ſedente in throno con-
diſtinguita eſſe debet.

RESENDE TUR. Ratione personæ diſtin-
giui Christum à Patre, ſed non ratione naturæ, &
quia persona eſt virtualiter diſtinguita à natura, fit
ut quamvis diſtinguitur ratione personæ, non
diſtinguitur ratione naturæ.

Obji-

DIFFICULTAS III.

Probatur mysterium Trinitatis.

OBJICIT 3. Nominē Jehova nonnisi appellatur Pater,

RESPONDETUR. Quamvis concedatur Divinitatem Filii non ita distinctè traditam, in vetere Testamento, parum id referret; sed negetur etiam Filiū non appellari Jehova, ut adverit Petavius lib. 3. Prīnus locus est Isaiae 6. ubi dicit Propheta: *Regem Dominum exercituum cedivis illi mes;* ubi ponitur nomen Jehova, & tamen dicitur Joan. 12. v. 40. quod illuc viderit Christum, dixit enim illa verba, excēta cor populi, quando vidit gloriam Christi. Idem cap. v. 3. *Parate, inquit, viam Domini,* ubi etiam est nomen Jehova, & tamen Zacharias in suo cantico intellexit hunc locum de Christo. Isaiae 45. v. 21. *Nunquid non ego Dominus, & non est alius Deus absque me,* pro ly Dominus, ponit Jehova, quem locum accepit Paulus de Christo, agens de ejus reverentia ad Romanos 14. v. 11.

OBJICIT 4. Solus Iesu Christi Pater à se ipso; nec à quoquam alio, vel natura, vel Diu-
ni quidquam accepit.

RESPONDETUR. Solum Patrem esse à se, secundum lineam originandi; quia à nullo alio originatur; sed non solum esse à se aseitate in-
ventionis, incausalitatis, quia etiam alia per-
sonae in-creantur, &c.

OBJICIT 5. Multa alia loca, ubi appellatur *Pater prior Filius, Caput ejusdem, Deus Christi, Mādus eisdem, &c.*

RESPONDETUR. Hæc omnia intelligi de humanitate Christi. Orationes Ecclesia clauduntur hac Oratione, *Per Dominum, &c.* quia ipse est mediator; & ratione illius meritorum, omnia volumus impetrare: Imitamurque Christum, qui suas orationes ad Patrem dirigebat: Quæcum sunt Orationes, quæ clauduntur in verbis, *Qui vivis & regnas.* Quando autem ipse, quod solus Deus Pater sit Deus Abram, illud explicari potest de appropriatione nulli & quia est ipsa fontalis Origo Deitatis. Moskoroviis in hoc se fundat, quia nulla est sententia in Scriptura Trinitatis.

RESPONDETUR. In Scriptura etiam homines non haberi, Deus est una subsistentia, super persona: Si recurras haberi id æquivalentem, id dicemus de Trinitate.

Quando autem instat Socinus, nomen Dei pro subiecto ponitur, toties poni sub-
stantiæ; quando autem ponitur pro prædica-
tione, & sic nonnisi ponitur de Filio, priuia tamen modo de Patre.

RESPONDETUR. 3. Reg. 18. Nomen Dei vere ponitur pro prædicato: Dicitur enim, *si Dominus est Deus sequimini illum.* De Christo nam ponitur Deitas pro subiecto, quia Acto-
num 20. dicitur: *Deus acquisivisse Ecclesiam san-
ctam suam, ad Timoth. 3. Deus apparuit in carne,
et dicitur: Deus ipse veniet & salvabit nos.*

Una & irrefragabilis ratio hujus est; quia me ita docet fides, tradita per Eccleiam Romanam, quæ in suis dogmatibus, errare non potest: Quæ ipsa ratio non proponitur à nobis per syllogismum; quia syllogismus hoc ipso, quia est syllogismus, ex suo genere non est tantæ infallibilitatis, quanta est simplex allatio articuli fidei; quia syllogismus innititur veritati creatæ, adeoque non participant summam infallibilitatem. Jam autem articulus fidei innititur veritati prima, adeoque de se summam possibilem infallibilitatem habenti. Unde vel visiti probari Trinitatem argumento summe infallibili, vel argumento non summe infallibili, vel argumento non summe infallibili, & de generes suo fallibili? Si priori, sis contentus articulo fidei; si posteriori, ne hoc quidem recusamus. Quod ut fiat indicanda sunt loca Scripturaræ, ex quibus innixa traditioni, docet id Ecclesia; quæ loca non sunt quidem talia, quæ ingenium humanum pro sua perversitate torquere non possit; sunt tamen accidente doctrina Ecclesiæ, intellectum bene dispositum, convictionem.

Quod attinet ad Vetus Testamentum.

PRIMUS Locus est ex illo Genes. 1. v. 16. *Faciamus hominem &c.* Ex quo loco sic formatur argumentum. Sic loquens Deus, ut ex contextu liquet, vel alloquitur se unam nonnisi personam, vel alloquitur Angelos, vel alloquitur Filium, & Spiritum Sanctum distinctas à se personas? Si primum, ergo Deus sit trinus, debet fieri Phantasticus, ut dicimus de iis, quorum est secum mussitare solitarios. Si secundum, ergo Scriptura aliiquid non cohærens dicit, nam alloquendo Angelos ut faciant, subdit: *Crea-
vit Deus hominem ad imaginem & similitudinem
suum.* Ergo apparet quod ei dicat, *Faciamus,* de quo dixit, *creavit.* In Scriptura enim sacra nunquam introducitur Deus loquens ad Angelos, nisi fiat illorum mentio, ut cum de Achabii Regis internectione cum Angelis suis tractat Deus; Reg. 22. v. 19. Item Esaia 6. ubi deliberatur de mittendo Propheta, describuntur Seraphim. Denique non est homo creatus ad similitudinem Angelorum, & creans dicitur non Angelus, sed Deus: *Creavit Deus hominem;* Ergo apparet quod non illis dicat, *Faciamus.* Quod si dicas tertium, sequitur Trinitas, sequitur etiam distinctio personarum, ut stet illud plurale, *Faciamus,* & sequitur unitas Essentia, quia Deus est necessariò unus, poniturque in singulari; *Creavit Deus hominem.*

Hoc argumento ex Antiquis usi sunt Ter-
tull. 1. de carne Christi cap. 5. Theophilus An-
tioch. in 2. ad Autol. Ignatius ep. 9. ad Antioch.
Iren.

R. P.
MŁOD
nowski
im. let. Z:

VI

Iren. l. 4. c. 3. 7. Post illos Basil. Epiph. Cyrill. uterque, & alii, quos vide apud Petavium L. 2.

Neque valet, si dicas, loqui hic Patrem cum Filio ab æterno creato; quod infra impugnabitur; & interim: Contra est, quia sequitur. Filiū fecisse hunc hominem: Dicitur enim illi *Faciamus*, sequitur illum esse in essentia Deum, quia de quo dicitur, *Creavit Deus hominem*, est unus in essentia Deus, sed ille cui dicebatur, *Faciamus*, de illo dicitur, *Creavit Deus hominem*; hoc enim contextus loquitur; Ergo ille cui dicebatur *Faciamus*, est unus in essentia Deus.

Hoc ipsum argumentum methodo negativa sic proponitur. Hunc locum nihil vetat accipi de Trinitate, ut vidimus solvendo objections, ex alia parte & distinctionem personarum in ly *Faciamus*, & unitatem essentiæ in ly, *Creavit Deus*, ostendit. Ergo datur Trinitas. Concedimus quidem quòd interdum pluralis pro singulari ponatur, ut cum Majestatis causa Principes duali utuntur, sed nego, quòd usquam in Scriptura persona singularis loquatur secum in duali, se ipsam ad opus excitando. Et cum tales locutiones posita in plurali, simpliciter loquendo, supponant pro pluralitate, ad quod significandum impositum est ly, *Faciamus*, ergo & in praesenti ly *Faciamus* pro eodem plurali supponit, si simpliciter accipiat. Ostende ergo absurdum, cur simpliciter in plurali possit hic accipi?

S E C U N D U S Locus est Isaïæ 45. n. 14. *Hec dicit Dominus; Labor Ägypti, & negoti Äthiopia & sabbaim, Yiri sublimes, ad te transibunt, & tui erunt, post te ambulabunt vincti manus, pergent, & te adorabunt, teque deprecabuntur, in te Deus est, & non est absque te Deus, verè tu es Deus absconditus, Deus Israël Salvator.* Ex quo loco sic arguitur. Ceterum est in primis hic Deum loqui propter illa verba, *Hec dicit Dominus*, quo positio; Quare vel loquitur hic Deus secum, vel cum alio? Si secum, quomodo simpliciter accipiat personam? Si cum alio, ergo ille aliis est etiam Deus; dicitur enim esse filius Deus in illis verbis: *Non est absque te Deus*, dicitur, *Deus absconditus*; quod alibi Scriptura explicat, *lumen habitans inaccessibilem*; si autem ille aliis est Deus, ergo cum non possit esse distinctus naturaliter, debet esse distinctus personâ. Et licet exinde non inferatur quidquam de Spiritu Sancto, sufficit aliunde inferri.

T E R T I U S Locus est ex Psalmo 109. *Dixit Dominus Domino meo*, qui saltem dualitatem personarum infert: Hic non loquitur Deus ad scipitum; quia alias prædicti loci sensus esset; Ego Dominus mihi David loquor; ut sedeam à dextris meis; si autem loquitur Deus ad distinctum à se, ergo loquitur ad distinctam personam divinam; nam in Deitate, non potest esse distinctio. Quod autem loquitur ad personam Divinam: Ratio est, quia loquitur in-

dicans sessionem à dextris, quæ sessio est æqualitas potentiarum; æqualitas autem potentiarum non habetur nisi in Deo; æqualiter item utrumque appellat Dominum sine ulla distinctione, & similia. Favet illud Psal. 32. *Verbo Domini celi firmatis sunt; & Spiritu oris ejus omnis virtus eorum*, ubi cœlorum productio Verbo & ejus Spiritui tribuitur, & Psal. 2. *Filius meus es tu, &c.* Vide Penalosa Disp. 7.

Quod ad Novum Testamentum attinet, præter particulares probationes, de quibus infra.

P R I M A AUCTORITAS est ex Evangelio Marth. 28. v. 19. *Baptizantes eos in nomine Patri & Fili & Spiritus Sancti*, ex quo loco sic formatur argumentum. Ubi significatur pluralitas divinarum personarum trium, cum unitate essentiæ divinæ, illic significatur Trinitas; dicto loco significatur; Ergo. Minor probatur, illic significatur pluralitas divina, sed non pluralitas essentiæ; quia hæc implicat; Ergo pluralitas personarum. Quod significetur pluralitas divina; probatur; quia sub nomine Patris respondet aliquid Divinum, ergo & sub aliis nominibus; æqualiter enim de omnibus Scriptura procedit.

Deinde cujus potestas, supponit pro potestate eadem cum divina, illa persona est divina, sed illorum potestas eadem est, quia ly illud in nomine supponit pro potestate ex sensu Ecclesiæ & DD. habente fundamentum, i. Reg. c. 17. v. 4. & c. 20. v. 42. & 3. Reg. c. 22. v. 16. & 4. Reg. 2. 8. 2. 4. & 2. Paral. 33. v. 18. Psal. 19. v. 6. & 8. Et certe siue non datur peccatum originale, ut non datur per oppositos, siue detur, ut datur per Catholicos, certum nihilominus est, Baptismo remitti peccata; expressè enim habetur, Acto. 2. v. 28. *Penitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum, in remissionem peccatorum*: Si autem omnes illæ tres personæ non sunt divina, quomodo nomine illarum, sit remissio peccatorum? Numquid non sequetur item absurdum, quod detestatus est Paulus 1. ad Corinth. 1. v. 13. *Numquid in nomine Pauli baptizati efficiuntur?*

Supponit hoc argumentum, quod quamvis possit esse idem effectus Dei, & creaturæ, nihilominus quòd non possit esse eadem potestas, quæ hæc significatur per ly nomine.

Quando autem illud afferunt de gladio Dei & Gedeonis: Item illud, *Commendo vos Deo & verbo gratiae ejus*, & similia alia, quorum meminit Moskorovius in refutatione cap. 2. responsi Patris Skarga; ea omnia non convincunt, quia non dicimus, non posse tribui eundem effectum Deo & creaturæ; sed negamus tribui eandem potestatem, nomen, &c. Usi sunt hoc argumento Athan. Hilarius, Nazianz. Amb. Didymus, Theodor. Fulgen. & alii.

S E C U N D A AUCTORITAS est ex illo 1. Joannis 5. *Quoniam tres sunt qui testimonium dant in celo, Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus, & hi*

Punctum Difficul-
tatis 1.*Rationes ex Goslarvio.*

OBJICIT 1. Aut Filius semper gignitur, aut aliquando desistit gigni? Si semper gignitur, ergo nunquam perfectionem aequatur, quia quod adhuc generatur, id nondum generationis terminum est consecutum, & per consequens nondum est: Si autem desinit gigni, erit mutatio aliqua in Deo, à non esse ad esse transcutens.

RESPONDE TUR. Ly semper gignitur, si sumatur pro via ad terminum nondum productum, & habitum non semper gignitur; si sumatur pro æterna quiete non transacta, nec quæ dicatur præteriisse, semper gignitur. Quod in eo fundatur, quia in Deo, qui est actus secundus nec inchoatio actionum immanentium, nec desinentia datur, hinc & termini productionum divinarum, qui etiam sunt actus secundi, nec inchoationem nec desinentiam patiuntur. Et sicut si concipiamus conservationem in creatis non nisi per modum viæ, nondum intelligitur haberi terminus, secùs si concipiatur per modum termini; ita cùm generatio sit una cum suo termino, eoque æterno, non debet aliter concipi, quam cum illa æterna quiete.

OBJICIT 2. Idem. Si Deus gignit, & quidem ex essentia sua, vel communicat totam essentiam Filio, vel ejus partem, aut essentia Dei multiplicatur? Nihil horum trium dici potest; Non communicatur tota essentia, quia est singularis & individua; quæ autem sunt talia pluribus non conveniunt, hinc est, ut de multis non dicantur, seu prædicentur: Non communicat etiam partem, quia non est divisibilis; non etiam multiplicatur essentia, quia Deus non esset unus, sed quot essentiae, tot dñi.

RESPONDE TUR. Totam essentiam communicari, & licet quod singulare est, pluribus non conveniat per multiplicationem; convenit tamen pluribus per identitatem, ipsa plura latitate irratione personæ, non in ratione naturæ considerata.

OBJICIT 3. Generatio est necessaria conservanda speciei causa; Ergo res quæ non intercurent vel interire non possunt, nec generant, nec generantur.

RESPONDE TUR. Quæ generatio est ex corruptione alterius, est necessaria conservandæ speciei causa, secùs quæ non est ex corruptione, sed quæ est ex fecunditate naturæ.

OBJICIT 4. Quidquid æternum est, semper est, semper fuit, ergo debet esse talis & generatio in divinis, si datur, sed quidquid generatur, semper non fuit, sed aliquando esse cœpit; quorum enim generaretur, si fuisset antequam esset? Ergo, &c.

RESPON-

vernum sunt. Ex quo loco sic formatur argumentum. Hi tres testimonium perhibentes, vel sunt unum essentia, in Trinitate persona- num? Et sic datur jam, quæ negatur Trinitas, vel sunt unum confessione in testimonio, quod dici non potest: Vel enim sunt unum confes- sione in testimonio cum æqualitate auctoritatis in testando, vel cum inæqualitate? Si cum æqualitate, ergo unaquæque ex illis personis est Deus. Si autem est illuc inæqualitas auctorita- tis. Ergo Scriptura immerito de illis indistin- dum loquitur; arguendusque erit S. Joannes, quod non satisfecerit debito exprimendæ in- equalitatis.

Rursus sequeretur, hunc locum non accipi conformiter ad illum alium locum, qui se sequitur, tria sunt qui testimonium dant spiritus, aqua, & anguis: Quia haec habent æqualitatem te- standi. Denique si illic est inæqualitas auctori- tatis in testando, & stante hoc possunt appellari: bene posset dici, quod Deus & diabo- lus dum uterque dicit Jobum vallatum esse Dei protectione, quod hi duo unum sint, & quod Christus & Joannes dicens quod sit Filius Dei Iesus, dici poterit, hi duo unum sunt. Imò in Geco textu non dicitur de aqua, & spiritu, quod hi tres unum sint, sed & hi tres in unum.

Quod si dicas hunc locum in Evangelio Sy- nico, & Germanico non haberi, id parum re- fert, quia haec sunt recentiora exemplaria, loci autem hujus meminerunt PP. antiqui Hieron. August. Idatius. Quem etiam ponit expresse Iacobus Roterd. edit. Argentorat.

TERTIA AUCTORITAS est ex iis, quæ ad- feruntur infra de Divinitate Christi & Spiritus Sancti.

QUÆSTIO II.

De persona Filii.

Postularet quidem doctrinæ ordo, ut in pri- mis tractaremus de persona Patris; sed de illa nihil controvertendum venit: De persona autem Filii non est difficultas, an sit persona; subiungunt enim illi actiones personarum, imo & Sabelliani id non negarunt, quamvis non di- tarent illum distinctam personam à Patre. Sed et tota difficultas, an sit persona divina? Quod ut probetur supponendum est, quod sit habens esse Divinum, quod infra probabitur; sed non distinctum natura; Ergo distinctum personam. Methodo jam inchoata solvenda sunt primùm Objectiones.

DIFFICULTAS I.

Solvuntur Objectiones à ratione petitæ.

Non paucas jam solvimus supra agendo de Trinitate in communis, restant aliae.

R. P.
R. MŁOD
nowski
M. A. Z.
VI

R E S P O N D E T U R. Negando subsumpti Antecedens, nec tum generabitur, quando supponetur fuisse, sed generabitur ab æterno ut sit ab æterno, eratque ab æterno; quia ab æterno generatum est. Rerorqueri idem argumentum potest interrogando, quomodo aliqua creatura sive per possibile, sive per impossibile possit produci ab æterno? Quomodoque produceretur sine hoc, quod fuisse, antequam esset?

O B J I C I T 5. Quidquid generatur est posteriori eo, à quo & ex quo generatur, ut etiam causa efficiens, est prior effectu.

R E S P O N D E T U R. Verum esse antecedens de generatione temporahe. Vel ad maximum id verum esse de prioritate Originis, non durationis.

O B J I C I T 6. Quidquid generatur est corruptibile: Pendent enim ab externo principio, & ex arbitrio causæ efficientis.

R E S P O N D E T U R. Negando antecedens cum sua probatione.

O B J I C I T 7. Si Deus Filium generat, & Filius est ex essentia ejus genitus, & Deus potuit gignere, & Filius gigni; quia omnis actus potentiam presupponit, ut docet Philos: Ergo ulterius Deus non potuit gignere, & Filius non potuit gigni ex Arist. 9. Mct. c. 8. cō quod contradictionis, sit eadem potentia.

R E S P O N D E T U R. Negando sequelam cum sua probatione, quæ fallit etiam in creatis, de iis, quæ necessaria sunt. Et ita, duæ albedines fundare possunt relationem, nunquidne possunt non fundare cūm sunt? Verum ergo illud enuntiatum Arist. est de causis & principiis liberis. Immerito etiam in Divinis, supponit, secundum Latinam phrasim, nomen causæ.

Adferenda sunt hic etiam Objectiones Incarnationem concernentes.

O B J I C I T 1. Idem. Deus verus invocatur per mediatorum, Filius non invocatur per mediatores, idemque dicendum de Spiritu S. ergo non est verus Deus.

R E S P O N D E T U R. Negando minorē, quæ etiam suprà Crelio negata est.

I N S T A T 1. Pars lādens & lāsa non potest esse mediatrix, Christus quā Deus, est pars lāsa, quā homo est lādens. Ergo, &c. Quod idem sic aliter proponi potest, vel cessit suā offendit, secunda Trinitatis persona, vel non? Si cessit, ergo non potest dici pars lāsa; si non cessit, quomodo manente offenditio adhuc erat mediator? Et deinde si Patris & Filii, & Spiritus Sancti eadem est voluntas, quomodo Filius Patrem & Spiritum S. placat generi humano? An eadem voluntas potest simul velle & non velle.

R E S P O N D E T U R. Negando Christum quā hominem individuum, esse partem lādenter, quia in eo nulla macula. Ruris pars lāsa, non

poteſt esse quidem principium elicitivum actionum mediandi; potest tamen esse principium significativum & terminativum principii elicitivi.

Illud autem quod infert; Ergo erit pars simul lāsa & non lāsa, id diverso respectu verum est. Deinde ante prævisam significacionem illarum actionum non cessit offendit jure, secunda persona; sed fuit pars lāsa; post illarum tamen prævisionem non fuit pars lāsa, sicut nec fuerunt aliae personæ. Denique malè supponitur, quod hac voluntate, quæ est communis toti Trinitati placetur Filius, sed elicitivè placat voluntas humana, significativè & terminativè persona divina.

O B J I C I T 2. Crelius. Si secunda persona est incarnata, sequitur etiam tres reliquias personas assumptissimam humanam naturam: Etenim si assumpsit naturam humanam, cujus propria natura seu substantia eam assumpsit, cumque ea est personaliter unita; Ergo si Christi D. natura assumpsit humanam naturam, etiam Patris & Spiritus S. natura eandem assumpsit.

R E S P O N D E T U R. Negare nos quod natura divina assumperit humanam, cum assumere sit persona, que est distincta realiter ab aliis, conquerenter potens terminare naturam humanam, non terminantibus aliis. Imò docemus, non potuisse assumi à divina natura humanā naturam; quia assumptio notat unionem substantialem; unio autem substantialis, supponit completivum & compleibile substantiale; jam autem divina natura respectu humanæ, non habet rationem completivæ; ut docetur in materia de Incarnatione: Quomodo autem mediate sit illi unita natura? non est materia controversa, sed scholastica; de qua alibi. Quando autem idem objicit Sabellianismum, fallitur; nam dicimus, illas personas distinguunt inter se, non nominibus solis, sed essentialiter; Cujus contradictoriam docuit Sabellius.

I N S T A T 1. ea, quæ partes habent, bene uni-ri possunt secundum unum & non uniri secundum aliud. In rebus autem incorporeis nulli sunt termini. Unde si natura humana unita fuit Divinæ, est unita toti, & quia una subsistitia non magis ab essentia differt, quam alia, non magis erit uni subsistitiae unita natura humana quam alteri.

R E S P O N D E T U R. In primis, non esse natu-ram humaham unionem, de qua hic, unitam naturam divinæ, sed personæ; licet mediate sit unita. Quid autem sit mediate uniri? Docetur in materia de Incarnatione: Ex eo autem quod unita sit natura humana immedieate personæ VERBI, non sequitur, illam esse unitam imme-dieate personæ Patris; quia quamvis æqualiter omnes identificantur naturam; quia tamen inter se distinguunt realiter, hinc potest imme-diate unita una, non unita alia.

I N S T A T

INSTAT 2. Adhuc potius deberet illa natura humana subsistentia Patris subsistere, quam substantia Filii, utpote quæ in natura divina prima est. Et sicut corpus primariò unitur anima, & secundariò modis ejusdem; ita prima non unitri deberet personæ Patris.

RESPONDETUR. Si unio per impossibile substantialis, intercederet inter naturam divinam, & humanam, ita deberet fieri; sed hæc unio non est facta in natura.

INSTAT 3. Totâ essentiâ Trinitatis incarnationis debet tota Trinitas incarnari, & cùm subsistentia illæ extra essentiam nonexistent, necessitatis etiam illas subsistentias esse incarnatas.

RESPONSUM jam est. Naturam non esse incarnatam: & quia ex unitate in natura arguit incarnatas reliquas personas, id non convincit; quia ob distinctionem realiæ personarum, potest una terminare naturam humanam, non alia.

OBJICIT 3. Sifecunda persona est incarnationis, sequitur, alteram divinitatis personam deesse; nam evasit pars Christi, ex humana & divina natura constituti; est autem de essentia persona, ne sit pars alterius. Quod autem illa persona evaserit tunc pars, probatur: Quia natura humana est tunc pars; Ergo etiam pars est, divina natura suam subsistentiam habens, hoc est, per sonam divinam, quæ humanitatem assumptam.

RESPONDETUR. Inprimis, argumento non probari intentum, quia quamvis natura divina haberet rationem partis, nondum sequeretur, quod ipsa persona, quæ naturam humanam assumpsit, haberet rationem partis, utpote ab illa virtualiter distincta.

Sed neque sequitur etiam naturam divinam habere rationem partis; quia ea quæ requiruntur ad conditionem partis ei non competunt, ut docetur in materia de subsistentia; sed tantum habere rationem alterius extremi, licet extreum aliud, ex suis prædicatis possit appellari, & sit etiam pars.

OBJICIT 4. Unum idemque subjectum disparata esse non possunt, nec disparata de uno eodemque dici possunt in Quid. Deus & homo disparata sunt. Ergo &c.

RESPONDETUR. Unum idemque subjectum, disparata non potest esse per identitatem disparatorum, vel si sint disparata non tantum in ratione entis, sed simul etiam se non habeant tanquam completivum & compleibile Concedo. Unum idemque subjectum disparata esse non potest per unionem, si unum extremorum sit compleibile, & aliud completivum Nego. Ex hoc secundum est in nostro casu; nam natura humana disparata in ratione entis, habet rationem compleibilis per personalitatem divinam. Quando autem censet, quod homo & Deus ita secum differant, sicut homo & non homo, id immixtum dicitur; quia inter hominem

& Deum non est oppositio contradictoria; iesus inter hominem & non hominem: Aut ad maximum talis est oppositio in ratione entis inter Deum & hominem; sicut inter hominem & non hominem; sed non est talis in ratione compleibilis & completivi.

Quare autem bene prædicari possit, Homo est Deus, id inter alia rejici debet, quia ly homo non supponit pro sola natura, sed pro natura personata personâ Verbi; de persona autem Verbi in Quid potest prædicari Deus. Hæc autem propositione natura humana est Deus, simpliciter est falsa; sed hoc sensu vera, natura humana est terminata personâ divina, quæ prædicatio spectat potius ad prædicationem quasi differentiæ. Quando autem probat ex eo in Christo fore duas personas; quia persona est substitutio prima intelligens, hæc definitio jam est supra negata.

OBJICIT 5. Illa ipsa natura humana in se præcisè spectata, est homo, ergo persona: Si enim non esset homo, liceret ita argumentari; Filius ille hominis non est persona. Filius Dei est Filius ille hominis. Ergo Filius Dei non est persona.

RESPONDETUR. Negando assumptum. Probatio non convincit: Quia Filius ille hominis præcisè secundum naturam humanam non est persona Concedo, sumptus cum sua personalitate, quam habet à Verbo, Nego.

INSTAT 1. Illi naturæ humanæ, competit definitio hominis.

RESPONDETUR. Ut illi competit definitio in concreto, habetur id à personalitate, ut competit in abstracto, competit illi de se. Quando autem urget inexplicabile esse, quid sit illa animalitas rationalis in abstracto? Non est enim natura universalis abstracta: Quia hæc nihil ad præfens facit; non etiam est formam hominis, sed aliquid formâ præditum. Non etiam est pars essentiæ humanæ; quid ergo erit? Quando inquam, id urget, non convincit; quia animalitas rationalis est compleibile complemento personali, ut docetur in materia de subsistentia, licet illud compleibile sit in entitate individuum.

INSTAT 2. Existencia singulare non solent vocari abstracta; talis autem est illa natura humana.

RESPONDETUR. De facto illam naturam, esse unitam personalitati divinæ, adeoque abstracta non est. Casu autem quo spoliaretur persona divina, an hoc ipso redderetur subsistentia? Est quæstio Philosophica, non Theologiae controversæ; in omnium tamen principiis non vocaretur illa natura abstracta, sed potius existens sine personalitate; sicut anima rationalis post separationem non dicitur quid abstractum: Hoc enim importat nostras intentiones secundas.

R. P.
MŁOD
nowski
m. Act Z:
VI

Disputatio ultima.

I N S T A T 3. Subsistens quā caret natura humana, vel ad naturam hominis constituendam pertinet, vel non? Si non pertinet, ergo fine illa natura humana dicitur homo: Si pertinet, ergo natura humana non erit integra.

R E S P O N D E T U R. Pertinere illam per modum termini personantis, non alia pertinentiā. Unde caret illa natura sua integritate termini, non naturae. Actiones etiam illa natura exercet, quae sunt suppositorum, sed exercet terminata personalitate Verbi; ita ut illae actiones exerceantur elicitive à natura humana, terminativè & suppositaliter ab homine, in ratione hominis personali, constituto, per personalitatem Verbi: Beneque potest in hoc sensu dici; Humanam naturam per se non subsistere, quia habet rationem partis, nec per se stantiam habet sibi debitam, sed est in Verbo tanquam in supposito. Quare autem non evadat persona ipsa habens rationem partis? Alibi dictum.

Quando autem ex eo, quod natura humana maneat tota, infert, non posse habere rationem partis, id in materia de subsistente refutatum est: Nam gutta est tota, & nihil illius entitatis perit post unionem cum altera gutta, & tamen post unionem habet rationem partis. Ad quid autem fuerit necessaria illa unio? non est explicare hujus loci, spectat ad materiam scholasticam. Breviter dico necessariam fuisse ex suppositione ponendae dignificationis Dei per Theandricas actiones Dei, & ex suppositione, quod vellet sibi Deus ad qualitatem satisfieri pro mortali offensa.

Punctum Difficultatis 2.

Solvuntur Objectiones Crellii & Eu-nomianorum.

O B J I C T U M 1. Quia si Christus esset summus ille Deus, & tamen Filius, id ex eo esset, quia esset ex essentia Patris genitus; quod ipsum est impossibile; quia sequitur, Filius esse suipius Filius; etenim ex cuius essentia quispiam generatur, cuius est & Filius, sed Filius ex suipius essentia generatur, quia est illi communis cum Patre. Ergo, &c. Quod ipsum argumentum sic aliter proponit. Nemo ex generatur; esset enim antequam esset; esset, quia esset causa suæ generationis; non esset? Quia generaretur. Deinde relata sunt generans & genitum, non possunt autem relata eidem, respectu eodem, eodemque tempore inesse, sunt enim opposita; oppositorum autem natura est, ut se invicem permant, dicto modo.

R E S P O N D E T U R. Docemus nos Catholici, essentiam non generare; sed quod Pater generet; Si ergo essentia non generat, qui est Fi-

lius essentia? Verbum adeoque suipius: Hoc autem quod dicimus produci a Patre ex sua essentia Filium, triplicem ferme sensum habere potest.

I M P R I M I S ne dicatur creatura esse Filius, eò quod si productus sine concursu materia, seu ex nihilo subjecti, dicitur esse genitus ex essentia, quasi (abusivissime loquendo) ipsa essentia habeat rationem principii materialis; ex hoc autem principio non sequitur, Filium generare seipsum, quia principio materiali non tribuitur generatio.

S E C U N D U S sensus est, Filius est ex essentia Patris genitus: hoc est ex essentialibus principiis habet Pater, ut generet Filium, depositante essentia triplicem personalitatem, ratione suæ capacitatatis, quam habet ad terminari à tribus personis: Et ex hoc, nullo modo sequitur, Filius esse Filius suipius, sed tantum sequitur, Filius habere essentiam, quae exigit terminatitudinem à sua persona, & ab aliis duabus. Et si esset Filius essentia divina, vel hoc sensu esset ex sua essentia, quia illa diceret influxum positivum, & realem producentem filiationem, tum primum inferretur intentum Crellii; Fides autem negat hunc influxum; sine autem tali influxu, qui potest dici generare? vel hoc ab illo esse genitum?

T E R T I U S SENSUS potest esse, quod Filius sit genitus ex essentia Patris, hoc est, habet sibi communicatam essentiam à Patre, ex quo non sequitur, Filius esse suipius Filius, quia cum non essentia sit principium communicationis, sed ipse Pater, sit ut non possit dici, quod sit Filius essentia. Addi posset, ex essentia divina genitum esse Filius, sed terminatà personalitate Patris & secundùm virtualitatem dictionis: quod dicere, & quod Patrem esse, non probatur quod conveniat Filio.

O B J I C T U M 2. Et hoc argumentum pluribus locis urget. Ex nostris principiis sequitur dari infinitudinem personarum in Divinis; quia tota ratio generandi & spirandi stat in hoc; quia Pater seipsum intelligendo generat Filius, & uterque se amando Spiritum Sanctum spirant; hoc autem probat ulterius dari processum in generatione & spiratione: Quia ex una parte quævis persona & seipsum & alias intelligit; ex alia parte diversam atque adeò distinctam esse oportet imaginem Patris, quia Pater est, & Filius quia Filius est, & Spiritus S. quia Spiritus S. est; sunt enim relata; relata autem omnia sunt opposita; oppositorum autem oppositas esse oportet imagines; pro imaginum autem diversitate ac multitudine orietur dicta diversitas, procedamusque semper in his imaginibus, producti- nibus, adeoque in personis.

R E S P O N D E T U R. Negando sequelam, cuius probatio ut solvatur.

A D V E R T E N D U M est, quod in materiis speculativis istius mysterii dicitur, Verbum proce- dere

dere ex cognitione omnium personarum, con-
sequenter esse expressionem omnium persona-
rum; ex quo principio sequitur non indigere
Spiritum S. aliā ſui expreſſione; cū illa habeat
in ſeunda persona: Sed hæc expreſſio, quā
Verbum exprimit tertiam personam, non habet
rationem imaginis respectu Spiritus S. confe-
quenter nec dicetur Filius imago Spiritus San-
cti, quia de ratione imaginis est (ut videmus in
imaginibus creatis) ut producatur, quam vim
produci, quia non probat Crellius haberi in
Spiritū S. respectu Filii, fit ut respectu Spiritus
Sancti, non fit ejus imago Filius, quanvis eun-
dem exprimat.

Rufus, omnes tres Personæ intelligunt se in-
tellectione communi & essentiali, cui nullum
reponder verbum, ex ſententia communi.
Principium etiam quod aſſumit, Oppofitorum
dēbere eſſe imagines oſpoſitas, etiam in natu-
ralibus non convincit; quia una entitatē no-
tia, quæ eſt ſimplex qualitas, utrumque expri-
mit, ut cū dico, Pater non eſt Filius, item Ens
non eſt nihil. Denique videtur, argumentum
eſſe de ſubjeſto non ſupponente; ſupponit enim
in Divinis poſſe dari imaginem reſpectu Spiriti
S. quod non probat. Quare autem Filius non
indiget ſui imagine, inſra ſpecialiter dicetur.

Neque valet quod dicit Crellius. In Deo
quid eſt, Deus eſt; Ergo cū in Deo ſint
imagines rerum ſingularium, earumque infinitarum,
variorumque voluntatis actuum, hæc
omnia Deus erunt; Personis tamen differenti-
bilio, vel illis à quibus ſunt producta: Non in-
quam valet; non enim in Filio, ſed potius Filius
eſt imago rerum ſingularium, neq; in Deo
imagine rigorofe loquendo, ſed ſolus Fi-
lius eſt imago Patris, quia præter Patrem, nihil
habet viam producendi ſuam imaginem; quod
tamen ad imaginem requiſitum eſt, ut dictum
aliquoties. Per hoc tamen non nego, eſſe in
Deo ideam ſeu ſimilitudinem expressivam re-
rum ſingularium; hæc tamen ſimilitudines ut
lumen, non ſunt diſtincta personæ; quia ſunt
plam collectio in actu ſecundo, quæ eſt ipfiffima
natura Divina. Filius etiam pro ſua parte eſt
ſimilitudo expressiva ſingularium, nec tamen
ſimilitudines multiplicant perſonās; quia
illa ſimilitudo, quæ eſt perſona ſeunda Trini-
tatis, eſt & debet eſſe adæquatum expressiveum
noſobilium omnium, conſequenter non relin-
quit quidquam particularibus ſimilitudinibus,
que inter ſe diſferunt, exprimendum.

Deinde cū notitia una ſeu ſimilitudo unius
objecți, reſpectu alius ſimilitudinis, ſeu notitia
objecți, nihil habeat tale, quod ſe habeat per
modum producentis & producti, quæ ſola op-
poſitio arguit de facto multiplicitatem perſona-
rum, fit ut illæ ſimilitudines, non multiplicant
perſonās.

INSTAT. Non eſt cauſa, cur non Filius v. g.
producat alium Filium, & cur Filius ad ſalvan-
dum hoc, quod sit Deus, non poſſit etiam eſſe
Pater?

REPONDE TUR. Cur Filius non generet,
tres poſſunt assignari rationes, quæ proportiona-
te ad Spiritum S. applicari debent. Im-
primis quia quando, iuſſicenter aliquid ab uno
præſtatur hoc ipſo non jam id præſtatur ab alio,
niſi adſit altius aliquod principium, pro ſua li-
bertate, novo titulo illud ponens, & ita v. g. al-
bum in albedine, & animatum unā animā ratio-
nali, non dealbatur alia albedine, nec animatur
alia animā rationali. Et universaliter effectus
non poſteſt produci, & pendere à duabus cauſis
totalibus ejusdem rationis, niſi Deus illas pro
ſua libertate aſſumat, imo Vasq. cenſet, id ne
quidem divinitus fieri poſſe. Quia ergo ita
generat Pater Filiū, & Filius ita generatur à
Patre, ut quid habeat viſ generandi, totum
per dogma Fidei (cujuſ contradictorium non
oſtentur) intra Patrem contineatur. Item
cū totum id quod deberet habere alius filius,
in hoc Filio contineatur, nullumque dari poſſit
principium altius, quod alio titulo idem ponat,
fit ut jam non poſſit dari Filius Filii; qui quam-
vis non ſit Pater, erit adhuc Deus; quia per fi-
dem ſtante alicete in perſona ponitur identitas
in natura. Deinde, quia cū in Verbum non
ita ſit Verbum, ut ſit Patris Verbum, ſed etiam
ſibi ipſi, eſt Verbum, & ita unio non tantum
composito, ſed & ſibi ipſi eſt unio: Et universaliter
omne formale, eſt etiam ſibi ipſi tale, fit, ut
jam Verbum non debeat habere aliud verbum;
Et ſicut albedo non indiget alia albedine deal-
bari, ſed & ſubjeſto, & ſibi eſt albedo; ita illud
Verbum, non indiget alio verbo loqui, ſed ſibi
ipſi eſt Verbum. Denique quia & eſſet ter-
minus adæquatus totius generationis Filius, &
non eſſet terminus adæquatus; non eſſet terminus
adæquatus generationis; quia adhuc relin-
queret locum alteri filio; eſſet autem terminus
adæquatus, quia ex una parte non implicat dari
terminum adæquatum generationis in Divinis,
conſequenter actu jam dabitus: ex alia parte,
quia fides nos docet, totius generationis in Di-
vinis adæquatum terminum, eſt, ſecundam
perſonam.

OBJICIT 3. Idem. Sequeretur Christum
eſſe ab æterno, & non eſt, eſſe quidem, quia
ſumimus Deus debet eſſe æternus; non eſſe au-
tem, quia generatus eſt.

REPONDE TUR. Negando generationem
non poſſe eſſe ab æterno.

INSTAT 1. Generatio propriè dicta, eſt mu-
tatio ex non ente in ens. Ergo non poterat eſſe
æterna.

REPONDE TUR. Negatur Antec. nam A-
rist. putavit generationes fuſſe ab æterno, & ta-
men non poterat ſupponere, quod ex præce-

Bb 2 deſte

R. P.
MLOD
nowski
m. ſez:
VI

dente non ente fuerint, convincereturque Aristoteles, quod id non potuerit supponere; alias, eo, quod est ab aeterno, daretur aliquid prius, nempe illud non ens; & tamen aeterno a parte ante nihil datur prius. Rursus pone per impossibile Solem ab aeterno, genita fuisset ex illo lux aeterna, nunquidne ex non ente lucis presupposito? Potius ergo generatio, si sumatur filiata, erit origo in similitudinem naturae.

INSTAT 2. Si id, quod generatur ante non existit, poterit etiam generari, quando jam res ipsa existit.

RESPONDETUR. Negando sequelam; generabitur autem ab aeterno illam generationem accipiendo, ut sit ab aeterno sine ulla praecedentia negationis esse; non erit autem illa generatio aeterna conservatio; quia cum sit aeterna, & aeterno nihil sit prius, & conservatione sit aliquid prius, sit ut illa generatio non sit conservatio; rigorosè, seu nisi sumas conservationem pro permanentia, sicut verbum Domini, ita & ejus generatio manet in aeternum.

ADDO, in aeterna generatione qualis esset, si per impossibile sol ab aeterno productus emanasset lucem, verum erit etiam per Crellium in illa suppositione, generari id, de quo fallum est dicere, ante non extitit, quomodo enim ab aeterno generaretur, si ante non extitit, quo autem sensu dici possit generari quod jam existit, superius dictum in simili, nempe non hoc sensu, ut intelligatur generatio per modum viae, tendentiae, cum jam habeatur terminus genitus, sed hoc sensu, quod jam res ipsa existat, sed vi generationis ab aeterno completa & permanentis; ut ab aeterno sit & generatio, & ab aeterno esse geniti.

INSTAT 3. Generatio Filii Dei est generatio propriè dicta; jam autem generatio lucis ex sole non est propriè dicta; quia haec est quid accidentale; generatio autem est substantialium.

RESPONDETUR. Per multos est lux substantia, pone per suppositionem, quod sit substantia, adhuc manebit totum instantia robur. Denique generatio accidentium & substantiarum conveniunt in hoc, quod utraque sit generatio; si ergo accidentium generatio, non debet esse ex non entibus, appareat quod de ratione generationis ut sic, non sit esse ex non entibus. Quando autem ratione partium successivaram in continuata generatione lucis, vult salvare, quod illius etiam generatio sit ex non entibus, id non convincit; quia imprimis lux per melioram Philosophiam producitur instantaneè. Deinde quia ipsa lux ab aeterno producta, quo non haberet ante se priorem, essetque lux generata, non fuisset ex non entibus? Urget adhuc argumentum, an hucusq; adhuc Filius generetur? Sed ad hoc supra respondum.

OBJICIT 4. Persona nihil aliud est quam substantia prima intelligens; Ergo si persona

Deitatis secunda ex substantia prima generata est, duæ erunt in Deo substantiae.

RESPONSUM jam est aliquoties supra, negando hanc definitionem subsistentiarum, ad maximum concretum ex natura & personalitate, hoc est substantia prima intelligens.

OBJICIUNT 5. Eunomiani apud Gregor. Nazianz. Orat. 35. Vel volens Pater Filium genuit, vel nolens? Si nolens, ergo illi facta est violentia; si volens, ergo Filius voluntatis est Filius, novaque erit mater voluntas loco Patris comminiscenda.

RESPONDET. Nazianzenus: *Vel ex nolente Patre genitus es, quis ergo ei violentiam intulit? vel ex volente?* Ergo Pater tibi (inquit ille) propter paucas syllabas perire; voluntatus squidem Filius es. Idemque retorquet de creatione mundi. Directè autem dici potest, quod Filius ille sit quidem volentis, sed non voluntatis; pricipue cum *Deo generatio fortasse sit ipsa dignificativa*, inquit idem. Aliâ viâ eidem argumeto satisficeri potest, quod Pater genuerit Filium volens, hoc est, ex inclinatione naturæ fecundans; sed non volens, hoc est ex libera electione.

OBJICIUNT 6. Idem apud eundem. Vel existentem vel non existentem Filium genuit Pater; si existentem frustra generatur; si non existentem, ergo non ab aeterno est.

RESPONDET Nazianz. retorquendo argumentum, an ipse Pater sit ab aeterno ex entibus, vel non ex entibus? Retorquet item, an tempus sit in tempore, an non? Si in tempore, quantum? Si non in tempore; quæ sapientia tempus temporis expers inducere? Retorquet item, casu quo quis dicat; Ego nunc mentior, vel enim mentiens verum dicit, vel mentitur verum dicens? Retorquet item, vel aderasti dum gignereris, vel non? Si aderas, quisnam & cui? Si non aderas, quomodo a te ipso disjungeris? Quod si dicas, neutrum horum extremitatum verificari; dicemus idem de Dilemate proposito. Quomodo autem directè respondendum, supra dictum.

DIFFICULTAS II.

Solutio Objectionum ab Autoritate.

OBJECIT plura Crellius ex sacra Scriptura, scerneremus hos locos per titulos.

Punctum Difficultatis 1.

Solutio Objectionum ex sancto Iohanne.

OBJECIT 1. Crellius. Quia S. Joannes appellat Christum Dei verbum in principio apud Deum fuisse, à Deo missum. Et frequenter

etiam ab aliis Scriptoribus Christus con-dilingitur Deo, ut cum vocatur Dei Filius, Dei imago, à Deo Domino, & Christus factus Iudex constitutus & similia, quomodo ergo Christus potest esse Deus ille summus?

R E S P O N D E T U R. Hanc varietatem signifi-candi oriens ex distinctione personarum inter se, non ex distinctione in naturis. Reliqua etiam competunt Christo, secundum naturam hu-manam.

I N S T A T 1. Crellius, ex hac response se-guitur, vel plures esse deos? Quod absurdum est; vel illas personas distinctas, unum Deum constitutre? Quod posterius consistere non potest, quia Deinomen, persona nomen est; si-gnificat enim eum, qui ceteris imperat, quod oppositum est.

R E S P O N S U M jam supra est, quid nomen Deus sit nomen personae communiter ad tres personas sumptus; ad eum modum, quo nomen homo, est nomen personae communiter ad singularem sumptus, & non importantis unam singularis personam.

I N S T A T 2. Si nomen Dei, pro summo Deo acceptum, Christo cum Patre commune esset, nullo efferto cur pro Patre peculiariter sumatur; & sic Christus a Deo distinguatur; quomo-do enim cum Patri & Filio commune sit, unum ab altero distingueat: Non recte loqui censere-ri, qui Patrem a Deo simpliciter posito distin-gueret, quis unquam legit, Pater Dei misit Deum, Pater dedit Deum, Deus exiit a Pa-tre; si in Patrem creditis, etiam in Deum cre-dire?

R E S P O N D E T U R. Quæ sit ratio cur nomen Dei peculiariter pro Patre sumatur, dictum su-pa: Quia ipse est fontalis origo Deitatis. Quod amittit ad locutiones ab eodem collectas, id ponobis facit, quia hæc omnia ostendunt Dei-nam Filii Dei; si enim Patrem suum vocabat Deum, ex quo scandalifati sunt Judæi, quod se Deum faceret, hoc ipso æquivalenter ponitur prima persona Pater Dei, correlativa enim sunt filius Dei, Pater Dei, & cum miserit filium qui Deus est, hoc ipso misit Deum, & si dando Fi-lium hoc ipso nobis omnia cum eo dedit, quo-modo non dedit Deum? Et sic dicitur, creditis in Deum, & in me credite, æquivalenter dici-tur, in Patrem creditis etiam in me, qui Deus sum, credite: Hæc enim parilitas objecti credendi, parilitatem Deitatis ostendit. Et si di-citur Deus esse Verbum, & hoc Verbum esse apud Deum, recte colligitur Deus esse apud Deum. Missio quæ illic adfertur, vel est signifi-catio missoris æternæ per generationem, vel temporanæ per unionem naturæ hujus huma-næ cum persona Verbi? Poterit censi-fi Judex constitutus ratione humanitatis.

I N S T A T 3. Quando Christus dicitur æqua-lis Patri, qui a Deo distinguitur, distinguitur

totus quantus, non verò unius tantum naturæ humanæ causa.

R E S P O N D E T U R. Attendum esse ad phrasim Scripturæ, quomodo procedit; nam in-aequalitatem quotiescumque significat, loquitur de natura humana, quando autem significat æqualitatem, attendit ad personam identificatam realiter naturæ divinæ. Nec obest ne dicatur æqualis quamvis dicat in-aqualitatem ratione naturæ humanæ; quia illuc attenditur ad æqua-litatem non nisi in illo ordine divino, in quo non dicit naturam humanam. Posunt autem ali-qua sine addito dici æqualia; licet in alio gene-re dicant in-aqualitatem; & ita unus homo est æqualis alteri in specie humana, in esse nobiliter nati, etiamsi sint in-aequales ratione virtutis, di-vitiarum, &c.

O B J I C I T 2. Frequenter S. Joannes, imo & alii Evangelistæ appellant Christum Filium Dei; Filius autem Dei supremus esse non potest; nam ex hoc ipso quia Pater est, est Filio ex-cellentior: Deo autem supremo nihil est excel-lentius, abestque à Filio excellentia, quæ est es-se à seipso, quia Pater habet essentiam à seipso, non Filius. Unde etiam frequentius appellatur Christus Filius Dei, quam Deus: Quia ly-Filius discernit eum à supra atque indepen-denti Divinitate, quod vox Deus non præstat.

R E S P O N D E T U R. Esse quidem non paucos ex nostris DD. qui locum illum, Pater major me est, ita interpretantur, ut id verum sit non tantum de natura humana, sed etiam secundum esse Divinum, intellige sub præcisa denomina-tione, & appellatione Patris. Communiorum tamen sequendo responsionem, quando dicit, Christus Patrem esse majorem, non agnoscit majoritatem in natura; nam in generatione uni-versa debet esse similitudo naturæ; talis autem est in Divinis, nec oppositum probat Crellius. Non dicit etiam majorem esse in ratione personæ Patris, quæ persona est, quia cum tam persona Filii quam persona Patris essentialiter perat identificari naturæ divinæ, quæ est omnis perfectionis fons, sit ut etiam in ratione perso-na, non sit perfectior. Dicit itaque & agnoscit majoritatem in ratione naturæ divinæ & perso-na comparata ad suam naturam humanam. Quomodo autem in Filio salvetur aseitas ad es-se Dei requisita, supra dictum, quomodo item non sit melius in Divinis dare? Est supra etiam expeditum. Quod autem secunda persona fre-quentiū appellatur Filius Dei, quam Deus ad computum attinet, sed non probat intentum; quia hoc ipso quod sine addito appellatur Filius Dei; hoc ipso appellatur Deus: Sic ut hoc ipso, quod Petrus appellatur filius hominis, hoc ipso appellatur homo. Forte etiam ad hoc atten-debat Christus & Evangelistæ, ut mysterium Trinitatis commodius innotesceret repetendo denominationem Filii.

R. P.
MŁOD
nowski
m. i. Z.
VI

INSTAT 1. Crellius. Deus supremus etiam ratione persona ab alio esse non debet, quidquid enim ab alio est id à causa efficiente pendet; Deus autem supremus non habet causam efficientem.

RESPONSUM suprà, esse ab alio tanquam à principio non repugnare personæ divinæ, quod principium ita producat, ut etiam candem communicet naturam. Cæterum ab alio tanquam à Creatore esse non potest.

INSTAT 2. Persona divina nihil aliud est, nisi natura divina, ergo si à Patre est producta persona, etiam erit producta natura.

RESPONSUM suprà, personam quidem esse realiter physicè idem cum natura, sed non idem virtualiter, ratione cuius virtualis alienatatis, improductâ naturâ, potest produci personalitas.

INSTAT 3. Si Christus naturam non accepit à Patre, non fuit proprie generatus; quisquis enim ab altero generatur, naturam suam ab illo accipit.

RESPONSUM supra. Christum accepisse naturam à Patre, per communicationem, sed non per productionem, estque secunda persona in similitudinem naturæ, quantumvis non productæ, de quo in materia scholastica.

OBJICIT 3. Crellius. Christus à seipso nihil potest facere, ut dicitur Joannis 5. v. 19. & 30. Deus autem summus à seipso omnia facere potest; ergo Christus non est summus Deus.

RESPONDETUR. Cùm Christus communicat à Patre habeat naturam, & cùm persona illius verè sit producta, rectè dicit Christus, etiam secundum quod Deus est, quod à seipso nihil facere possit. Multi etiam ex nostris Doctribus intelligunt hunc locum de Christo secundum naturam humanam spectato.

INSTAT 1. Idem. Ex vi responsionis sequitur, & esse Christum supremum Dominum ut supponitur, & non esse, quatenus cum potentia ab illo accepta, & non aliter, omnia facere potest.

RESPONDETUR. Christum facere omnia, potentiam ab alio acceptâ per communicationem, sed non potentiam accepta per creationem, dependentiam. Quando autem urget & fore Christum æternum & non æternum, ad hoc facilius responderetur, quod sit æternus ratione naturæ & personæ divinæ, non ratione humanae.

INSTAT 2. Crellius. Hanc responsionem textui repugnare; quia v. 20. reddens rationem Christus, quod non faciat quidquam Filius, nisi videat Patrem facientem, hanc dat, Pater enim diligit Filium, & omnia demonstrat ei, quæ ipse facit, & majora his demonstrabit opera, ut vos mirermini: Quem locum ita ponderat, opponuntur inter se facere aliquid ex seipso, & aliquid facere si Patrem viderit facientem, consequenter aliquid facere si Patrem facientem vi-

derit, est non propria, sed à Patre accepta potentia & auctoritate id facere.

RESPONDETUR. Quod attinet ad hunc locum quem urget, multi ex SS. Patribus accipiunt eum de humanitate Christi, cui acceptio-
ni favent etiam allata verba. Sed stando in hac prima responsione adhuc dici potest, quod ly dilectio, non significet quod ex vi amoris & be-nevolentiae gratuita, communicet illi notitiam essentiale, sed significat quod non coactus, sed ex inclinatione naturæ id præstet, ad quod alludit celebris illa alias alligata auctoritas, Patrem genuisse Filium voluntate, non necessitate. Per ly autem & majora his demonstrabit, ut & vos credatis; non loquitur jam de communicatione notitiae, noviter, per ordinem ad secundam personam tribuendæ, sed de communicatione æterna quidem, manifestanda tamen in tempore, ut & ipsi Apostoli mirentur; ad eum modum, quo petimus à Deo ut nobis velit remittere peccata, & tamen non petimus positionem novi in entitate actus. Quod autem addit hic, eo loco comparari hic à Christo Patrem artifici cuiusdam, qui Filio suo præbeat exemplo, & fidelissimè ostendat, quid sit faciendum; id non convincit, in quantum defendimus hæc verba intelligi de Divinitate Christi, sed comparari iis, qui nihil agunt, quin agat suo consensu aliis; vel comparari speculo quod repræsentat omne illud, cuius est imago, cum hac diversitate; quod repræsentatio illa in Divinis sit substancialis personata, & ejusdem cum eo, quod repræsentat, naturæ.

INSTAT 3. Ex dictis sequeretur, Christo omnia ab solutæ, nullâ re exceptâ ab æterno jam fuisse demonstrata, nec quidquam ei demonstrari amplius, nedum aliquid majus potuisse, utpote cui communicata natura cum attributis, quibus nihil est majus, & tamen Christus aperte afferit Patrem sibi adhuc majora illis demonstraturum.

RESPONDETUR. Promittit scilicet Pater majora his demonstraturum per communicationem, non majoris intrinsecè potentia vel scientia, sed per demonstrationem & manifestationem maiorem, communicata ab æterno potentia & scientia. Quod autem addit inferioris Christum pro ratione reddere, cur haec sibi sint à Patre demonstranda, quod Filius hominis sit, id non convincit; nam non facit propositio hunc sensum; quia secundum naturam humanam inferior illo sum, sed facit hunc sensum, demonstrabitur magis mihi communicata potentia & sapientia; ut adhuc homines ad Deum incarnatum & factum hominem.

INSTAT 4. Si Pater per æternam illam ex essentia sua generationem istam operandi facultatem Filio dedisset non ex libera voluntate, sed necessario dedisset; nam necessaria sunt æterna; quod à libera Dei voluntate penderit, id

ternum esse non potest; quia liber voluntatis actus tempore rem illam praecedit: Jam vero Christus ex libera voluntate, non necessario, dicit Patrem istam facultatem sibi dedisse; ait enim Pater diligit Filium, & omnia demonstrat ei quae ipse facit.

R E S P O N D E T U R. Hoc argumentum multis omnino ex capitibus non convincere; nam imprimis dici potest, communicationem quidem intrinsecam notitiae, & potentiam, necessariam esse, sed manifestationem illius potentiam fuisse liberam; sicut & ipsum incarnationis decreto. Deinde quod assumit id quod à libertate Dei voluntate pendet aeternum esse non potest, si dicat de actu Dei, secundum immanentiam Deospectato, & secundum id quod dicintur, & in reto, falsa est propositio; ut noscitur ex materia de Actu Dei libero, demonstraque exinde, quia Deus est actus purus nulli potentialitati subjectus, nec componibilis ex potentia nescivita & actu; Si autem dicta propositio, id quod à libera Dei voluntate pendet remnum esse non potest, sumatur secundum id quod dicit Actus liber in obliquo, & pro connotato, & quaestio philosophica, an sc. sit aliquid creatum (quod suppono esse connotatum actus Divi liber) quod tamen possit esse ab aeterno? Denique male infert, quod ex dilectione ex qua Pater demonstrat hoc Filio, sequitur liberè hoc illum facere: nam praeter interpretationem huius dilectionis supra factam, hoc addi posset; Datur Deo dilectionem, quā Deus non liberè sed necessario amat, ut amat se ipsum & in probabili Theologia etiam possibilia.

Continuatur Solutio.

Potest etiam sustineri bene, ut etiam supra innui, quod hic agatur de humanitate Christi secundum quam facit omnia, quae viderit Parentem facientem, &c. Videbant sunt argumenta Cellii, quomodo hanc solutionem impugnet.

I N S T A T enim 1. Nullum est fundamentum in Script. affirmandi hanc distinctionem duplicitatem, & loca quae afferimus ex Actor. 2. v. 4. Ubi Deus dicitur iurasse Davidi de fructu umbi ejus secundum carnem suscitaturum esse Christum. Item quae adferuntur ex Epist. ad Rom. 1. v. 3, & ibidem c. 9. v. 5. haec omnia non sunt ita accipienda, ut opponantur natura humana, & natura Divina in Christo; sed ut opposantur Spiritui, quod scilicet non secundum Spiritum, sed Filius Davidis Christus: quod ipsum probat, quia similes loci in Script. dicunt oppositionem ad Spiritum: Ut cum dicitur ad R. Rom. 4. v. 1. Quid ergo dicemus invenisse Patrem nostrum secundum carnem. Ubilis secundum carnem opponitur Spiritui: quod scilicet hic non consideratur, ut Pater spiritualis Iudeorum.

R E S P O N D E T U R. In primis non esse principia hæc fundamenta, ex quibus arguamus di-

stinctionem naturæ humanæ in Christo à Divinitate; hoc enim est potissimum, quia scilicet Christus est Deus, quod nos Scriptura per Ecclesiam docet, sed etiam verus est homo, ex quo sequitur duas esse in Christo naturas. Sed etiam loca allata bene defendi possunt: Concedo enim interdum carnem opponi Spiritui, sed non probat Crellius in dicto loco opponi non nisi Spiritui: & certe quando supponit non esse in aliquo nisi Caro & Spiritus, semper Caro opponetur Spiritui; sed nego supponi posse in hoc toto, quod est Christus non fuisse etiam personam Divinam. Denique etiam Caro sape non opponitur Spiritui, sed includendo Spiritum opponitur Deitati; sic v. g. dicitur omnis Caro corrupta via mūia, ubi non significatur oppositio ad Spiritum: hic enim potius corruptus se, sed de oppositione ad Deum. Quando autem premit illum locum, Qui factus est ei ex semine David secundum carnem, qui prædestinatus est Filius Dei in virtute secundum Spiritum Sanctificationis ex resurrectione mortuorum, ubi opponitur Ly secundum carnem, ad Ly secundum Sanctificationem Spiritus: id etiam non convincit; quia concedo hic carnem opponi Spiritui; sed nego opponi allegatis à nobis locis. Addit bene Petavius l. 3. c. 3. n. 9. In hoc loco esse antithesin ad naturam Divinam, ita ut sensus sit, Christus homo prædestinatus ut esset Filius Dei non secundum carnem præcisè, sed in virtute, hoc est secundum excellentiorem positionemque conditionem, quæ in eo declarata est, nempe Deitatem, Ly enim virtus seu potentia sumitur interdum pro natura, ut cum i. ad Cor.

i. v. 24. appellatur Christus Dei virtus, & 2. ad Corinth. 13. v. 4. Nam eis crucifixus est ex infirmitate, sed vivit ex virtute Dei: Nam & nos infirmi sumus in illo, sed vivemus cum illo, ex virtute Dei, &c. Et 2. ad Thessal. 1. v. 7. prosequitur ulterius Petavius. Quoniam scilicet Divinitatem Christi maximè prodidit communictatio Spiritus S. qui est fructus resurrectionis Domini, id subjecit, secundum Spiritum Sanctificationis. Denique addi posset, quamvis allati supra locis Scripturarum non ostendatur oppositio illius carnis ad esse Divinum in Christo, sufficit quod hoc esse Divinum ex aliis locis colligatur.

I N S T A T 2. Etiam posita distinctione duplicitis naturæ, per eam præsens argum. defumptum ex S. Joanne explicari non potest: quia quod de toto aliquo simpliciter, dici potest, hoc de eodem simpliciter non negatur, etiam si ea res toti illi secundum unam tantum partem insit, secundum alteram non insit; quis enim v. g. hominem simpliciter neget carnem esse, quia anima ejus caro non est, nec comedit? At si Christus Dominus ille supremus est, de eo simpliciter afferendum est, cum a se ipso omnia facere posse, perindeque ista se habent, atque si al-

B b 4 quis

R. P.
MŁOD
nowski
m. Aet Z:

VII

quis negaret posse hominem intelligere, quia id secundum corpus, non potest. Advertit Crellius suum argum. procedere de iis prædicatis, quæ insint toti subiecto simpliciter, ac sine limitatione, licet uni parti primò insint; totiautem non nisi consequenter, quale prædicatum est y. g. mortale; tale autem prædicatum non est immortale, quod non effertur de toto homine simpliciter, quia totum hominis corpus moritur, utut Spiritus superstes maneat.

R E S P O N D E T U R. Quamvis consuetudo loquendi non ferret hoc in aliis, ut quod de toto simpliciter dicitur, de eodem simpliciter negetur, id in præsenti locum non habet, quia cum nullum sit tale totum, quod constet duabus naturis completis & perfectis; hinc potest etiam de hoc toto aliquid dici, & eo modo dici, quo, de aliis non dicitur: nam in aliis, aliud extremum, non est natura perfecta: Unde ratione illius non potest aliquid simpliciter dici, & ratione aliud simpliciter negari, secùs in Christo. Deinde istud ly simpliciter in præsenti æquivocum est: Si enim ly simpliciter sumatur pro dicto sine restrictione, & addito, verum est de Christo sine addito dici, *ā me ipso non, possum facere quidquam.* Si autem Ly simpliciter supponit, pro eo quod est in nullo sensu id dici potest, Falsum est de Christo dici in nullo sensu posse, Ly: A me illud etiam non valde placet, quod utatur utut ad significandam durationem animæ post mortem, quasi dubitans de illius immortalitate.

Notandum hic etiam est, duplia esse prædicta, quedam affirmativa, quedam negativa, idemque dicendum de veritatibus: ut aliquid de alio negetur, sufficit aliam partem dare fundamentum negationis; & sic potest negari de homine, immortalitas, quia ejus neganda, dat fundamentum, corruptibilitas unionis. Aliæ autem sunt veritates affirmativæ, exæque perfectionem importantes, & ha desumuntur a toto: & ita quia non est totum quod est in homine immortale, non dicitur etiam homo immortalis, sed inde non sequitur, quod de aliquo extremo, vel parte non possit idem prædicatum verificari: nam verificatur immortalitas de anima, incorruptibilitas de materia.

Rursus prædicta etiam affirmativa, veritatemque affirmativæ interdum attendunt ad hoc, quod primariò & principaliter importatur; ita ut reliqua gaudent conditione principalis, illamque sequuntur; & ita quia principale est in homine esse rationale, quamvis corpus non ratiocinetur, verè adhuc de homine dicitur, est rationalis. Quia ergo etiam in Christo rationem principalis habet esse Divinum, hinc meritò dicit Christus, *Ego & Pater unum sumus:* quia nihilominus habet aliud extremum, quod est natura humana, fit ut extrellum illud fundet, ut etiam Christus dicat, *ā me ipso non facio quidquam,*

quia scilicet natura humana à seipso non facit quidquam. Quando autem Christus in suis enuntiationibus, attendit ad hoc, quod est in illo principale quod est esse Divinum, quando ad hoc, quod est minus principale, quod est natura humana? ex contextu, qualitate prædicatorum, Doctorum, & Ecclesiæ sensu pensandum est.

I N S T A T 3. Si id quod de toto ab solute asceni potest de codem toto simpliciter, & absque ulla limitatione negari potest, eò quod id ei secundum aliquam partem utut inferiorem, non insit, licebit de Christo simpliciter dicere; eum non esse Deum altissimum, non existisse ab æternō, poteritque etiam de homine negari, quod sit rationalis, eò quod secundum corpus non rationatur.

R E S P O N D E T U R. Quia hoc prædicatum quod est esse Deum, est principale & primarium ad quod attenditur, non potest de Christonegari, cùm id illi primò conveniat, sicut nec de homine rationalitas. Deinde hæc propositio, Christus non est Deus, si implicitè vel explicitè supponeretur, secundum naturam humanam non est Deus, vera esset; sed quia id nec explicitè subintelligunt Ariani, nec usus etiam Doctorum, fit ut illa propositio simpliciter neganda sit. Ita Christus propter implicitam suppositionem naturæ humanæ enuntiavit, *Pater major me est,* negando suam & qualitatem, & tamen etiam sine addito per implicitam suppositionem naturæ Divinæ ait; *Ego & Pater unum sumus.*

I N S T A T 4. Idem. Vel de natura Christi Domini simpliciter & sine ulla addita limitatione dici potest, eam à se ipso nihil facere posse, vel non potest dici? Si potest dici, ad quid ergo recurratur ad naturam humanam? Si autem non potest dici, ergo concedis nostram de persona Christi sententiam; etenim si Filius Dei, est persona, supremam Divinitatem habens, necesse est, ut quidquid de ipso simpliciter vel negatur, vel affirmatur, idem quoque de Divina ipsius natura simpliciter vel negari vel affirmari queat: quandoquidem persona, supremam Deitatem habens, nihil est aliud, quam ipsa Divina natura subsistens.

R E S P O N D E T U R. Secundum aliam jam alatam explicationem, posse dicta verba verificari de secunda persona Divina quæ tali. Ceterum dicta verba possent etiam de natura humana verificari, & ratione illius, idque ex eo: quia rationes Crellii non probant ratione naturæ humanæ, non posse dicta prædicata verificari, ex alia etiam parte sunt DD. qui ea verba verificari velint ratione naturæ humanae. Quod autem dicit id quod de ipsius Divina natura simpliciter vel negatur vel affirmatur, debere negari vel affirmari de persona, id falsum est: Intercedit enim inibi distinctio virtualis salvans prædicta talia, ut dictum alibi. Addi potest, quando dici

dico convenit Christo, quia homini non facere
a se quidquam, quod tunc non accipiatur tan-
tum in abstracto ipsa natura humana, sed accipi-
tur in concreto & subsistens, quia Ly Homo
subsistentiam importat, licet hoc illi non com-
petat quia subsistentiam ipsam præcisè impor-
tat, sed ratione naturæ humanae.

INSTAT 5. Si Verba Christi restringenda
effent per hoc quod Christus non possit à seipso
operari quidquam ratione naturæ humanae;
Christus ad rem locutus non fuisset: quod ipsum
probat, quia dixerat Christus Patrem suum &
se huc usque operari, quod ita interpretati sunt
Iudici, scilicet à Christo suum Patrem propri-
um nominari Deum, & quod seipsum æqualem
faciet Deo; ita enim ratiocinabantur, qui se æ-
qualem Deo facit, is morte piandum admittit
fidelis: At Christus seipsum æqualem Deo fa-
cit. Ergo, &c. in qua argumentatione de Chri-
sto toto agitur non de una ejus natura, nec
Christus de una sui parte locutus est, eaque in-
dignore cum dixit, Pater operatur, & ego
operor.

RESPONDERI potest prioribus verbis, ubi
Christus loquebatur de sua operatione conti-
nuata cum continuata operatione Patris, ait
cum de Divinitate; attulit autem Christus in a-
liis verbis responsum per prædicata importantia
naturam humanam, & ratione ejus verificabi-
la, ut emolliret illorum animos, qui non erant
capaces portare illam veritatem; licet etiam in-
venient ex consequenti etiam suam Divinitatem,
nevidetur, eam absolutè negare.

Hancipsum objectionem sic ulterius enodat
Cellius. Objetetur Christo, Æqualem te fa-
ci Deo: respondet per nos Christus Filius se-
cundum naturam humanam nihil potest à se-
ipso facere, quid hoc ad rem? Eset autem ad rem
imperium Christum habere naturam Divinam &
personam: sensus enim erit quod non simpliciter
de æqualem faciat Deo, etiamsi ratione opera-
tionis se Deo comparet, quia facit ea tantum
quorum faciendorum facultatem sibi Pater de-
cident. Sed neque id convincit, quia dici posset
intentum Christi fuisse explicare, ut dictum est,
simplicem illam naturam, unde dicere quod ni-
l à seipso possit facere, effet maximè ad rem,
qua secundum intentum Christi. Sed ex alio
etiam principio ostenditur fuisse ad rem illam
responsum Christi: sensus enim illorum
Christi dictorum poterat esse hic: Vos ratione
humane naturæ censetis me asserere, quod sim
æqualis Deo (dicebant enim alibi tu cum sis ho-
mo æqualem facis te Deo) & ego dico hoc non
esse verum, sed ratione ejus nihil à me ipso ope-
rari, conseqüenter ratione illius non sum æqua-
lis Patri.

INSTAT 6. Si Christus de se tantum ratio-
ne humane naturæ dixisset, se nihil à seipso fa-
cere posse, & interim intelligi voluisset se ratio-

ne naturæ Divina omnia à seipso facere, non p. a.
trem præstare suum sibi in ea re opposuisset, sed
seipsum secundum naturam Divinam confide-
ratum.

RESPONDE TUR. Potuisse quidem, sed non
fecisse pro placito, congruebatque ut recurre-
ret ad Patrem, tanquam fontalem originem to-
tius Deitatis.

INSTAT 7. Ex hac ipsa responsione sequi-
tur Christum Dominum non esse personam su-
premæ Divinitatis: quod ipsum probat, quia
hæc responsio ostendit naturam humanam esse
personæ Christi partem; humana autem natura
personæ supremam Divinitatem habentis pars
esse nequit, nec ad eam constituendam concur-
tere potest: Nam nec naturæ Divinæ pars est
humana natura, nec subsistentia, cùm neutra sit
ex partibus diversis constituta, & utraque ab
omni æternitate extiterit integra.

RESPONDE TUR Aliam hanc esse proposi-
tionem; Personæ Christi, quæ talis, pars est, na-
tura humana, & alia est hæc propotio: In toto
quod est Christus rationem unius extremi ha-
bet etiam natura humana: priorem negamus,
posteriorē concedimus; sed ex eā non sequi-
tur intentum arguentis. Addo cum pernos na-
tura humana, non constitutat personam verbi,
non potest dici pars personæ, sed potius sub-
jectum, vel compleibile, quod terminatur &
completur à persona verbi. Nego ergo directè
quod nostra responsio, ostendat naturam hu-
manam, esse partem personæ Christi.

SE CUNDUM allata explicandum erit, quo-
modo Christus dicat doctrinam suam non esse
suam, & quamvis non addat distinctè Christus
id verificari secundum naturam humanam, suf-
ficit quod aliunde & ex contextu id supponat.
Quod autem supponit esse legatum à Deo Christum
secundum naturam Divinam id fallit est;
est enim legatus secundum naturam humanam,
licet terminatam persona Verbi. Verba illa
ex Joannis c. 7. v. 28. & 29. Ubi Christus dicit
quod non à seipso venierit, explicari debent, vel
de æterna processione, vel de adventu visibili in
carne, quod ipse poterat bene tam sibi quæam
spiritui S. adscribere: Opera etiam Trinitatis ad
extra sunt communia, sed adscripta Patri tan-
quam fontali origini totius Deitatis, volens fi-
mul innuere suppressè sub termino Pater pro-
cessiones Divinas. Similiter explicantur illa
verba Joannis 5. v. 30. Non quereo voluntatem meam. Et ex c. 6. v. 30. Descendi de celo non ut fa-
ciam voluntatem meam. Dicit etiam se non que-
re gloriam suam, hoc est sibi propriam sed com-
munem cum Patre, licet hoc de non quæstio-
negloriae, possit bene accipi, relate ad naturam
humanam.

OBJICIT 5. Verba illa Joan. 12. v. 44. Qui
credit in me non credit in me sed in eum qui misit
me. Ex quo loco sic argumentatur; Deus sum-
mus

R. P.
MŁOD
nowski
m. Aet Z:
VI

mus est ultimus fidei scopus. Christus non est ultimus fidei scopus ex illis verbis. Ergo &c.

R E S P O N D E T U R. Explicando illum locum, quod scilicet non neget Christus in se esse credendum; dicit enim qui credit in me: sed quod identitas naturae faciat, quod credere in illum, sit, credere in Patrem.

Punctum Difficultatis 2.

Explicantur aliae Autoritates.

Restant adhuc alia loca S. Joannis, quae adducit Crellius; sed quia ea his reliquis non adjunxit, sequendo Methodum illius in tractu non nisi refutabuntur. Itaque

O B J I C I T 6. Quod Christus Marc. 13. v. 32. neget se nosse diem judicii, & tamen Deus superminus nihil ignorat.

R E S P O N D E T U R. Quod hoc dixerit Christus tanquam legatus jure secreti ligatus, de quo alibi; addit autem scire de hoc non nisi Patrem non excludendo alias personas, sed ad excludendos, qui non habent esse Divinum, attribuendo id Patri tanquam fontali origini totius Deitatis.

O B J I C I T 7. Illud Matth. 20. v. 23. Ubi Christus negat esse in sua potestate dare sessionem ad dextram, vel sinistram.

R E S P O N D E T U R. Hunc locum non aliud velle, nisi quod contra Patris voluntatem sibi cum illo communem non possit dare sessionem quod etiam Græcus textus innuit. Et certe si petentibus in nomine suo omnia facere potest, si judicium illi traditum est à Patre, quomodo non habebit jus etiam illud dandi loci?

O B J I C I T 3. ex Matth. 19. v. 17. Ubi Christus appellatus bonus, corrigit appellantem; *Nemo bonus nisi unus Deus.*

R E S P O N D E T U R. Hoc loco revocasse Christum se ad altius noscendum, & non sistendo in eo quod videbant doctrinæ titulo, sed ut se agnoscerent etiam Deum. Quod autem assert Christum nullibi dixisse se esse Deum, sed Filium Dei, id se involvit, quia hoc ipso quod dixerit se esse Filium Dei, & quidem sine addito, & quidem exigendo in hoc fidem, ut fecit cum cœconato, hoc ipso æquivalenter dixit se esse Deum, sicut Filius hominis, est homo. Non obstat quod istam rem breviter semper expedierit Christus, quia mysterii difficultas posterioribus seculis propaganda, id non patiebatur. Unde ulterius falsum est confessio Christum hoc argumentum; *Nemo est bonus nisi summus Deus, ego non sum Deus, &c.* Nego enim hoc argumentum à Christo fuisse factum, nec id probat Crellius; immo dubium est, an non hæc argumentatio esset ex puris negativis.

O B J I C I T 9. Ex illo Lucæ 22. v. 42. *Verum tamen non mea voluntas, sed tua fiat,* si autem Christus esset Deus, esset una illius cum Patre voluntas

R E S P O N D E T U R. Id Christum dixisse, secundum quod est homo, idque secundum inferiorem partem.

I N S T A T 1. præter superioris allata. Impossibile est ut in Christo eodem tempore contrarie de eadem re forent voluntates.

R E S P O N D E T U R. Unam efficacem qualis fuit moriendo, & aliam ineffacem qualis fuit excusandi se à morte voluntatem quid vetat secum stare?

I N S T A T 2. Exinde sequi; in Christo duplum esse etiam personam, quia necesse est Christum hæc dixisse prout persona est. Unde necesse est id dixisse Christum vel secundum quod est una ex Trinitate persona, vel est necesse agnoscere humanam illius naturam secundum quam habebat illam voluntatem, personam esse.

R E S P O N D E T U R. Christum hæc dixisse prout persona est, non tanquam principium elicivum illius, sed terminando naturam humanam eliciens illam volitionem: non enim Actiones sunt suppositorum elicitive. Unde dicitur quidem Christus, prout est una ex Trinitate Persona, non quomodocunque, sed terminans naturam humanam, quæ eliciebat illum actum. Unde jam non erit necesse agnoscere personam humanam in Christo, sed naturam humanam terminatam illâ personalitate.

I N S T A T 3. Hic Filius non se revocat ad voluntatem Dei, sed ad voluntatem Patris.

R E S P O N D E T U R. Id fieri id est quia Pater est fontalis origo Deitatis. Unde non est hic oppositio inter voluntates personarum quæ per sonæ sunt, sed quæ voluntates sunt, elicite à duabus naturis.

O B J I C I T 10. Ex illo ad Hebr. 5. v. 5. Ubi dicitur Christus scipsum non clarificasse.

R E S P O N D E T U R. Id intelligi de natura humana, vel de clarificatione per communicationem essentiæ, quam à Patre habet, non à se.

I N S T A T 1 Idem. Probatque hunc locum accipi debere de Christo prout Filius Dei est, quia illa verba Psal. 2. non id est citat Paulus, ut describat glorificatorem, sed ut doceat, à Deo Christum factum esse Pontificem, & ut ostendat etiam priorem illum locum, qui de generatione ejus agit, de eodem sacerdotio loqui.

R E S P O N D E T U R. Duplex fuisse intentum Christi, imprimis probare quod sit Filius Dei, qui glorificationem non à se, sed per communicationem essentiæ accepit, & ad hoc probandum usurpavit locum; *Filius mens es tu.* Deinde probare voluit se assumptissime naturam humanam quæ à se terminata coleret Patrem, & ad hoc pro-

probandum assumentur ille locus; *Tu es Sacerdos.*
Alia quæ adfert, jam sunt refutata.

Objicit 11. Ex illo Joannis 14. *Pater major*
meus, Deo autem vero nemo maior.

RESPONDENT aliqui ex nostris Patribus,
quos recitat Maldonatus h̄c & Petavius L. 2. c.
2. n. 2. Patrem esse majorem Filio in ratione
principii, seu ut Græci loquuntur causæ Filii;
Talifelt. Athan. Hilar. Epiph. Gregor. Na-
zian. Cæfarius, Cyrill. Damaſc. Leont. Chry-
ſol. Theoph. Euthym. imd & August. Lib. de
Fide & Symb. c. 9. dicit hoc esse verum, *Partim*,
inquit, propter admirationem suscepit hominis, par-
tum propterea quia *Filius Patri debet quod est*, *Pater*
autem nulli debet quidquid est. In defensionem
hujus responsionis recidet, si dicas Patrem ma-
jorem esse Filio in ratione denominationis Pa-
tri, non in ratione entitatis naturæ, &c. pro quo
cari potest Epist. Synodica Concil. Sardicensis,
quam integrum descripsit Theodoreus a-
pud citatum Petavium. *Nemo negat Patrem*
Filius major est non ob aliam hypothesin, nec ob a-
liam differentiam, sed quia nomen Patris, ipsumma-
je cit yamine Fili. Neque valet quod dicit
Cælius, hoc non posse ita accipi, quia eo loco
Christus reddit responsionem, cur deberent
audire Apostoli quod ille ascendat ad Pa-
tern, quibus etiam verbis significat exinde sibi
dignum accessurum boni, ubi ad Patrem abive-
rit: quid verò id ad rem facit, quod Pater eate-
mus sit major Christo, quatenus est Deitatis
Fons non inquam valet quod dicit, quia signifi-
cando Christus excellentiam Patris commen-
delocum ad quem præcedit, tanquam locum
ubi Pater manifestat suam gloriam, cuius tanta
estima estas, ut etiam sibi præcellat in ratione
fontalis Deitatis, & in denominatione Patris:
namire domum Patris, & quidem tam excel-
lens appetibile est, licet ille abitus secundum
de Divinum, nonnisi figuratè accipi possit,
quod non infrequens est in Scripturis. Cæ-
terum.

RESPONDE TUR. Ex communiori senten-
ta DD. hac verba accipienda esse de humanitate
Christi.

INSTAT Crellius. Multa ex dictis jam supra
repetendo, ad quæ jam responsum est. Repe-
tare illud principium. Quod de toto ali-
quo affirmari potest ratione alicujus, non potest
de eodem simpliciter negari & è converso. Sed
punctum est id quod simpliciter de aliquo af-
firmari potest, de eodem negari potest si sit to-
tum illud hypotheticum constans duabus com-
pletis naturis; quia utraque habet jus fundandi
prædicaciones simpliciter, tam affirmativas,
quam negativas, cur enim una natura alteri præ-
pareret vim fundandi tales prædicaciones? De-
inde ut iam etiam dictum est, non negat id sim-
pli certe Christus, quod sit inæqualis Patri, sed

cum non explicito, implicito tamen addito, se-
cundum naturam humanam.

OBJICIT 12. Ex illo ad Rom. 8. v. 3. Ubi
Christus dicitur esse missus, & ad Galat. 4. v. 4.
De autem supremi est mittere non mitti.

RESPONDE TUR. Missionem in Divinis ef-
se duplicum, quandam per communicationem
naturæ, unâ cum productione personæ, qua ratione
emittit, ex se radix florem, fons rivulum.
Alia est Missio temporanea, quæ est obire officium
Legati, Prædicatoris, &c. Prior illa mis-
sio convenit vero Deo, etiam sub formalitate
Divina, posterior autem non potest convenire
nisi ratione naturæ Creatæ, eliciens illas actiones.
Et quamvis mitti etiam secundo modo
non nisi est personæ, id verum est, non ratione
personæ, sed ratione naturæ, quantumvis termina-
tæ personæ, complete principium illud,
eliciens actiones Legati, prædicatoris, &c. Et
licet missio illa temporanea à tota Trinitate fit,
tribuitur tamen specialiter Patri, tanquam
fontali origini totius Deitatis.

INSTAT 1. Si par à pari mitti potest, nihil
prohibebit quo minus etiam Pater à Filio, &
Spiritu S. mittatur, quod non concedetur.

RESPONDE TUR. Missionem æternam mitti
non potest; quia hoc ipso non est fontalis origo
Deitatis, bene tamen ex communi decreto to-
tius Trinitatis posset persona Patris terminare
naturam creatam, nec mittetur tunc rigorose
loquendo persona, per missionem intelligendo
productionem, sed mittetur si per missionem
intelligatur unio substantialis, communica-
tioque idiomatum, facta ex vi decreti Tri-
nitatis.

INSTAT 2. Absurdum est dicere, ut Deus
ab Angelis dicatur mitti, precibus eorum addu-
ctus, ergo etiam Christus Patri per omnia & quæ-
lis, non potest dici ab eodem missus.

RESPONDE TUR. Missionem æternam per
communicationem essentiæ non posse facere
Angelum; Missio etiam temporanea non po-
tent ab illis fieri, qui non possunt delegare po-
tentiam, quam quæ delegant Angeli Deo, vel po-
tius naturæ terminata persona Divina.

OBJICIT 13. Ex Joannis 10. v. 18. Ex ejus-
dem cap. 12. v. 49. &c. 14. v. 31. Ubi Christus
agnoscit mandari sibi aliquid à Patre; cum ta-
men Deo summo nihil mandari possit.

RESPONSUM suprà hæc omnia de natura
humana intelligi; quo etiam modo explicatur,
qui Christus oraverit ad Patrem: cur autem po-
tius ad illum direxerit orationem? Ratio est,
quia ille est fontalis origo Deitatis.

OBJICIT 14. Loca in quibus agnoscit Fi-
lius sibi aliquid datum à Patre, qualia etiam ha-
bentur in Apoc. sub initium & c. 2. Circa finem.
& c. 3. v. 21. Ergo Christus non est summus De-
us, quia Deo summo nemo quidquam largiri
potest.

RESPON-

R. P.
MŁOD
nowski
m. Aet Z:
VI

R E S P O N D E T U R. Hanc dationem esse duplēm, quandam æternam, quæ est per communicationem essentiæ, & aliam temporanam, ratione collatorum donorum humanitati. In plerisque etiam locis significatur, quod ex gratia, huic humanitati, data sit unio hypostatica.

I N S T A T 1. Omissis aliis, quæ nostrum responsū non concernunt, Deo supremo nemo quidquam tradere potest; alias posset etiam Pater dicere; *Ego dispono vobis regnum, quem admodum mihi dispensauit Filius.*

R E S P O N D E T U R. Missionem æternam Patris à Filio nullam posse esse. Unde non potest dicere quod à Filio accepit Pater, ut haberet vitam in semetipso, licet posset bene Pater incarnatus secundum naturam humanam agnoscere excellentiam Filii, præ se; non tamen poterat easdem omnes usurpare locutiones, quia ipse est fontalis origo Deitatis. Sustineri etiam potest aliorum responsio, quod dederit Pater Filio solam manifestationem dignitatis ab æterno communicatam.

I N S T A T 2. Urgendo illum locum; *Clarifica me Pater apud temetipsum*, ubi opponit hanc classificationem clarificationi apud homines.

R E S P O N D E T U R. Non plus Christum velle, quam ut sua humanitas gloriæ illius & quietis communicationem habeat, quam meretur sua persona ab æterno producta.

I N S T A T 3. Ex illo Actor. 2. Ubi Deus dicitur, Iesum fecisse Dominum & Christum.

R E S P O N D E T U R. Hæc verba bene explicari posse de gratia unionis hypostaticæ, gratiose humanitati collatae. Unde illam potestatem eo sensu non habuit semper Christus. Porro ipsa potestas judicandi, potest dupliciter in Christo considerari; In primis quæ communicata est cum essentia, & ista non excludit potestatem judicandi; cum eadem realissimè sit cum potestate Patris. Deinde potest considerari in humanitate Christi hæc potestas communicata per assumptionem, quæ non excludit quidem Dei tanquam principalis Judicis potestatem, sed includit etiam humanitati collatam, non quomodounque spectatæ, sed terminatae à Verbo. Illud etiam quod urget inferius, æ quo jure debere dici, quod etiam Filius id sibi dederit, & tamen inter dantem personam, & eam cui datur, debet esse distinctio. Et certè quis dicat Filium Dei Christum glorificasse? id enim Nestorianismum redolet. Ad quod facile in principiis Catholicis responderetur, inter dantem, & eum cui datur, sufficere distinctionem naturalium, licet utriusque eadem sit persona; ita ut & dans, & accipiens sit persona, licet non ratione præcisè personæ accipiat.

I N S T A T 4. Ex illo Actor. 2. Qui ab alio Dominus est factus, is etiam Deus est ab illo factus est: quod pluribus probat. Atqui Jesus est

à Deo factus Dominus, propter locum citatum. Ergo, &c.

R E S P O N D E T U R. Hunc locum ita esse intelligendum, ut dicat humanitatem Christi habere sibi collatum dominium titulo unionis.

I N S T A T 5. Cui datum est, ut Divino cultu affiliatur, ei etiam Deitas ipsa data est; Christo autem donatum est nomen super omne nomen.

R E S P O N D E T U R. Ratio nominis per communicationem essentiæ non officiet Deitati; datio autem nominis per modum liberalis colerationis non nisi humanitati convenit.

O B J I C I T 15. Ex illo Joannis 8. v. 16. *Iudicium meum verum est; quia solus non sum, sed ego & qui misit me Pater*, quibus verbis indicat Christus, si ipse esset solus nec Pater illi adesset, fieri posset, ut in judicio erraret, & tamen si Christus ille summus Deus esset, non minus ejus judicium verum fuisset, quam si solus judicaret: an iij quibuscum loquebatur Christus, ita erant stupidi ut si intellexissent Christum esse summum Deum, non statim fuisse fasilli ejus judicium esse verissimum?

R E S P O N D E T U R. In primis negando sequi ex dictâ sententiâ intentum Crellii; nam cum dieo, Ego & Paulus idem sentimus non sequitur me agnoscere, quod mea sententia sit falsa, sed ostenditur concordia judicandi. Deinde hic ipse locus bene de humanitate Christi accipit potest, præferente judicium Patris, suo, quod Pater approbat. Quod autem Judei non sint fassi Christi judicium fuisse verissimum, non stupiditas effecit, sed malitia; quia illum Deum agnoscere nolebant.

O B J I C I T 16. Ex illo Joan. 8. v. 14. *Verum est testimonium meum quia scio unde veni, & quo vado.* Si autem Christus fuisse ille Deus summus, non hanc rationem attulisset, sed quia est ipse Deus summus.

R E S P O N D E T U R. Etiam in communis usurpatione humana, dici solet; Scio quis sim ego, non nominando quis sit; & tamen hoc non præjudicat, quo minus censeat se esse talēm: ita nec in præsenti Christus negat se esse summum Deum, sed tantum affirmat ex eo quod sciat quis sit, præbendum esse sibi assensum fidei, quod ipsum Divinitatem notat. Et possumusne præscribere certas leges loquendi Christo, si illæ supponantur esse Christi locutiones. Quando autem Christus dicit se egressum de cœlo, & redditum in cœlum, id figurat accepientem est de persona, sicut figurat dicitur, descendisse Deus ut videret, &c. Potest etiam id recte accipi de humanitate Christi censente sibi credendum, eō quod noscāt dignitatem personæ, suam naturam terminantis. Localita in quibus Pater appellatur Deus Christi, ut etiam habetur ad Ephes. 1. v. 17. accipienda sunt de humanitate Christi; vel sub hoc titulo, quia Pater est fons seu origo Deitatis.

Pun-

Punctum Difficultatis 2.

Continuatur explicatio aliorum
Locorum.

Objicit 17. ex 1. ad Cor. 11. v. 3. Ubi appellatur Caput Christus Deus & quidem hac comparatione, quod caput mulieris sit vir, caput vero Christi Deus, & tamen verus & summus Deus, nullum supra se potest habere caput.

RESPONDE TUR. In hoc est emphasis, sicut eisdem substantiæ sunt mulier & vir, caput & membranæ consubstantiale esse Patrem Filio. Ruris sicut principium corporis est capsula est fontalis origo Deitatis Pater. Poterit enim hic locus intelligi de humanitate Christi, supra quam excellit Deitas. Quando autem dicit, Christum spectari hic secundum personam, id non convincit, quia supra naturam quæ perfonata est convenient illi excellentia; sed ratione personæ, sed ratione naturæ; ad cum modum, quo Petrus uritur, comedit; licet personalitas non uratur, nec comedat. Ille enim locus, quando Christus dicitur esse Dei & secundum naturam humanam accipi debet, & secundum hoc, quia ipse est Filius Patris.

Objicit 18. ex 1. ad Cor. 15. 24. 28. Ubi dicitur Filius traditurus esse regnum Deo Patri, et subjectus futurus, & tamen Deus summus nulli potest tradere regnum, nec subjici.

RESPONDE TUR. Sicut Pater judicium Fili tradit, ipse tamen judicio se non spoliat; sic aliquo sensu tradere potest Filius regnum Patri, tamen se eo spoliare. Illud quod additur, Christum fore subjectum Patri, enodatione inget. Ambros. I. 5. de Fide c. 2. apud Petavium 1. c. 8. n. 2. idita accipit, quod scilicet sit fons subiectus Christus Deo, non in se, sed in suis membris, quæ plenè non nisi post diem iudicii, & in die æternitatis subjiciuntur Deo: *Nundum ergo subiectus est Christus*, inquit Ambrosius, *cujus adhuc membra non sunt subiecta*. Duplicem aliam viam hujus loci explicandi ostendit P. Cichovius in suo Credo, desumptam ex II. quorum sensus summam dicit esse hanc, sicut ibi Apostolus tunc mundi finem fore, cum omnia obsequentur simpliciter Christum. Deinde ne aliquis erraret existimando Christum tunc, quando etiam secundum humanitatem sumpto Deus omnia subjetet non fore Deo subiectum, docet S. Paulus Christi humanitatem etiam tunc (hoc enim notat textus Græcus) subiectam fore Deo, ut Deus sit omnia in omnibus. Secundum hunc modum suggerit. Christus quæ homo, qui nunc habet specialemodum homines & Angelos regendi corrum ministerio utendo, ad perficiendum ho-

minum salutem, & varia dona influendo, post diem judicii ab eo regimine, aliisque functionibus quibus nunc utitur in regenda Ecclesia, defistet; ad eum modum, quo Prorex deposito Magistratu dicitur esse subiectus Regi, vel aliquis superior Religiosus functus officio; non quod antea subditus non fuerit, sed quod qui antea erat subiectus cum aliquo sibi commissione regimine, postea est sine ullo regimine, subiectus. Deinde hoc argumentum solvendum restat ipsi Crellio ne fallificantur verba Angeli, *Et regni ejus non erit finis*. Quæ adfert de mediatore, suprà sunt soluta. Quæ adfert de sacerdotio Christi, pondus non habent, quia Christus est sacerdos secundum humanam naturam, non quomodounque sumptam, sed terminatam personam Verbi.

Objicit 19. Si Christus esset Deus summus resuscitatio ejus illimet ipsi tribueretur, sed non tribuitur, ad Galat. 1. ad Ephes. 1. v. 19. & 20. &c.

RESPONDE TUR. Falsum esse quod saltem alii locis non tribuat Christus sibi sui resuscitationem; *Solvite inquit, templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud*, quod dicebat de templo corporis sui: Et, potestatem habeo iterum sumendi animam. Quare autem Paulus id non commemoravit in placitum illius, attendens ad circumstantias, an potuerint audientes portare hanc veritatem? referri debet.

INSTAT 1. Infirma erit argumentatio Pauli 1. ad Cor. 15. Ubi Paulus ostendit, nos resurrecturos quia Christus resurrexit: non enim tenet, ipse se virtute propria excitavit. Ergo & nos propria virtute resurgentem.

RESPONDE TUR. Non esse hanc illusionem, sed hanc; Sise ipsum potuit excitare, poterit & nos.

INSTAT 2. Deus Christum resuscitans à Christo condistinguitur, indicatque personam unam resuscitantem, ut pote numero singulari significatam, nec Nestorianismum evaderet, qui Dei voce Christum ipsum nominatum intelligens dicret eum resuscitasse Christum.

RESPONDE TUR. Deus Christum resuscitans condistinguitur à Christo secundum naturam humanam, non secundum personam, nam secundum personam etiam seipsum resuscitavit. Deinde nomine Deus importatur quidem persona una non individualiter, sed communiter ad plures, ut dictum suprà. Qui autem dicit, Deum resuscitasse Christum, intelligendo secundum naturam humanam, Nestorianismi notam non incurret, sed evadet Eutychianismum, agnoscendo diversitatem naturalium.

INSTAT 3. Per nos Christus est resuscitationis nostræ causa, eaque in illius mente, ut ita dicam, posita. Ex quo infert, non habuisse illum potestatem supremam Divinam, sicut ex

Cc

eo

R. P.
MŁOD
nowski
m. Act Z:
VI

ed quod habeamus potestatem, ut Filii Dei sumus, non infertur in nobis potestas Divina.

R E S P O N D E T U R. Arbitrariè hoc Crellium asserere, & licet collatio potestatis per liberalem donationem non arguat Deitatem; arguit tamen si sit per communicationem essentia, quem non reperi in Christo nondum probavit Crellius.

O B J I C T 20. Ex illo ad Coloss. i. v. 15. Ubi appellatur Christus imago Dei invisibilis, Figura substantia Patris, &c. nulla autem imago est ejusdem numero essentia cum eo, cuius est imago, alioqui sui ipsis imago foret.

R E S P O N D E T U R. Nulla imago creata est ejusdem essentia cum eo cuius est imago; secus sentiendum de imagine increata; estque Filius propriè respectu Patris, qui illuc intelligitur nomine Dei, imago; à quo distinguitur in ratione personæ realiter.

I N S T A T 1. Si Christus invisibilis Dei imago est, deberet esse ipse visibilis, adeoque non Deus: Sequelam probat; Ideò enim est imago Dei Christus, quia cùm Deum, utpote invisibilem per seipsum cognoscere non possumus, dari debuit Christus, in quo tanquam in imagine visibili cerneretur.

R E S P O N D E T U R. Negando sequelam cum sua probatione, Christus ideo dicitur esse Dei invisibilis imago, quia ab illo procedit in similitudinem. Totus etiam discursus in multis se involvit, vel enim hæc imago, quæ est Christus est corporeæ? quomodo ergo in illa spirituale videtur? Si incorporeæ, erit æque invisibilis atque Deus? Si autem per visibilitatem intelligit notitiam intuitivam Dei, non apparet quomodo in creato possit intuitivè videri Deitas?

I N S T A T 2. Filius ratione essentia est Patri simillimus, ergo ratione essentia distinctus numero, quia imago numero differt ab eo cuius est imago, & simile à simili, sunt enim hæc inter se relata ac opposita.

R E S P O N D E T U R. Filium ratione essentia esse simillimum per identitatem; non per multiplicationem; nec ratione essentia est imago, sed ratione personæ: nam de ratione imaginis est, esse productam, ratione autem essentia Filius, non est productus. Unde ulterius adverte debet, similitudinem esse duplē: unam per identitatem, & aliam per expressionem, aut per multiplicationem ejusdem naturæ, vel qualitatis; prior illa non fundat relationem; nullius enim relatio est ad seipsum, fundat secundam.

O B J I C T 21. Si Jesus, Deus ille summus es-
set, ex eo esset, quia Dei Filius est: ex hoc autem colligitur ipsum non esse sumimum Deum: quod præter rationes refutatas, ita probat. Cum aliquot causæ in sacris literis exprimuntur, ob quas Jesus Dei Filius sit, nulla earum est talis, ut eum

Deum illum summum constituat, utpote quæ Christo secundum naturam humanam conveniunt; quod ipsum probatur, quia Angelus volens rationem reddere Virginem, quare sit vocatus Filius Dei id afferit, quia obumbrante virtute Altissimi, sine mistione viri conceptura erat; quo posito sequitur, Ideoque & quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei.

R E S P O N D E T U R. Consentit Crellius Lyvocabitur, accipi pro erit: sed interim hoc quod est esse Filium Dei adhuc, dupliciter sumitur, vel ratione unionis personæ Divinæ cum natura humana, hoc est, quare evaserit hæc natura humana Filius Dei; & hujus ratio hic affertur, nempe facta obumbratio: vel sumitur Filiatio Dei pro ipso formalis filiationis, & constitutiva in esse Filii; hujus rationem in praesenti non reddit Angelus. Dici etiam posset quod ostendatur hic à posteriori Divinitas, quia scilicet ex suppositione legis Divinæ, ordinisque naturæ, unusquisque purus homo, generari debuit ab utroque sexu; consequenter si nascitur solus ex Virgine, nec erit purus homo, sed Theanthropos. Quando autem urget, cur Angelus non ita sit locutus, ut appareret eandem illam personam jam inde ab æternitate fuisse genitam, ad hoc, responderi potest, quia erat expeditus ad tractandam incarnationem; non ad explicantam æternam generationem.

I N S T A T 1. Christus rationem reddens, quod immerito illi irascerentur Judæi quod se appellariat Filium Dei, probat hoc exinde, quem Pater sanctificavit & misit in mundum, vos dicitis, quia blasphemat, quia dixi Filius Dei sum.

R E S P O N D E T U R. Eo loco significari, cur evaserit illa humanitas Filius Dei, quia scilicet sanctificata ipsis Verbi interveniente unione hypostatica. Notat & bene Petavius, l. 3. c. 6. quod cùm videret Christus illos verè apprehendere, quod ille sit Deus, debuit simpliciter deducendo illos ab errore, dicere; Ego non sum Deus, quod non facit, sed probavit adhuc suam Divinitatem, & cùm fuisse scandalizati Judæi ex illo verbo; Ego & Pater unum sumus, tamen subintulit æquivalentia & probativa Deitatis, in Me Pater, & Ego in Patre.

I N S T A T 2. Frequenter pro ratione redditur; Cur Christus sit Filius Dei, quia scilicet est reluscitus à mortuis, ut habetur Act. 13. v. 32. & 33. ad Rom. i. v. 4.

R E S P O N D E T U R. Hic non reddit rationem. Cur sit Filius Dei secundum substantiam, sed quod tanta gloria illuminatus sit post tantam passionem, quaf secundò fuerit genitus, vel quod resuscitatio illius sit causa, ob quam ei credere debent, illum esse Filium Dei; nam ideo occisus, quod se Filium Dei fecerit, nihilominus miraculo surrexit, quod non fuisse factum, si verè non fuisse Filius Dei.

I N S T A T

INSTAT 3. Quia cùm dixisset S. Petrus nomine omnium Apostolorum Matt. 16. v. 16. *Tu es Christus, Filius Dei vivi* Marcus tantum habet *etates Christi*. Lucas *Christus Dei*, qui posteriores duo, potissimum confessionis partem non omisissent, si aliud esset esse Filium Dei, aliud esse Christum: Jam verò Christum esse seu unum esse à Deo Deum illum summum nequam constituit.

RESPONDETUR. Esse Christum seu unum utcumque Deum non constituit, sed est unum unctione, quā Messias ungī debuit, est ēcē Deum, quā unctio est unio hypostatica, Divina personæ; quam unctionem, quod hic non intellexerint Evangelistæ probandum restabit Crello. Imò si per illud Christus, non intellexerint Evangelistæ Filiū Dei vivi, alteruter filium dixisset aut hic qui dicit à Petro appellatum esse Christum Filiū Dei, aut hic, qui dicit appellatum fuisse honnisi Christum.

OBJICIT 22. Christus secundūm eam natum secundūm quam est Filius Dei, & quidem unigenitus ac proprius, pro nobis est mortuus, ergo non est Deus summus, Antec. probat. quia summi Dei amor erga nos ex eo ostenditur, quia ipse Filiū suūmūm unigenitū propriūm pro nobis in mortem tradidit, sed si Christus non secundūm eam naturam secundūm quam Dei Filius fuit, sed secundūm aliam, quā Filii unigeniti Dei personæ accesserit, mortuus fuerit, nec similes de Filio Dei unigenito, cum esse mortuum, aut pro nobis datum, dici potest summus ille Dei Amor non poterit exinde colligi, quid enim ad mirum aliquam unigeniti Filii Dei accessione, seu naturam ei adjunctam, pro nobis fuisse mortuam, si interim unigenitus Dei Filius integer mansit, nec dolorem sensit?

RESPONDETUR. Quāvis non mortua sit pro nobis natura Filii, imò nec potuerit mori, sufficit quod natura humana, quā personaliter fuerat Deus fuerit mortua: salvatur autem amor Dei erga nos; quia illa natura, non erat qualisunque, sed subsistens in Verbo, ita ut ratione communicatio his idiomatum, verum sit dicere, Deus mortuus.

OBJICIT 23. Incarnatio est creditu difficultas, & tamen non inculcatur à Scriptura.

RESPONDETUR. Inculcat illam à Scriptura, sed bene intellectā, & explicationibus impotunt non distractā; inculcant illam illa verba. Deus erat Verbum, & Verbum Caro factum est. Inculcarunt illā Apostoli inculcantes Christum esse Filiū Dei, & simul verum hominem.

OBJICIT 24. Deo summo nihil est opus Spiritu Sancto, & tamen opus erat Christo, quia per illum dicitur dæmonia viciisse, eo repletus fuisse, &c.

RESPONDETUR. Hæc omnia intelligi de humanitate; in contra quā adfert jam sunt soluta.

INSTAT. Hæc quā patravit Spiritus Sanctus respectu humanitatis si tribui deberent personæ Trinitatis, maximè tribui deberent Filio, tum ratione arctissimæ unionis cum natura humana; Tum, quia Filius est Virtus Dei naturalis, per quam Pater effecit omnia.

RESPONDETUR. Potuisse quidem tribui Filio, sed potuisse etiam tribui Spiritui Sancto, quia illi attribuitur opus sanctificationis vel maximè. Quod autem dicit secundam personam per nos esse virtutem Deinaturalem, id indiger limitatione; quia nos admittimus omnipotentiam communem omnibus tribus personis, quā operatur ad extra.

OBJICIT 25. Tentationem Diaboli quā tentavit Christum. Sed hæc refertur ad naturam humanam. Ea quā ulterius adfert facile exinde solvi possunt, quod ipse nescierit verè Christum esse Filium Dei, licet addubitarit. Hoc difficile adfert Crellius nempe Diabolum ob contemptum Majestatis Divinæ clarissimè olim conspectæ cœlo exclusum; nunquam enim ille habuit visionem Dei, vel decretorum illius. Imò etiam si Christus concedatur esse purus homo, non potuit tamen ex sententia Crelpii superari à Diabolo. Cur ergo tentatus? In hoc est admiranda exinanitio Christi ab Apostolo laudata. Quando autem ex eo loco, quod Christus sit primogenitus omnis Creaturæ, arguit Christum esse Creaturam, id de Humanitate Christi accipi posset; posset accipi & de Divinitate, primogenitum non ex creaturis, sed ante creaturas genitum, accipiendo: quod genitivus ille Latinus *Ly* omnis creaturæ, patitur; Denique quod dicit ex eo, quod appellatur æqualis Deo Christus, inferri non possit esse ejusdem essentia cum Patre, alias sibi ipsi æqualis esset, id non convincit: nam hæc æqualitas in essentia non est relativa, sed identitatis; & æqualitas relativa, est non nisi ratione distinctarum realiter personarum.

Punctum Difficultatis 4.

Quæsita quædam proponuntur.

Per Constitutionem Regni cum fuissent extra fines Poloniae omnes Ariani relegati erat inter illos M. D. Elias Slichting, Burgravius Districtus Costensis, venit ille ad Illustrissimum & Reverendissimum Dominum Albertum Tolibowski Episcopum Posnaniensem disputatus, de Fide fultus non tam sua doctrina, quā manuscriptis M. Domini Jonæ Slichting viri literati, germani sui. Evocatus ego sum ad hanc disputationem, postea prædictus Dominus renuit disputare, quia tamen male eum habebant, mea Theologica dicta in familiari col-

Cc 2 loquio,

R. P.
MŁOD
nowski
m. A. Z.

VII

loquio, propositum mihi quæ subjicio, quædam scripto quæsita, ad quæ scripto respondi: Anno circiter intercurrente, misit ad Illustrissimum eundem, impugnaciones meorum responsorum, intra ipsam brevissimum refutavi illas. Subjicio hic omnia exclusivè ad difficultatem tertiam. Eventus hic fuit, ut tandem postea Catholica fidei accesserit.

Quæsitus I. Deum esse & Dei esse, relata sunt; relata sunt opposita; opposita non sunt eadem. Ergo Christus Filius Filius Dei, non potest idem esse Deus qui Pater est.

Respondeatur I. Ly Dei esse, dupliciter sumi posse, primò si ipsum esse Dei sumatur pro essentia Dei, ut cùm dicitur Patri aeterno competere Dei esse; & sit Deum esse & Dei esse, relata non sunt. Ratio, quia relatio semper est ad aliud, adeoque inter plura; esse autem Dei seu essentia, una est. Et sicut si dicatur de Patre quòd illi competit Dei esse, non significatur ulla relatio in ipsomet Patre; ita nec Deum esse, & esse Dei hoc sensu relata sunt. Secundò, Deum esse, & Dei esse sumi potest cum exclusione essentiae Divinae, sed significando aliquid quod sit possessio Dei tanquam eius creatura; & sic Deum esse & Dei esse sunt relata, relatione diversitatis; sed negamus eo sensu secundo competere Christo secundum naturam & personam Divinam. Hujus duplicitis acceptio- nis habetur exemplum: nam aliud est esse Petri sumptum pro ejus essentia, & aliud esse Petri dictum v. g. de libro Petri. Planius & brevius dici potest, Deum esse & Dei esse in aliqua conceptibilitate relata sunt, sed non in omni; Et ita Verbum seu Filius Dei in esse naturæ ad Deum Patrem non refertur, refertur in ratione personæ, in qua etiam cum Patre idem esse non potest. Secundo relata sunt opposita in quo sunt relata: Sed negamus Filium secundum naturam dicere relationem ad Patrem; sed secundum personam, secundum quam solam dicit ad illum oppositionem; & secundum naturam humana- m, secundum quam dicit relationem di- versitatis. Tertio. Illatio illa non tenet. Nam Christus Filius Filius Dei non potest esse idem Deus, quoad personam quæ Pater est; potest esse idem Deus quoad naturam, in quo non dicuntur relationem.

Quæsitus 2. Quomodo relata possunt non esse opposita?

Respondeatur. Relata in quo sunt relata, non possunt non esse opposita: quia ex Aristot. cap. Ad aliquid. Relativa definitivè sunt ad aliud; aliud autem semper est oppositum. Cæterum relata in quo non sunt relata, possunt non esse opposita. Unde supponit etiam communis Philosophia rationem IN competentem ac- cidentibus non esse relativam, sed rationem AD: & id quod pro subiecto dicit, relatio est a- liquid absolutum, adeoque non relatum. Un-

de etiam illud axioma; Absoluta priora esse re- lativis.

Quæsitus III. Christus Filius Dei secun- dum Divinam naturam dicitur; Ergo Deo eti- am secundum Divinitatem suam Christus relati- vè opponitur, & per consequens idem Deus cuius filius est, etiam secundum Divinam na- turam esse non potest.

Respondeatur. Christus Filius Dei secun- dum Divinam naturam dicitur hoc sensu, quia scilicet habet naturam Divinam sibi communi- catam, & non est filius per adoptionem merè; sed non hoc sensu Filius Dei secundum na- turam dicitur, quasi ipsa ejus natura generetur: Si enim secundum naturam generaretur, hoc ipso esset alius in natura Deus: genitum enim & ge- nerans in eo in quo est genitum & generans, ut- pote relata, distinguere debent realiter: Est autem Thesis Catholica, natura non generatur, sed filius. Non ergo sequitur, in ipso mei Divinita- te Christum relativè opponi Patri.

Quæsitus IV. Natura pro essentiæ fu- mitur?

Respondeatur. Naturam sumi pro eo- dem, ita ut utraque hæc formalitas sit idem realiter, & simul communicabiliter tribus per- sonis.

Quæsitus V. Quomodo essentia com- paratè ad personam se habeat?

Respondeatur. Essentia comparatè ad per- sonas, & personæ comparatè ad essentiam sunt idem realiter; licet comparatæ inter se sint distinctæ realiter: Quia comparatæ inter se ha- bent oppositionem producentis & producti: comparatæ autem ad naturam non habent hanc oppositionem. Propositio illa quæ asser- tur, quod per essentiam apud nos tripersona- tus Deus dicitur, propositio, inquam, illa hoc sensu est vera; quia non per accidens est Deo ut exigat tres personas: Sed non hoc sensu, quasi ipsa essentia sit ratio ipsius multiplicitatis ternariæ constitutiva: Hanc enim constituant per- sonæ, à naturâ quidem realiter indistinctæ; di- stinctæ inter se.

Punctum Difficul- tatis 5.

Instantiae pro Quæsitis & aliæ Objetio- nes solvuntur.

Quod Responsones Quæsti- primi.

INSTABIS I. Quis tam vesanus est, ut esse Dei, in priori sensu acceptum, & esse Deum, relata dicat? extra dubium est, quod vox esse non materialiter seu pro nomine, sed pro verbo accipiatur substantivo, secundum quod sumi- tur, Joan. 10. v. 36. *Ego sum Filius Dei.* Et Matt.

March.16.v.16. *Tu es Filius Dei viventis.* Et i.
al Cor.3; v. 23. Igitur supervacanea est hujus
acceptio nisi *Dei esse* mentio.

R E S P O N D E T U R. Si nullus tam vesanus est,
quicquid Dei in priori acceptum sensu, & esse Deum
dicat esse relata; cum hoc esse Dei compe-
tatur Christo secundum naturam Divinam (nec
oppositum evincant argumenta) sit ut esse Dei
competens eidem secundum Divinam natu-
ram, & esse Deum non sint relata. Deinde cum
assumatur instantia, quod ly esse Dei, supra
quod cedebat distinctio accipiatur substantivè,
dicaturque hoc esse significari verbis illis, *Filius
Dei sum, hoc ipso Filius Dei sum, & esse Deum*
non erunt relativè, quia ut assumit instantia, esse
Dei substantivè acceptum, & esse Deum non
sunt relativa, in ly autem *Filius Dei sum, sumi-
tur etiam assumit instantia, substantivè;* nam
pro exemplo accepti substantivè esse Dei, ponim-
us ille locus.

I N S T A B I S 2. Quando ponitur ille secun-
dus sensus distinctionis, vel convenit hoc sensu
Christo relato ad Deum, an non? Si convenit,
cur negamus? Si non convenit, cur non simpli-
citer Christo Dei esse competere negamus?
quid enim opus era distinctione inter sensum
& sensum, si neutro sensu Christum Dei esse
concedere volumus? Si autem tertia, aut quarta
acceptio aliqua, quam Christo competit Dei esse
late in ista phras, cur reticetur, ubi maximè di-
cenda erat?

R E S P O N D E T U R. Jam dictum est à nobis,
Christo secundum humanitatem competere
et creaturem, esseque id in quod possessio Dei,
& dominium extenditur, & quod secundum
naturam humanam dicat relationem diversi-
tatis ad esse Deum; secundum autem quod
Deus est, competit illi esse Dei substantialiter
aceptum, consequenter non erit neccesse ter-
tum aut quartam acceptioem ly esse Dei po-
nere.

I N S T A B I S 3. Ex hoc ipso quod Christus in
facilius Dei esse dicitur, fortiter concludi-
tur, scilicet in ipso sive personam, sive naturam es-
se secundum quam idem ipse Deus, cuius esse
dicitur, non sit nec dici possit.

R E S P O N D E T U R. Negando id fortiter con-
cludi, neque hæc fortis conclusio probatur.

I N S T A B I S 4. Quid vult sibi hæc limitatio,
quod Christo secundum naturam & personam
Divinam spectato non competit esse Dei, hoc
secundo modo sumptum? Estne jam inter nos
extra dubium aliam esse personam & naturam
in Christo secundum quam Dei esse dicitur, a-
liam secundum quam Dei esse ipsi non compe-
tit? Si vero de eo unicè inter nos controvertitur,
cur ejusmodi limitationem summo arguentium
prejudicio ponimus pro concessione?

R E S P O N D E T U R. Non ponim à nobis mem-
bra distinctionis tanquam concessa, sed op-

poni, quod in arguento facto ad distinctionem
duplicis naturæ attendi debeat, vel illa ipsa di-
stinctio expugnari, quod non est factum. Et
sic ex persuasione sua arguens ly Dei esse (sine
eo quod dicamus per hoc nobis summum præ-
judicium fieri) sumit ad exclusionem naturæ &
personæ Divinæ, quam non agnoscit in Christo;
ita & nos ly Dei esse ad salvandum duplarem
naturam in Christo, utroq; illo sensu sumimus,
nec posse utroque sensu sumi evincunt argu-
menta.

I N S T A B I S 5. Suntrē nobis duas naturæ, &
personæ in Christo? at duas personas in Christo
statuere haereticorum fuit ab antiquo, an vero
naturas tantum statuimus in Christo duas, non
personas, cur utrumque una voce limitamus? at
si tantum Divina Christus est persona, persona
humana non est; hæc enim contradictoriè inter
se opponuntur; Sinon est persona humana, quo-
modo erit verus homo? forte per naturam hu-
manam seu humanitatem? at hæc extra perso-
nam humanam considerata, seu ab illa extra-
cta, nihil nisi conceptus mentis est. Et licet
hæc distinctio duarum naturarum concedatur,
nihilominus falsò negaretur Christo compete-
re Dei esse secundum Divinam naturam &
personam; cùm nobis ipsis fatentibus & Filius
Dei & mediator Dei sit, secundum Divinam
etiam naturam. Ex quibus appetat, quām ri-
tē ex eo quod Christus sit & dicatur Filius Dei,
istam alteram naturam secundum quām sit
idem numero Deus cum eo cuius est Filius,
concludamus; nullibi enim magis Deo oppo-
nitur, idque ex vi relationum, quām ubi Filius
ejus dicitur.

R E S P O N D E T U R. Statuit fides nostra esse
in Christo duas naturas unam personam, cui
personæ & cui naturæ Divina, quia non compe-
tit ratio creaturæ, ideo utrumque hoc una voce
limitamus. Quamvis autem Christus non sit
persona humana, erit adhuc verus homo, quia
habebit veram naturam humanam, hoc est cor-
pus & animam rationalem unita, terminata ta-
men subsistentia incata Verbi.

Negamus naturam humanam à personâ hu-
mana distinguiri solo conceptu mentis, multilat-
ter distinguunt (nam de modo distinctionis
nullum articulum fidei habemus) realiter sim-
pliciter, multi realiter modaliter, multi per con-
notationes, quæ ipsæ non dicuntur esse nisi ali-
quo cogitante, ad eum modum, quo licet con-
notativum sit ens, Relatio, nihilominus Petrum
esse similem Andreæ, non est merus conceptus.

Quod ad illam propositionem: Christus est
Filius Dei secundum Divinam naturam, jam su-
præ dixi, hoc sensu est vera, quod non sit Filius
per adoptionem, sed non hoc sensu quasi id
quod filiatur seu gignitur, sit natura Divina, hæc
enim illi communicatur eadem numero, non

Cc 3 vero

R. P.
MŁOD
TOWSKI
m. Act Z:
VI

vero in illo producitur, sed quod producitur, est ipsa persona, licet identificata realiter naturæ, distincta tamen realiter persona, à persona producentis. Quia autem Filius Dei dicitur ratione productæ personæ & non naturæ, sit ut ratione naturæ illius Divinæ non opponatur Patri, quia in illa non producitur, sed eandem substantialiter habet, si eandem substantialiter habet naturam cum Patre, ritè deducemus non opponi eum Patri, secundum naturam Divinam.

De Mediatore hæc est doctrina Catholica, mediare Christum ratione actionum elicitive profectorum à natura humana, significative autem à personâ Verbi, quæ principium illud elicitiun terminat. Falsa ergo hæc est propositio, quod Christus secundum naturam Divinam sit Mediator, quia mediatio spectatur vel ratione principii eliciti actionum mediantium, quod principium est sola natura humana, vel ratione significativi, quod significativum immédiatè tribuitur personæ. Actiones enim sunt suppositorum.

Hoc sensu dicta propositio admitti posset, nempe totum illud quod includit Mediator importat etiam naturam Divinam, sed inde quid elici contra nos possit, argumentum prout ponitur non ostendit.

INSTABIS 6. Dicere, Deum esse, & Dei esse, in aliqua conceptibilitate esse relata, sed non in omni, est planius petere principium, hactenus enim planè nihil dictum est, quo sensu Christo competit Dei esse, sed tantum quo sensu non competit.

RESPONDE TUR. Statur à nobis in principio in quo starî debet, ne arguamus inconsequentiæ, sed non petitur principium, quia id unde orta disputatio, erat, an esse Deum, & esse Dei, sint relata, per quod ipsum hinc non responderetur, sed per principium quod sint in aliquo sensu relata, in aliquo non relata, quomodo ergo hinc petitur principium? Quod autem dicitur, nihil esse plane dictum quo sensu Christo competit Dei esse, nonne repetito in toto quæsito primo dictum est, Dei esse in prima acceptione competere Christo secundum Divinam naturam, secundum autem naturam humanam secundo modo acceptum?

INSTABIS 7. Hoc modo respondere est pro concessione sumere, quod maxime disputatur. Quod si respondentem licet vocem, vel phrasim aliquam pro libitu & in sensu controverso accipere, & ex ista acceptione distinguere, per istamque distinctionem respondendo argumenta adversarii solvere, quid quæsto tam absurdum & impossibile erit, quod hac ratione asserti & defendi nequeat? Si quæsto esset v. g. de Petro quid sit? dicere ego esse lapidem, Spiritum hominem, & quidquid liberet; arguenti

autem Spiritus non habet carnem & ossa. Petrus habet. Ergo non est Spiritus. Responderem Petrus habet carnem & ossa in omni acceptione nego, in aliqua concedo, habet quoad humilitatem, non habet quoad spiritualitatem.

RESPONDE TUR. Nostra distinctione non accipit illa membra pro concessis, sed opponit arguenti quid debeat supponere sibi concedi à defendantem? quid negari? Universaliter autem quando est aliquid duarum realitatum, formalitatum, si arguens ex positione unius arguat exclusionem alterius, obviā illi procedi potest, vel negatione consequentie, eò quod committat fallaciā accidentis, vel recurrī poterit ad distinctionem, quod id competat ratione hujus realitatis, hujus formalitatis, sed non ratione omnis. Exemplum adductum etiam nobis servit: Neget aliquis Petrum habere animam rationalem spiritualē, quia est corporeus, bene illi obviā ibitur, non in omni realitate, quam continet est corporeus; ita etiam in praesenti, cùm non probetur quod Christus secundum quod Deus est, non in omni sua formalitate sit quid relativum ad Patrem, bene recurret ad hoc, quod secundum naturam Divinam non sit quid relativum, licet secundum personam, quam etiam importat, sit aliquid relativum. Quod etiam faciunt Philosophi in Materiâ de relationibus transcendentalibus, dum talia Entia dicunt esse non purè absoluta, nec purè relativa.

INSTABIS 8. Quamvis Christus non in omni acceptione dicat relationem ad Patrem, cùm tamē dicat, cur ante Dei esse negabatur? quod est contradic̄tio, an alia est persona in Christo secundum quam Dei esse dicitur, & alia secundum quam non dicitur? quod heres est.

RESPONDE TUR. In quo sensu negabatur ante esse Dei, nempe secundum naturam Divinam, in hoc sensu & nunc negatur. Deinde (ut semel explicem id quod sequentibus defervet, & ad quod in praesenti attendi debet) ex duplice principio formatæ sunt duas responsiones, prima attendebat ad principium de duplicitate in Christo, de hacque sola agebat, & secundum naturam humanam dicebatur esse Dei Christus, tanquam ejus creatura secundum naturam humanam, dicereque ad Deum relationem diversitatis. Secunda autem responsio attendit ad principium, quod considerat Verbum secundum quod est ab æterno, & in illo sic sumpto condistinguit naturam Divinam, & ejus personalitatem, diciturque quod secundum naturam Divinam competit illi Deum esse, non autem Dei esse, sed Dei esse competit ei secundum personam secundum quam solam relativè opponitur Patri, in quo quæsit contradic̄tio, non ostendit instantia, inquit non discernit responsiones secundum principia & theses plures, de eodem tamen objecto procedentes.

tes. Unam porro personam in Christo agnoscimus, tamque relativè oppositam Patri.

I N S T A B I S 9. Aliudné quiddam est persona, aliud persona divina in Christo, ita ut secundum personalitatem Christus Dei sit, secundum personam non sit? At verò secundum personam est Dei Filius, & Dei mediator, & Dei simpliciter, non secundum personalitatem, quæ nihil est aliud nisi mentalis abstractio & Ens rationis, certè Filius Deinon Ens rationis est.

R E S P O N D E T U R. Idem est in Christo personalitas illius & persona, & secundum utrumque hoc Dei esse relativè ad Patrem ei competit, consequenter esse illum Filium Dei, non erit Ens rationis. Immerito etiam supponit, quod personalitas seu persona, sit mentalis abstractio.

I N S T A B I S 10. Christus estne ejusdem naturæ divina cum Patre, quæ sit eadem vel numeri, vel specie, vel genere? Primum est impossibile, unum enim numero pluribus communicabile vel commune non est, alias esset unum & non unum, idem & non idem, natura divina juxta nos est pluribus communicans. Ergo una eadem que esse nequit, specie verò & genere unum, mentis humanæ tantum conceptus est, non ens reale. Si ergo Deiescens, seu natura, Ens tantum est nobis rationis, quomodo Atheismum effugimus? Si est Ens reale & pluribus communicabile, quomodo nos Polytheitas esse negabimus?

R E S P O N D E T U R. Christum esse ejusdem numero naturæ cum Patre, unum non est pluribus communicabile per multiplicationem, hoc ipso enim si multiplicatur, unum non est; est tamen pluribus communicabile per identitatem; Ergo salvâ sua unitate, idem enim sibi plenum est; jam autem natura divina communicatur Filio à Patre per identitatem, non per multiplicationem. Quod assumitur de specie & genere, nec nobis, nec oppositis est articulus fidei, quod esse ita unum non sit Ens reale: nam Scotista admittunt universalem unitatem à parte rei, omnes etiam concedimus unitatem convenientiarum specificarum & genericarum à parte rei, quæ suo modo est universalis, & si non dicatur à parte rei esse, tunc vel Petrus compatus ad Paulum non erit homo, quia non dicit unitatem convenientiarum in specie, quæ est homo, vel uterque non erit animal, quia non habebunt unitatem convenientiarum in esse animalis, quod est genus.

I N S T A B I S 11. Nonne Dei esse secundum divinam personam Christo competere suprà negatum est, ergo hic in secunda responsione oppositum dicitur. Rursus, an datur in Christo aliqua persona secundum quam relationem & oppositionem dicit ad Deum, Dei verò esse non dicatur, aut contra; at si relationem & hinc oppositionem ad Deum propterea dicit, quia & Christus Dei, & Filius Dei, & mediator Dei est,

quà ratione Dei esse ipsi secundum eandem personam divinam non competit, ut nunc de distinctione inter naturam & personam nihil dicatur, quam tam confidenter in auxilium vocamus, quasi jam apud utramque litigantium partem eam revera dari in confessu esset, cum id unicè inter nos queratur, & principia tam ab arguente quàm à respondente non debeant adhiberi nisi communia.

R E S P O N D E T U R. Negavimus & negamus Dei esse in quantum supponit pro esse creaturæ, possessionis, dicentes relationem diversitatis competere Christo secundum personam divinam, quia diversa sunt quorum diversa natura; Personæ autem Verbi, non est diversa natura à Patre, quæ ipsa persona nec est creatura, nec id in quod exercetur dominium Dei.

Damus tamen sensum, quo salvati possit, Christum etiam ab ēterno esse quoad suam personam divinam, idque independenter à natura creata, ad quam attendebatur in prima responsione, damus inquam, sensum esse illum Dei quoad personam; quia est quid productum à Deo Patre, quæ duo optimè secum stant. Personæ in Christo est una, & secundum hanc dicit oppositionem ad Patrem, secundum hanc dicit esse Dei, ly esse Dei non explicando per esse creaturæ, possessionis, diversi, sed explicando per esse producti ab ēterno ex substantia Patris.

Principia ab arguente & respondente adhiberi debent communia, sed non tunc cùm est distinguendum; quomodo enim salvaretur, nego distinctionem? Immerito etiam opponit ut nobis, quod distinctionem duplicitis naturæ accipiamus tanquam concessam, sed opponimus illam tanquam id, ad quod adverti debet, ne ab eo quod convenit uni, transeat ad id, quod convenit alteri, ut ne disputando de homine, transeat ab ejus spiritualitate, ad ejus corporalitatem.

I N S T A B I S 12. Sufficit arguenti relatio Christi ad Deum in secundo membro primæ distinctionis, altera relatio posita in membro secundæ distinctionis intacta relinquitur, quia certum est, locum in Christo illam non habere, nec querit, an adhuc tertia vel quarta tangatur, sed an non Filius Dei, Deo, ex virelationum oppositus sit? Si ergo secundum personalitatem, vel personam oppositus erit Christus Deo, habetur quod vult arguens, Christum nimur secundum personam suam eundem numero Deum, qui Pater est, esse non posse.

R E S P O N D E T U R. Concessisse concedere que Catholicos, quod Christus secundum naturam humanam sit Dei tanquam creatura, tanquam ejus possessio; tanquam dicens relationem diversitatis, nec esse de hoc disputationem; sed hoc negamus oppositis, quod insuper non competit illi esse Dei substantialiter, quod idem est ac esse Deum. Negamus item, quod licet

R. P.
MŁOD
TOWSKI
m. Act. Z:
VI

ratione naturæ divinæ non sit Dei, sed Deus, quod ratione personæ non sit Dei tanquam productus à Patre in ratione personæ, & qui de hoc non vult disputare ex oppositis, non disputat de hoc, in quo est controversia. Negatur item arguenti certum illi esse, quod in Christo locum non habeat secunda illa distinctio, quia nullum pro hoc adduxit argumentum. Haberet autem arguens intentum, si evinceret Christum non esse eundem Deum cum Patre secundum naturam, quam in illo credimus Divinam. Convenimus autem uterque licet ex diversis principiis, quod non sit idem cum Patre quoad personam: Unde cum arguente non disputamus, an sint tres personæ distinctæ Pater, Filius, Spiritus Sanctus, hinc si id illi concedatur, non habet id, quod debet evincere, sed de hoc disputamus, an sint eisdem naturæ divinæ; nullibi autem concedimus Filium esse Deum quoad naturam distinctum à Patre.

IN STABIS 13. Expressè posuimus Filius Dei non potest esse idem Deus, nec absolvit distinctio inter naturam & personam; quia præsupponi in controversia non debet; quia non est utrique parti disputantium communis, non enim sibi sed adversario loqui respondens teneatur. Deinde etiam hac distinctione posita pluralitatem deorum non effugiemus; nam Christus si secundum personam Patris idem Deus, qui pater est, non est, nec esse potest, erit secundum personam suam Deus à Deo Patre diversus, & quotquot erunt personæ divinæ, tot erunt secundum personas dii; ergo nobis fatentibus tres habebimus diversos secundum personam deos, quod arguenti satis est; an autem hi tres diversi secundum personas dii possint esse unus numero, & essentiæ Deus, nos viderimus cum id arguens ad summum cum ratione, neget?

RE S P O N D E T U R. Expressè posuimus quod Filius Dei non possit esse idem cum Patre quoad personam quæ Pater est, sed quid inde infertur? Neminem puto concedere, quod distinctio stans in Concedo & Nego, debeat esse utrique parti communis, nec disputatio erit sive omnia communia, sufficit ut in præjadiis communibus, qualia sunt in præsenti principia lumine naturæ nota, quod illa salvari debeant & sacra Scriptura. Et Pater est Deus, & Filius est Deus; non erunt tamen quoad personam plures dii, quia ly Deus, est nomen concretum, necessariò inferens, in materia de qua loquimur, etiam naturam, quæ quia non plurificatur non possunt dici quoad personam plures dii. Quia autem in unaquaque persona tam Patris quam Filii importatur natura Dei, unaquæque dici potest Deus; cuius naturæ pluralitas, quia non habetur hinc fit ut sit falsum, esse plures deos. Quod autem haec tres personæ, quas credimus divinæ, non sint unus numero Deus, nego arguentem cum ulla

ratione negare quæ solvi non possit, quæ enim illa?

Quoad Responses ad Quæstum 2.

IN STABIS. Falsum est, relata posse non esse opposita, quia licet non sint relativè opposita, in quo non sunt relata, erunt tamen semper aut contrariè aut contradictoriè opposita, quod satist est ad probandam suam sententiam. Quanquam enim Christus Deo non in omnibus relativè opponatur, si modò aliqua ratione relationem ad Deum dicat, jam nulla ratione idem Deus esse potest, nec opus erat dicere, relata, in quo non sunt relata, opposita scilicet relativè non esse, quis enim est, qui hoc nesciat? Idem enim valet ac si diceretur: Relata in quo non sunt relata, relata non esse, vel relativè opposita, in quo non sunt relativè opposita, relativè opposita non esse.

RE S P O N D E T U R. Negamus relata, in quo non sunt opposita, habere rationem contradictoriorum, aut contrariorum, cum hoc ipso, quod contraria sint, ad alterum sint, adeoque hoc ipso non absoluè sed relativè spectata, consequenter nunquam in ratione absoluti, quæ talis dicent oppositionem; & quia ratio naturæ in verbo habet rationem aboluti, hinc fit ut vel ex isto capite non dicat oppositionem ad Patrem. Si Christus aliqua ratione dicit relationem ad Deum in ratione naturæ divinæ, non posset esse idem Deus in ratione naturæ, sed negamus quod in ratione sive divinæ naturæ, dicat hanc relationem, quamvis illam dicat in ratione personæ, potest autem dicendo relationem in uno non dicere in alio. Si autem nemo est, qui neget relata, in quo non sunt relata opposita non esse, non erat querendum, quali modo id fieri possit, sed supponendum quod in relato possint esse formalitates non respectivæ, adeoque nec dicentes oppositionem: sub qua doctrina subsumimus Catholicos, posse Verbum in ratione personæ dicere oppositionem ad Patrem, non in ratione Naturæ.

Quoad Responses ad Quæstum 3.

IN STABIS 1. Quocunq; sensu dicatur, Christus esse Filius Dei secundum naturam, sequitur inter Deum & Christum non tantum secundum personam, sed etiam secundum naturam communicatam, esse oppositionem: sive enim generetur, sive adoptetur, sive communicetur natura, non definit esse relatio, & per consequens oppositio: Ex quo arguitur, Christum, nec secundum personam, nec secundum naturam, eundem Deum numero esse, qui Pater est.

RE S P O N D E T U R. Negando sequelam. Communicatio naturæ duplex potest esse, quædam per multiplicationem, & hæc arguit oppositionem relativam, quia & pluralitatem quam exigit *ad aliud*. Alia communicatio per identitatem,

tatem, haec non arguet oppositionem, quia nec supponit multiplicitatem, consequenter nec ad aliud.

IN STABIS 2. *Æque est oppositio inter communicatam & communicantem naturam, atque inter generatam, & genitam, adoptantem & adoptatam, ergo si in Christo est communica- ta, in Patre communicans natura, quomodo non erunt sibi secundum naturam relativè op- positi?* Si vero natura Patris non consideratur ut communicans, sed ut incomunicata, non quidem relativè, sed quod majus est contradic- torie opponentur, & sic unam naturam nume- rō utroque esse impossibile erit.

RE S P O N D E T U R. Articulus fidei apud nos est: *Natura non gignit, consequenter nec se communicat, quod assumit arguens, adeoque necerit distinctio inter naturam communican- tem & communicatam.* Deinde & quæ est op- positio inter communicatam per multiplicatio- nem & communicantem naturam, ut inter ge- neratam & genitam, sed non & quæ inter com- municatam per identitatem & communican- tem naturam; *Verbo autem competit natura communicata per identitatem;* si autem est ali- quæ à communicante co-communicatum per iden- titatem, hoc ipso cum communicante opposi- tionem non habet. Supponit autem responsio, dari principium lumine naturæ notum: Idem non potest seipsum producere, consequenter nec generare; non supponitur autem, nec evin- citur ullum tale principium, quod idem non posse esse commune pluribus, quæ sunt plura, non in eo, quod illis commune est, sed in aliis; ita Patri & Filio communis est per identi- tatem naturæ, pluralitate ex solis personis conunda.

IN STABIS 3. *Filiū generari & non gene- rari naturam Filii, & quæ contradicit atque Fi- lium esse & Filium non esse, generari & non ge- nerari;* Omne enim quidquid est, per naturam suam est; si ergo per ingenitam naturam Chri- stus Filius est, ingenitus Filius est, id est, Filius & non Filius.

RE S P O N D E T U R. *Filiū generari & non gene- rari naturam Filii, si debeat actio generan- dia ipsam naturam terminari, & non præcise ad terminum substantialem naturæ, qui perso- na est, contradicit sibi, idemque est ac dicere: Filius, non est Filius; nam secundum idem generabitur, & non generabitur; nulla tamen contradiictio, si generatio terminetur ad il- lum præcise terminum substantialem naturæ, quigenerabitur: Nec inferri potest, quod non generetur, adeoque nec inferri poterit, quod non filius & non filius. Distinxī etiam supra, quo Verbum sit per naturam filius, negamus e- sensu Verbum sit per naturam filius, negamus e- tiam per hoc Verbum constitui Filium quæ Fi- lium, quia ingenitam habet naturam, sed quia*

generatur sua personalitas terminans ingeni- tam etiam in Verbo naturam.

Quoad Responsiones ad Quæstum 4.

IN STABIS 1. *Si natura pro essentia sumitur, ergo ubi duæ naturæ ibidem duæ essentiæ, & ita tres personas ponemus in una essentia, & ite- rum in Christo duas essentiæ in una persona.*

RE S P O N D E T U R. Concedendo hoc totum, sed cum hoc disserimine, quod tres personæ in Trinitate sint in una essentia, cuiidentificantur; In Christo autem sunt duæ naturæ in una perso- na, ita ut personæ divine identificetur natura divina, non tamen natura humana.

IN STABIS 2. *Quando dicitur, natura divina esse idem realiter & simul communicabiliter tribus personis, vel realiter est illis tribus com- municabilis, & sic tres erunt necessariæ per naturam dii; si mentaliter, nullus erit Deus, conceptus enim mentis in re nihil est: Quamdiu natura humana pluribus communicabilis men- te concipitur, nullum constituit re ipsa homi- nem, quatenus verò re ipsa communicatur plu- res reddit numero naturas seu essentiæ huma- nas; quotquot enim personæ erunt, quibus hu- mana natura communis est, tot erunt numero homines & essentiæ.*

RE S P O N D E T U R. Naturam divinam reali- ter communicari per identitatem, nec erunt ne- cessariæ tres per naturam dii, quia ad Trinita- tem, per naturam deorum, requiritur Trinitas naturarum, quam non ponimus in Deo. Non est apud nos articulus fidei, sed quæstio schola- stica, an natura humana una possit pluribus sub- sistentiis seu personis terminari? Qui affirmati- vam partem tenent, negabunt tot esse essentiæ humanas quot personæ, quibus illa communi- caretur; potest enim una essentia terminari plu- ribus personis, licet illis (quod est in Trinitate) non possit identificari.

Quoad Responsiones ad Quæstum 5.

IN STABIS 1. *Si natura comparata ad perso- nas, non nisi una numero est, ergo etiam per- sona non nisi una sit necessaria est, aut si tres per- sonæ, & tres debebunt esse essentiæ; nam quæ realiter idem sunt, etiam numero idem sunt.*

RE S P O N D E T U R. Negando illatum, quæ autem realiter idem sunt, licet unum sit com- municabile, & aliud incomunicabile, poter- runt idem numero non esse, erunt autem idem numero, si utrumque sit incomunicabile; na- turæ autem divina est communicabilis tribus personis, personæ non communicabiles.

IN STABIS 2. *Quæ uni tertio realiter eadem sunt, inter se realiter eadem & non distincta sunt.*

RE S P O N D E T U R. Principium esse verum, quæ uni tertio incomunicabili realiter eadem sunt,

R. P.
MŁOD-
TOWSKI
m. A. Z.
VI

Disputatio ultima.

sunt, inter se realiter eadem esse, secūs de unitario communicabili, poterunt enim in eo, in quo communicant identitatem realem habere, in aliis non habere; Et ita personæ Trinitatis in natura dicunt identitatem realem, non in personis. Deinde in Aristotele non habetur ly realiter. Denique ex hoc principio sumitur argumentum pro nobis, nempe, quæ sunt eadem unitario, sunt eadem inter se in illo uno tertio, quod tertium unum, quia est natura, non persona, in natura erunt idem, non in persona.

I N S T A B I S 3. hoc ipso, quia unius est communicata alterius incomunicata natura, nonne inter se personæ erunt realiter distinctæ etiam quoad naturam seu essentiam?

R E S P O N D E T U R. Cùm illa communicatio naturæ sit per identitatem, non per multiplicationem sui, sit ut in natura non sit distinctione realis.

I N S T A B I S 4. Essentia est multiplicatatis ratio; cùm enim in una persona sit communicata, in altera incomunicans vel incomunicata, quomodo essentia non erit causa multiplicatatis, si est causa personarum? Quidquid enim est causa causæ, est & causa personarum.

R E S P O N D E T U R. Cum illa essentia sit communicata per identitatem non nisi, causa multiplicatatis esse non poterit: Nunquam docemus essentiam esse causam personarum, quia ly causa (quidquid sit de Græca voce) importat imperfectionem, quæ in Divinis nulla; cumq; essentia nec generet, nec spiret, sit ut non sit tantum causa, sed nec principium personarum. Immo ut dixi, nec natura est incomunicans, sed persona.

I N S T A B I S 5. Si nihil est in Christo, secundum quod non sit oppositus Deo, nihil in ipso erit secundum quod sit idem numero cum ipso Deus, atqui verum est antecedens, quia in Christo non nisi duæ sunt naturæ, quæ personam ejus constituant humana & divina; secundum personam oppositum esse Deo concessum est, unde sequitur, Christum secundum utramque naturam Deo esse oppositum cùm persona ejus ex utraque natura consistet; imo non humana sed divina ejus natura constituit personam Christi, principaliter ergo secundum divinam naturam magis erit oppositus Deo, dum secundum personam ipsi oppositus, de natura humana nullum est dubium, de Divina vero manifestum est; dicitur enim communicata, cùm Dei sit incomunicata.

R E S P O N D E T U R. Negando verum esse Antecedens: Hæc propositio est falsa, & non probatur, quod duæ naturæ humana & divina constituant personam Christi; persona enim Christi est in creata, quod constitui aliquo creato impossibile est, & non absimile hæresi Eutychianorum: Eadem persona divina habet quidem identificatam sibi naturam divinam, sed naturam

divina non constituitur, quia catholica Theologia constitutiva personarum docet non esse absolute; jam autem natura absolutum quid est. Cùm autem communicetur eadem natura per identitatem non per sui multiplicationem, sit illa natura non dicat oppositionem Deo Patri. Casu autem quo in toto hoc tractu objiciendi arguens sub ly Deus non supponat pro Patre, sed pro natura divina, sic nec quoad personam Filius dicit oppositionem ad Deum, quia non dicit relationem ad suam naturam sibi identificatam.

Addo sicutjam dixi, per nos, falsa est proposition: Naturæ generat, ita & hæc falsa erit: Naturæ est se communicans, sed respectu v. g. Filii comunicans naturam est Pater, consequenter si non est natura se communicans, non erit distincta à natura communicata, sed quid sentendum erit de hac propositione: Pater habet naturam non communicatam; Filius habet naturam communicatam. Prima propositio non hoc sensu est vera, quasi alietas importetur in prædictato naturæ, cum de fide sit, eandem esse utriusque naturam, sed hoc solo sensu vera est: Quia Pater est persona, à nulla alia persona producta, ratione cuius improductio personæ, verum etiam est dicere, quod habeat naturam non communicatam, quia scilicet comparatè ad Patrem, nulla est persona, communicans illi, Deitatem consequenter illud prædicatum: Non est communicata natura in Patre, verificatur non ratione sui, sed quia nulla alia persona communicavit illi Deitatem. Si autem non ratione sui verificatur ly natura non communicata, hoc ipso non habebit distinctionem, à se communicata.

Objectiones aliae sol-vuntur.

O B J I C T U R 1. Auctoritas Calvini & Lutheri.

R E S P O N D E T U R. Hanc apud nos nihil valere.

2. Est Auctoritas S. Augustini lib. 6. cap. 8. lib. 7. cap. 6. de Trinitate.

R E S P O N D E T U R. Illis locis solum esse questionem de voce, an Græcum *σοια* & equivaleat Latino natura & essentia, quo etiam modo intelligi debet S. Hieron. Locus S. Augustini ex lib. 7. cap. 1. in quo dicitur apertè eum affirmare, quod Deus Pater genuerit essentiam, non convincit; quia hæc verba ponit S. Augustinus, per modum objectionis, quod debeat generari essentia: Et sub finem ejusdem cap. 1. ut ostendat, non esse essentiam generantem in Patre, & aliam essentiam genitam in Filiis, post plures discursus concludit, *Pater igitur, inquit, & Filius non essentia.* Certe autem non esset una essentia, si esset una generans, & alia genita, cum generans & genitum in illo genere, non possint nisi distinguiri realiter. Repetit idem c. 2. sub initium. *Quia una essentia, una sapientia, quando autem*

De SS. Trinitate controversē.

311

autem mox subdit, quod sit *essentia de essentia*, solum ostendit ex substantia Patris, non ex nihilo genitum. Lege illis capitibus Augustinum, ubi si offendit, non debere accipi essentiam divinam relativè; relativè autem acciperetur, si est generans & genita.

3. AUCTORITAS est S. Cyrilli lib. 3. de Trinitate.

RESPONDE TUR. Illo loco solum dicere Cyriillum, quod nullo modo dilatet, hoc est clarè & explicitè docuerit mysterium Trinitatis, V. Tertam. sed id doceri novâ Scripturâ, h. e. ab Evangelio.

4. AUCTORITAS est S. Ignatii ad Tarsenos, Ep. 7. Agnovi enim, quoniam quidam ex ministris Satana voluerunt vos conturbare, quoniam quidam dicunt, quia Jesus patatitè est natus &c. Iustum, quia ipse est ille, qui est super omnia Deus.

RSPONDETUR. Volo hunc locum penitus explicare: Primo enim intuitu apparet, quod si ostendit, quoniam enim dicendum est, Christum esse verum Deum? Si S. Ignatius pronuntiat Satanae ministrorum inventum esse dicere, quia ipse est ille, qui est super omnia Deus. Huius auctoritati S. Ignatii opponitur in primis auctoritas S. Pauli Epist. ad Rom. cap. 9. Ex quibus est Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Potiof autem est auctoritas S. Pauli. Sed neque ipse S. Ignatius quicquam hinc derogat divinitati Filii Dei, sed solum dicit esse Satanae inventum dicere, quod Filius sit Pater, quem significat ly, qui est super omnia Deus. Quid autem ea mens sit S. Ignatii, non deductio ostendet, sed verba eiusdem: Sic enim numerando ibidem errores circa Christum habet: *Quidam dicunt, quia Iesus patatitè natus est, & patrativè crucificas* (en primis haereticis?) *Quidam vero, quia non est Filius qui facit mandatum:* (En alia haeresi negant filium esse per naturam; nemo enim negabat esse filium per adoptionem?) *quidam autem, qui afferunt ille, qui est super omnia Deus:* (En haeresin quod Filius sit Pater?) Quod ipsum habetur in eadem Epist. Non est ipse ille, inquit, qui est super omnia Deus, sed Filius ipsius. Et infra: *Alius est ille, qui Filius subiect omnia, & qui est omnia in omnibus,* & aliis Filius ejus. Hoc ipsum legitur in Epist. eius 5. ad Trallianos: *Alii autem ipsum, inquit, Patrem esse dicunt ipsum Filium.* Ex quibus locis collige, indubie Satanae inventum esse, dicere quod Christus sit Pater, qui est Deus super omnia, & de hoc loquitur S. Ignatius. Quid autem non officiat vocari Patrem, Deum super omnia, ne Filius sit Deus super omnia, colligitur ex S. Paulo, & ex his, quæ in simili supra contra Cetellum dicta: Ipseque ille titulus, quod Pater sive fontalis origo aliarum personarum, accommodationem hanc vocis fundat, non exclusio nem aliarum personarum à Deitate, ut dictum supra.

Esse autem S. Ignatium pro nobis contra obijcentem, habetur ex cit. Epist. 5. ubi inter errores enumeratos: *Quidam vero eorum, inquit, Filium hominem purum esse dicunt.* Repetit idem Epist. 7. *Alii quoque (supple ministri Satanae dicunt) quia homo est purus.* Inferius hæc habet: *Non est homo purus ille, per quem & in quo facta sunt omnia:* Quod probans Sanctus, *Quomodo autem, inquit, homo purus, &c. diceret, Antequam Abraham fieret ego sum?* Et infra: *Quomodo ergo huiusmodi homo est purus ex Maria deum habens initium, ut esset?* Et non potius Deus VERBUM, & Filius unigenitus, de quo dictum. In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum, omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil.

De his autem erroribus loquens cit. Epist. 5. ponit verba non immerito legenda objicienti. *Cavete ergo à talibus, ne sumatis laqueos animabus vestris.*

Reliqua quæ alias objiciuntur ex aliis SS. Partibus cum habeantur & alia plura in Petavio tomo de Trinitate, consulatur ille. Quod attinet ad Auctoritatem ex S. Script. consuluntur opposita à Penalozza & in compendio in Centuria argumentorum P. Cichovii; Ea quæ dicuntur circa Credo, solutionem habent in Tractatu ejusdem P. Cichovii dicto Credo Arianoorum.

OBJICITUR 2. Si tota essentia est in qualibet persona, ergo non solus Filius assumit naturam humanam, sed tota Trinitas, quod olim animadvertis Athanasius in libello de unitate Fidei, metiens ne divideretur Filius à Patre & Spiritu Sancto, coactus est fateri Trinitatem assumere corpus, cùd quod unita semper sit Trinitas.

RESPONDE TUR. Negando sequelam, quæ non probatur, jam autem licet personæ sint idem realiter cum essentia, cum non sint idem interfè, poterit terminare una persona naturam humanam, & non terminare altera distincta realiter. Athanasius deberet aliter citari, quia liberus Athanasii de unitate Fidei sub hoc titulo nullus habetur, ut videre est in editione illius quam ad inanum habeo, Basileæ M. D. LXIV. Addo Incarnationem toti Trinitati tribui in genere causæ efficientis, quia opera Trinitatis ad extra omnia sunt communia, sed non tribui toti Trinitati in ratione terminantis; sola enim persona Verbi terminat humanitatem Christi, estque illic tota Trinitas, per Circummissionem, non per Unionem; de quo Scholæ. Debuisse etiam Objiciens verba Auctoritatis citasse, non citavit, quia in Athanasio non extant.

OBJICITUR 3. Si Pater Filius & Spiritus S. sunt tres vivi & intelligentes, certè ut sint unus Deus vivens & intelligens nec Scriptura, nec ratio permittit.

RESPON-

R. P.
MŁOD
TOWSKI
m. A. Z.
VI

R E S P O N D E T U R. Ex phrasí S. Athanasii Pater est vivus & intelligens, Filius est vivus & intelligens, Spiritus Sanctus est vivus & intelligens, nontamen tres vivi & intelligentes, sed unus vivens & intelligens, hoc autem nec Scripturam nec ullam rationem permittere probandum fuit. Dicerent alii, esse tres vivos & intelligentes adjectivè, sed non tres vivos & intelligentes substantivè, sed unum vivum & intelligentem substantivè, adeoque adhuc unum Deum.

O B J I C T U R 4. Si quælibet persona per se Deus & Dominus est, certè sunt tres substantiæ, & ita tres dii erunt totidemque domini, qui in una Deitate coluntur, si verò quælibet persona per se Deus & Dominus non est, ergo non tres simul collectæ verum Deum & Dominum constituent.

R E S P O N D E T U R. Cum unaquæque persona sit per se Deus, per communicationem ejusdem in individuo & sine multiplicitate Deitatis, non erunt tres substantiæ.

O B J I C T U R 5. Si essentia non est persona, neque item persona est essentia, ergo Pater, qui persona dicitur, non est Deus essentia, sed neque Christus Filius Dei poterit esse Deus, cùm & ipse sit persona, imo verò neque tres personæ simul poterunt esse Deus essentiæ, quia essentia est una, personæ verò sunt tres.

R E S P O N D E T U R. Negando secundum dicta superius, quòd essentia non sit realiter persona, licet una persona comparata ad aliam sit ab illa distincta realiter.

O B J I C T U R 6. Si Deus trinus est, Essentia autem trina non est, non erit ergo ista Essentia trinus Deus, cùm & ipse trinus dicatur unus & persona non est una, sed tres; Ergo unus Deus persona esse non potest, ut neque trinus, Essentiæ, quod si unus non est Deus personæ, quot ergo erunt dii personæ?

R E S P O N D E T U R. Potest illa Essentia dici trinus Deus, quia terminatur tribus personis divinis, & simul unus Deus ratione ejusdem Essentiæ, unus Deus in essentia, non est unus in persona; non erunt tamen plures dii persona, sed plures unius Deitatis personæ, nec probatur in nostris principiis debere dici plures esse deos personæ.

O B J I C T U R 7. Trinitas ad personas, unitas ad Essentiam, quæ Deus est, refertur; potius ergo Deus dicendus esset Unitas, quæ Deus Trinitas.

R E S P O N D E T U R. Cùm tam Unitas quæ Trinitas identificantur eidem naturæ divinæ, tam bene potest dici Deus Unitas quæ Trinitas.

O B J I C T U R 8. Unitas, trinitas, quaternitas, abstracta sunt vocabula, nullius substantiæ, vel rei significativa, sed numeri conjunctivæ seu numeralis collectionis denominativa, unde er-

go magis Trinitas Deum significat, quæma quaternitas aliquem Evangelistam?

R E S P O N D E T U R. Sicut sapientia, bonitas, dicta de Deo sunt significativa substantiæ in Deo, qui est actus purus, ita Unitas & Trinitas erunt substantiæ significativa in eodem Deo, cùmq; Trinitas tota identificantur eidem substantiæ divina, bene de illa dici poterit; quaternitas autem cùm non identificantur uni Evangelistæ, de uno dici non poterit.

O B J I C T U R 9. Si Trinitas est solus verus Deus, certè Pater non erit solus verus Deus, sed unus ex veris deis.

R E S P O N D E T U R. Argumentum si ponatur in forma, ut suprà refutando Crellium in simili, negabitur argumento consequentia; constabit enim ex particularibus non ex singularibus.

O B J I C T U R 10. Essentiæ Deus in tribus personis unus, est Prophetis & Apostolis planè ignotus, & ad morem Dialetticorum obtrusus, qui omnium specierum genus & universale statuunt ut bovis, equi, afini, genus volunt esse animal; sed ut hoc genus animal, per se nihil est reale vel vivens, ita & ista essentia tribus communis est idea Platonis, nihil per se subsistens vel substantiale.

R E S P O N D E T U R. Probandum fuisse Deum trinum & unum fuisse Prophetis & Apostolis planè ignotum, solviique deberent argumenta Povodovii, nostrorum Patrum, & recentius Centuria P. Cichovii. Communitas autem est duplex, una per universalitatem, hæc transeat sive detur sive non detur à parte rei, concedamus philosophicè illam non dari; alia communitas per identitatem, hæc est à parte rei, taliterque est communis tribus personis natura divina, adeoque nemine cogitante.

O B J I C T U R 11. Pater, ut Athanasius dicit, est Deus, Filius est Deus, Spiritus S. est Deus, non tamen tres dii, sed unus Deus, ergo si vox Deus ut solet & debet, in his personaliter sumitur, æquipollent ista verba, his, Pater est persona divina, Filius est persona divina, Spiritus S. est persona divina, dicendum erit non sunt tres personæ divinæ, sed una persona divina, quia si licet ita dicere de diis, cur non licbit de personis?

R E S P O N D E T U R. Ideò id non licere, quia cùm illæ personæ sint distinctæ realiter, sintque tres, nihil deest ut dicantur tres personæ, deerritque quare dicantur una; cùm illæ personæ non identificantur in una persona; ne autem postquam enuntiatum fuerit, Pater est Deus, Filius est Deus, Spiritus S. est Deus, ne inquam dicantur tres dii, deest multiplicitas realis naturarum trium. Porro ly Deus non semper supponit pro persona divina, sed supponit etiam pro natura divina, ut cum dico unus Deus, accipique id debet secundum accommodatam significacionem.

Objici-

OBJICITUR 12. Ut aboleatur unum illum Deum solum verum, esse Deum Patrem Christi, una Deitas vel essentia, nihil reale in se continens, non vivens, aut substantiale aliquid denotans, prouo soloque vero omnium creatore Deo Christi Patre, à nobis supponitur.

RESPONDETUR. Stat in catholica sententia, ut quamvis unus ille Deus solus verus, sit Deus Pater Christi, adhuc Filius sit unus ille Deus solus verus, non ergo ut aboleatur illud prius quicquam à nobis docetur. Negatur item quod una Deitas sit per nos aliquid nihil reale denotans; denotat enim Dei essentiam, quæ est quid reale nemine cogitante, vivens, &c.

OBJICITUR 13. Si essentia & Deitas, est natura divina (ut quoque humanitas fieret natura humana) quæ nec vivit per se, nec reale quid vel substantivum sive substantiam denotat, sunt enim abstracta à Deo & homine, qui sunt viventes & reales substantiae sequitur quod quemadmodum humanitas non est homo, ita nec Deitas est Deus, sed abstractum aliquid à Deo, proprietatem vel naturam Dei denotans.

RESPONDETUR. Argumentum probare nullum, quod Deus non sit vita, sapientia, bonus; hac enim per argumentem sunt non nisi abstracta, & tamen metaphysicè demonstrabile id Deum esse actum purum nemine cogitante; consequenter nemine cogitante esse illum Deitatem, bonitatem, &c. & quia homo non est aactus purus, non potest dici esse humanitas. Lyx ut quoq; humanitas fieret natura humana, non apparet quid velit.

DIFFICULTAS III.

Quidam loca Scriptura pro Divinitate Filii Dei.

FILII DEI.

P Nicolaus Cichonius vir apprimè eruditus interalia opera edidit etiam centuriam argumentorum pro Divinitate Filii Dei, legantur argumenta ejusdem: cuius etiam & alia opuscula, docta & solida instituent bene ad disputationem. Penaloza integrum tomum argumentorum pro Trinitate ad fert. Brevius Ruiz & Petavius uterque tamen satis fuse. Aliqua argumenta indicanda sunt.

PROBATOR 1. ex Veteri Testamento.

PRIMA AUCTORITAS est ex illo Isaiae 45. In quo sic formatur argumentum. Deus, præter quem nullus aliis est Deus, est verus Deus, Christus est talis; quia de illo dicitur dicto loco. Non est Deus absque te; & infra; Mibi curvabitur omne genu; quem locum Paul. ad Rom. 14. de Christo intelligit. Consonat locus ex Baruch 3. Hic est Deus noster, & non estimabitur dominus ad eum &c. subdit, post hec in terris visus est, & cum hominibus conversatus est. Item Isaiae 43. Ego sum Dominus, & non est absque me.

Salvator. Et tamen dicitur Matth. 12. Ipse enim salvum faciet populum suum.

SECUNDA AUCTORITAS est. Quia Christus appellatur sine addito Deus; ita habetur Isaiae 45. Ego Dominus, qui voco nomen tuum Deus Israël. Isaiae 9. Deus sorris.

TERTIA AUCTORITAS est. Quia appellatur Dominus sine addito 1. ad Corinth. 8. Nobis unus est Dominus Iesus Christus. Psal. 109. Dixit Dominus Dominus meo. Jerem. c. 23. De germine David loquens ait: Hoc est nomen quod vocabunt eum Dominus justus noster, in Hebreo est nomen Domini Tetragrammaton; Talia autem nomina nunquam dicuntur de pura creatura.

PROBATOR 2. ex Evangelio.

PRIMA AUCTORITAS est. Verbum caro factum est; Deus est Verbum. Ergo Deus caro factum est. Subsumitur, caro factum est Deus. Caro factum est Deus; Ergo Christus est Deus.

SECONDUM AUCTORITAS est. Per quem omnia facta sunt, est Deus, Christus est, per quem omnia facta sunt, ut dicit Evangelium Joannis; Ergo Christus est Deus. Major prob. quia illud ipsum, ut arguit August. per quem omnia sunt facta, si non est Deus, vel est factum vel non factum? si non factum & tamen est; Ergo est quid in creatum; Ergo Deus; si factum, ergo non omnia per ipsum facta sunt, nihil enim ipsum facit.

RESPONDENT 1. Adversarii nomine Dei veri ponit in Græco cum appositione articuli; de Christo autem non ponitur cum articulo.

CONTRA nomen veri Dei ponitur interdum sine articulo, ut in illo loco: *Fuit homo missus à Deo* & *Deum nemo vidit*. Deinde appellatur Christus Deus cum articulo 1. Joan. 5. ubi dicitur: *Hic est verus Deus*; Et ad Rom. 9. *Qui est super omnia Deus benedictus*. Et Joannis 20. *Dominus meus & Deus meus*.

RESPONDENT 2. Quod particula *per* sit signum causæ instrumentalis, consequenter quod omnia sint per Christum facta, non ostenditur ejus Divinitas.

CONTRA. Ad Rom. 11. v. 23. ut advertit Penaloza d. 9. c. 10. dicitur: *Quoniam ex ipso & per ipsum & in ipso*. Ad Galat. 4. *Quod si Filius & heres per Deum*. Ad Tim. 1. *Fidelis Deus, per quem vocati es*. Genes. 4. *Posedi hominem per Deum*. Envero Deo, aptatur particula *per*. De Christo etiam dicitur non tantum, quod per ipsum sint omnia, sed & ex ipso: nam dicitur ad Ephes. 4. *Christus, ex quo totum corpus compatum*. Joan. 1. *De plenitudine ejus nos omnes accipimus*. Joan. 6. *Demo accipiet &c.*

TERTIA AUCTORITAS est. *Ego & Pater non sumus*. Item, *Omnia quæcumque habet Pater, mea sunt*. Quorum omnium locorum defensio ex aliis facile petitur, jamq; de facto supra etiam illorum defensione n innuimus.

Dd

PRO-

R. P.
MLOD
TOWSKI
m. A. Z.
VII

Disputatio ultima,

PROBatur 3. ex aliis Canonicis Scripturis.

PRIMA AUCTORITAS est Pauli, qui ad Rom. 9. v. 5. appellat illum: *Deum super omnia benedictum*. Formatur sic argumentum; Nulla creatura est Deus, super omnia benedictus, Christus est per Paulum Deus super omnia benedictus; Ergo Christus non est creatura. Major probatur. Deus verus est Deus super omnia benedictus; Ergo, quod non est Deus verus, non est Deus super omnia benedictus; nam in necessariis si affirmativa sit vera, falsa est negativa universalis. Eadem Major sic ulterius probatur. Si aliqua creatura esset Deus super omnia benedictus, esset Deus etiam super Deum summum, benedictus; si enim supra ipsum non esset benedictus, super omnia non esset benedictus.

Quod si dicas; esse super omnia benedictum, est, se inferiora creasse, item, omnia se excepto; jam non accipis Scripturam, ut sonat, & hactenus non ostendisti absurdum, cur simpliciter proverba Divinitate Christi accipi non possit?

SECONDA AUCTORITAS est ejusdem Pauliad Philip. 2. v. 6. Ex quo loco sic arguitur; Cui naturam Dei habenti esse aequalem Deo est proprium & non alienum; ille est verus Deus: nam habere aequalitatem cum Deo, est illi esse propriam & non alienam Deitatem, hocque Deo non nisi convenit; sed Christo habenti naturam Dei, est proprium & non alienum esse aequalem Deo; Ergo Christus est Deus. Minor probatur, cui dicitur, quod *cum in forma Dei esset, non est rapinam arbitratuſ esse ſe aequali Deo*, illi naturam Dei habenti esse aequalem Deo est proprium & non alienum, sed de Christo id dicitur. Ergo &c. Major probatur. Quia forma Dei est natura Dei; accepit enim nomen formæ pro natura Arist. 5. Metaph. c. 8. text. 15. Et Graecalocutio pro forma habet natura. Et certe ipse ille terminus aequalitatis cum Deo arguit Divinitatem: quæ enim creatura potest esse aequalis Deo?

TERTIA AUCTORITAS est ex 1. Joan. 5. v. 20. *Scimus, quoniam Filius Dei venit, & dedit nobis sensum, ut cognoscamus verum Deum, & simus in vero Filio eius, hic est verus Deus, & vita æterna*, ex quo sic formatur argumentum; Hic verus Deus & vita æterna est summus Deus, tum quia hic apponitur articulus, qui per adversarios est nota Deitatis, tum, quia si per Ly *verus Deus non intelligitur summus Deus, etiam per summum Deum non intelligeretur Deus*; sed dicere esse summum ex similitudine maxima: Christus vocatur hic verus Deus & vita æterna; Ergo &c. Immerito autem & sine fundamento diceres, hæc verba ad Patrem referri, & particula *Hic in aliis similibus ostendit distinctionem referri ad immediate anteposita*; immediate autem antea factum est de Christo.

His omnibus argumentis & quibuscumque alii non nego ingenia humana perversam responsem cominisci posse, sed armantur haec doctrinâ sensu Ecclesiae, ut suprà dictum est.

QUÆSTIO III.

De Spiritu Sancto.

CRELLIUS & ex ratione & ex auctoritate probat Spiritum Sanctum non esse Deum. Quod ad rationes attinet, in hoc maximè infit, quod Spiritus S. deberet esse Filius, sed hoc in materiis Scholasticis tractatur. Quod ad auctoritates attinet Scripturæ, hæ sunt examinandas.

DIFFICULTASI.

Explicantur Auctoritates in oppositum.

OBJICIT 1. Crellius. Nullum posse preferri locum, in quo Spiritus Sanctus appellatur Deus summus.

RESPONDETUR. Adferenda esse inferioris testimonia.

OBJICIT 2. Crellius. Nullibi existare Scripturam, quæ dicat Spiritum S. esse adorandum.

RESPONDETUR. Existare hoc aequivalenter cum esse adorandum. Quando autem dicit ex sententia Erasmi, quod Hilar. in Libris de Trinitate nullibi dicat, Spiritum S. esse Deum vel adorandum, sed tantum promerendum. Item quod in Missali Cracoviensi antiquo, quod appellabatur Rationale divinorum officiorum, pro ratione redditur, cum nulla oratio dirigatur ad Spiritum Sanctum; quia donum non petitur à dono, sed à largitore doni, id non evincit. Non primum, quia Hilar. Lib. 12. de Trinitate in fine dicit, genitum tamen Spiritum Sanctum non dicturus, dicam unquam creaturam? quod ipsum est dicere, quod Deus sit. Antiquiores longè Patres Hilario, adducit Petavius lib. 3. c. 7. a. n. 9. Quod attinet ad Missale Cracoviense illud vidisse non contigit explicari sicut post illud Ly donum, quia scil. ly donum potest supponere pro dono in creato aedeo pro Deo. Est autem quedam doni & Spiritus Sancti proporcio, cuius etiam meminit Ruiz, nimirus, quia liberalis & gratuita donationis prima radix est Amor, ideo namque donamus gratis, quia volumus donum accipienti perfornæ, quapropter Amor habet rationem primi doni per quod omnia gratuitè donantur: quia ergo Spiritus S. vi suæ processionis formaliter procedit ut amor, fit ut illi ratione suæ proprietatis personalis, convenientia peculiariter doni formalitas. Ex eo etiam quod Pater sit fontalis origo totius Deitatis, & Filius habet rationem mediatoris, hinc coniuncter ad hos diriguntur orationes, diriguntur tamen & ad Spiritum S. in illo hymno Veni

Veni Creator Spiritus; & in terminationibus orationum fit ejusdem mentio.

Objicit 3. Quia sàepe mentio Spiritus S. non est facta quando est facta mentio Patris, & Filii, si autem Deus supremus esset, ubiq; mentio illius fieri debuisset.

RESPONDETUR. Nemo potest vel deber prescribere leges loquendi Christo, locutus est utiliter placuit, & quia ejus verbum semel dictum tam ponderosum est, quam si sàepe repeteretur, sufficiet Spiritus Sancti Divinitatem vel se mel proponi. Et sicut licet interdum positum sit nomen Patris, & non positum nomen Filii, non derogat quo minus Pater ille censeatur habere Filium. Ita, posito nomine Patris, qui est fontalis origo totius Deitatis personalis, & positio nomine Filii à quo etiam procedit Spiritus Sanctus, hoc ipso ex consequenti & arguitivè inferitur persona Spiritus S. Neque enim pos sent esse duas personæ spirantes per modum unius principii, & non esse ipsa spirata persona. Quomodo sint explicanda particulae illæ: *Nisi filius &c. quæ videntur esse exclusivæ Spiritus Sanctus à Divinitate, suprà explicatum est.*

Objicit 4. Scriptura testatur: *Nemo novit filium nisi Pater, neq; Patrem quis novit nisi Filius,* & tamen illos noscere deberet etiam Spiritus S. sit summus Deus.

RESPONDETUR. Expressè habetur 1. Cor. vii. Quod Spiritus Dei omnia scrutetur etiam profunda Dei. Item: *Qua Dei sunt, nemo cognovit nisi Spiritus Dei;* quæ si ut sonant accipientur, & Spiritu S. procedent. Et sicut his locis non excluditur Pater & Filius; ita nec prioribus Spiritus Sanctus. Potest etiam hic locus explicari, quod nemo noverit Filium per productionem verbinis ipse Pater, nec quisquam Patrem per modum Verbi exprimit nisi solus Filius. Hanc explicationem innuunt etiam illa verba: *Et cuius viserit Filius revelare.* Quæ non debent accipi de revelatione aliqua libera, sed de revela tione ex vi communicationis naturæ, quam una cum Patre communicat Filius Spiritui Sancto. Non negamus quidem, frequenter Spiritum S. condiscimus à Deo, sed hæc condiscimus o fferit alteratem in Persona, non in natura.

Objicit 5. Quia Spiritus S. appellatur Vir tus Altissimi: Ergo non est Spiritus S. Deus.

RESPONDETUR. In primis negando Con sequentiam, quæ non probatur. In eo loco hic posset pro nostro intento facere, quia si quid quid in Deo est, Deus est, cùm in Deo etiam sit virtus Dei, dicetur etiam esse Deus; Et, quia hæc virtus condiscimur Deo, hoc ipso, quia non condiscimur in ratione naturæ, debet condiscimus in ratione personæ. Deinde quan do fit mentio virtutis Altissimi, non venit illo nomine ipsa persona Spiritus Sancti, sed efficacia Spiritui Sancto appropriata.

Nec inde sequitur, quod Spiritus S. sit Pater

Filii, quia secundum æternam generationem in illum non influit; producō autem tempora ea, non erat in similitudinē naturæ.

Multoque minus Spiritus S. significatur illis verbis, in quibus dicitur de Joanne: Ille præcedet in virtute & spiritu Eliæ. Non infiō nomine tam hujus virtutis venire posse interdum Spiritum S. quamvis enim communis sit omnibus tribus virtus sumpta pro omnipotenti: per accommodationem tamen & approbationem, poterit attribui Spiritui Sancto; non est enim novum opera communia toti Trinitati, uni personæ accommodare.

Et congruit ut appelletur Spiritus S. virtus: quia illi justificatio & fructus prædicationis Evangelii, quod virtutis est, attribuitur. Immocum ipsa Justificatio perficiatur amoris infusione, commodè tribuetur Spiritui Sancto, qui est in Divinis personalis amor.

Quando autem immediatè post objicit Spiritus Sancti fore Filium Christum; quia Filius ille Dei dicitur, ex eo, quod sine Patre conceptus sit; de hoc actum est alibi.

Objicit 6. Spiritus S. hominibus à Deo donatur, precibus impletatur; Deus autem summus à nemine cuiquam datur; donum enim omne, & quod precibus impletatur, est in potestate donantis: Possidetur item ab eo cui datur; Deus autem summus, in nullius est potestate & possessione. Et sicut cùm Pater aliquem donis suis implet, nō est necesse ut ipsemet ei donetur; sic & de Spiritu S. dicendum, si est Deus.

RESPONDETUR. Quo sensu Spiritus S. sit donum, suprà explicatum est. Et sicut cùm Filius dicitur datus mundo, non probatur illum non esse Deum, sic nec in præsenti. Unde ul terius colligitur, quomodo donetur Spiritus S. sine ulla potestate in eundem, sed sola origine. Imérito etiam assumit universaliter quod Deus possideri non possit; cùm nostra beatitudo sit in possessione summi boni. Deinde hæc omnia figuratè intelligi possunt, pro effectibus specialiter illi attributis. Congruentia hujus jam suprà allata est; hoc insuper addi potest, quia cùm bona, quæ à Deo accepimus sint bona, non intuitu retribuendi, collata, adeoque dona; & cùm ex alia parte rationem doni habeat Spiritus S. in Divinis, fit ut illa dona, eidem specialiter attribuantur.

INSTAT 1. Crelius. Non effectus tantum Spiritus S. sed & ipse Spiritus S. datur; quia datur vis quædam à Deo magna, quæ hominibus veluti inspiratur, Judæi q; ad quos siebat, prædictatio talem vim nomine Spiritus S. intelligebant. Nunquid enim quid ignotum dicebat Joannes, quando dicebat Christum baptizatum in Spiritu Sancto.

RESPONDETUR. Ipsa etiam vis illa à Deo manans, est effectus nonnisi specialiter attributus Spiritui Sancto, idque congrue; quia illa in

Dd 2 spir-

R. P.
MŁOD
TOWSKI
m. A. Z.
VI

spiratio dicit aliquam similitudinem, cùm ipsa tertia personæ appellatione. Per Ly spiritus, poterant etiam Judæi habere notum nomen Spiritus Sancti, & non habere nota omnia objecta illo nomine significata; sufficiebatque ut quamvis non in omnibus locis, saltem in aliquibus, sub illo nomine Spiritus Sancti objectum, quæ est tertia persona Trinitatis, significaretur. Quod si queratur: unde probemus denominationem Spiritus pro inspiratione illa, & Spiritus pro persona divina accepti? Recurrendum erit ad inferius adferendas Auctoritates.

I N S T A T 2. Spiritus S. promissus est Apostolis, & tamen sub illo nomine venit virtus emanans à Deo.

R E S P O N D E T U R. Spiritum quidem Sanctum promissum esse Apostolis, sed venturum ratione suorum donorum, & effectuum illi appropriatorum, & licet missio ejus à Patre, in qua dicitur esse etiam Spiritus veritatis, licet inquam, originem illius indicet, tamen illius in linguis & alijs in columbae specie descensus, figuratus est.

I N S T A T 3. Si Spiritus S. Deus summus esset ne figuratè quidem diceretur ab alio dari.

R E S P O N D E T U R. Inclusis imperfectionibus in dando ne figuratè quidem debet dici dari; datur tamen exclusis imperfectionibus; immetò etiam assunit, quod Spiritui Sancto non tribuatur Justificatio; quamvis enim omnia sint ex Patre, & omnia per Christum, tamen etiam suis locis attribuuntur similia Spiritui Sancto, qui datus est nobis. Et licet opera ad extra sint in re communia toti Trinitati, per accommodationem ex quādam congruentia, possunt trahi uni personæ.

I N S T A T 4. Sequeretur non magis Spiritum Sanctum quād Patrem & Filium nobis dari, si quidem illa dona, respectu quorum dicitur Spiritus S. dari, non magis à Spiritu S. quād ab alijs personis dantur.

R E S P O N D E T U R. Ne dicantur aliæ personæ nobis dari obest; quia non habent in se formalitatem doni suprà explicatam.

I N S T A T 5. Si Deus esset Spiritus Sanctus, non ab alia persona daretur, sed daret seipsum.

R E S P O N D E T U R. Quod det seipsum, exprimit Ecclesia illo hymno: *Veni Sancte Spiritus &c.* Datur tamen etiam à Patre & Filio, quia ab illis per modum doni procedit. Multa congerit postea, itemque ex eo, quia Spiritus S. vocatur pignus, infert illum non esse Deum sumnum: sed hæc non convincunt; quia appellatur pignus ratione donorum & effectuum illi appropriatorum; hoc est ratione gratiæ, quam qui conservat habet pignus vitæ æternæ. Eodem etiam modo interpretari possumus dum dicimus in Spiritu Sancto obsignati; dum dicitur effundi in nos Spiritum Sanctum. Quod autem objicit, similes locutiones de Personis

non usurpari, id in primis falsum est; quia si personæ possunt appellari Aqua, ut cum dicitur; *Effusus es ut aqua;* Item Ventus, ut cum dicit Job; *Ventus est vita mea;* ita bene potest appellari signaculum. Deinde cùm hic non significetur aliquid aliud quād dona, quorum collatio tribuitur Spiritui Sancto, quæ habent proportionem cum signaculis & re effusa, exinde non inferetur quidquam contra Divinitatem Spiritus Sancti, Christus quando dicitur de Spiritu suo nobis dedit, intelligi debet, non quod dederit nobis potestatem aliquam summi Dei, sed donorum, summo Deo appropriatorum. Quando vetatur, ne extinguamus Spiritum, non agitur de tertia Persona, sed de charitate intima. Denique quando arguit ex eo, non esse Deum Spiritum Sanctum, quia de illo ne audierunt quidem Ephesi; id non convincit, quia poterant Ephesi non statim de omnibus mysteriis doceri, vel negabant se scire, si sit Spiritus Sanctus hoc sensu, quod nescirent in Christum creditibus dari Spiritum Sanctum; hoc est vim patrandi miracula, loquendi linguis &c.

O B J I C I T 7. ex illo Joan. 7. v. 39. *Nondum enim erat Spiritus Sanctus, quia Jesus nondum erat glorificatus.*

R E S P O N D E T U R. Ly Erat non debet accipi pro existentia, sed pro missione illius appromissa. Addo etiam in Latina antiquissima versione habetur Ly *datus Spiritus*, quomodo etiam legit Didymus l. 2. de Spiritu Sancto, Ambros. de Incarn. c. 6. August. & alii. Quando autem ex eo, quod procedat Spiritus à Patre & Filio, urget, illum Deum sumnum non esse itemque ex eo, quia mittitur, id jam in superioribus refutatum.

O B J I C I T 8. Non loquetur à semetipso, sed quæcumque audit loquetur, verba sunt Christi de Spiritu Sancto ex Joan. 16. v. 3. Sed Deus summus quidquid loquitur à seipso loquitur, nec audit quid loqui debeat: Legatus enim est qui instituitur in dicendo.

R E S P O N D E T Athan. Chrysost. Basil. Cyrill. Ambros. August. dicti loci hanc esse explicationem, quod ratione communicationis naturæ & productionis suæ personæ, quæ est à Patre & Filio, non loquitur à seipso, nomineque auditionis venit personæ ejus producio, quod ostendit Petav. l. 3. c. 8. Quod Maldon. adfert in oppositum parum refert, consule dictum Petavium.

O B J I C I T 9. ex l. ad Corinth. 2. v. 10. ubi dicitur: Deus nobis per Spiritum S. revelat: Ly autem per, importat causam instrumentalem, Deus autem summus non potest esse causa instrumentalis.

R E S P O N D E T U R. Quod particula Personæ non semper significat causam instrumentalē, & quod etiam tribuatur Deo summo, ut suprà probatum

butum est. Potest etiam Deus scrutari profundi Dei, quia Ly scrutari non notat velle in cognitionem scrutari, & nosse: nam etiam Deus dicitur corda scrutari cui nihil incognitum: sed sententia hinc accipitur, pro penitus noscere, quæ locutio magis salvator accedente reali personali distinctione, tertiae personæ à reliquis. Ex hoc autem loco, quæ Dei sunt nemo cognovit nisi Spiritus Dei, inferre debuissest Crellius Divinitatem illius, quod ne faciat hoc oggerit; nempe illud *Nemo potest* excludere alias personas, non enim creaturas intellectuales, quia ridicula foret locutio, nemo hominum aut creaturarum, eascir quæ sunt Dei nisi Deus Pater, nunquid Pater est in hominum aut creaturarum numero? sed id etiam non convincit; bene enim dici potest, Spiritum S. esse in numero spirituum; unde Ly *Nemo supponit pro nullus spiritus*, immo ex hoc ipso, ut innui loco stabilitur Divinitas Spiritus Sancti. Et sicut non est ridiculatio, nemo id novit nisi Deus, hujusq; locutionis sensus est, nulla creatura id novit, sed solus Deus, ita & in praesenti, dicta locutio non est ridicula.

OBJICIT 10. ex apparitione Patris, Filii, & Columba ad Jordanem colligitur, aliam Spiritus S. essentiam, aliam Patris, & Filii esse: Et enim essentia Patris de cœlo non descendit, nec formam illam corpoream assumpsit; essentia autem Spiritus Sancti utrumq; fecit.

RESPONDETUR. Non fuisse unitam hypothetice personam Spiritus S. naturae columba; sed hoc fuisse nonnisi imaginem, & similitudinem; potest autem in symbolis esse varietas, non essentia; & ita symbolum erat Dei & nobis, & columna præcedens.

INSTAT 1. Deus summus non movetur, è celo autem illa columba descendit.

RESPONDETUR. Figurate dici Spiritum S. descendisse, sicut dicitur de Deo, quod descendit, ut videret malitiam Sodomæ.

INSTAT 2. Qui ergo ex hac apparitione inficeretur Trinitas.

RESPONDETUR. Inferri; fit enim mentio Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.

INSTAT 3. Quæ fuerit singularis hic adumbrata operatio Spiritus Sancti per hoc symbolum columba?

RESPONDETUR. Adumbratum fuisse vel gemitum, quo nos facit gemere, vel bonitatem, quæ dicitur felle carere; Ratio autem boni personalis amori appropriatur.

DIFFICULTAS II.

Adferuntur loca pro Divinitate Spiritus Sancti.

Libet præfari cum Gregorio Nanzianeno Orat. 37. Vetus Testamentum Patrem aperi-

predicat, Filium obscurius, Novum Testamentum Filium nobis perspicere ostendit, & Spiritus Divinitatem nobis subobscure quodam modo indicavit, nunc Spiritus ipse nobiscum verè versatur, sequen- bis apertius declarat.

Ex Veteri Testamento.

PRIMA AUCTORITAS pro Divinitate Spiritus S. Isaiae 6. *Dens summus & Dominus exercitum dicit; Audite audientes & nolite intelligere.* Ex quo loco sic arguitur. Is qui locutus est prædicta verba, erat Deus, appellatur enim Dominus exercitum, & quo fundamento supponitur alibi, Deum loqui, ex eodem debet supponi, etiam hīc loqui, & si Prophetis, & in particuliari hīc, isti, non est Deus locutus, non ergo verba illa revelavit Deus: Revelatio enim est locutio divina, sed is qui dicta verba locutus est erat Spiritus Sanctus: expressè enim Apostolus Actor. ult. v. 15. dicit: *Quia bene Spiritus Sanctus locutus est per Isaiam Prophetam ad Patres nostros dicens; Vade ad populum istum, & dic ad eos, nre audietis & non intelligetis.* Quo argumento utitur Nissen. Basil. Cyrill. & alii.

In idem recedit si dicas, is qui revelabat in Veteri Testamento ea quæ revelata sunt, est Deus; hoc enim tot illæ locutiones Veteris Testamenti significant, *Hec dicit Dominus, & significat id Canticum Deipara illis verbis: Sicut locutus est ad Patres nostros.* Canticumque Zachar. sed hic revelans erat Spiritus S. quia secundum illa Petri i. expresse dicitur, *Spiritu S. inspirati locuti sunt sancti Dei homines.*

RESPONDET 1. Quod Spiritus Sanctus sit causa nonnisi instrumentalis illius locutionis, &c.

CONTRA, quia æqualiter loquitur Deipara de Deo & Spiritu Sancto, itemque ipse S. Petrus & S. Paulus. Deinde arbitrariè dicitur, Spiritum Sanctum esse causam non nisi instrumentaliam.

RESPONDET 2. Crellius. Per Spiritum Sanctum Isaiae Davidi & aliis locutum esse Deum, quatenus Spiritu, atque efficacia sua, faciebat eos scire, quæ dicere debebant, & ad illa proferenda illos impellebat. Et sicut ex loco Apoc. c. 2. & 3. ubi dicitur: *Qui habet aurem audiendi, andiat, quid Deus dicat, quid Spiritus dicat Ecclesiis.* Non recte infertur, Spiritum Sanctum esse Filium Dei, cùm illic perpetuò loquatur Christus. Ita nec inferetur, ex dictis locis Spiritum Sanctum esse Deum. Rursus ex eo, quod Jehova dicat, se apparitum Prophetis n. 12. v. 6. non licet inferre quod Angeli sint Deus, quamvis illi apparuerint, hinc nec in praesenti recte inferetur Divinitas Spiritus Sancti; *Quia locutus est Deus & Spiritus Sanctus.*

Dd 3 CON-

R. P.
MLOD
TOWSKI
m. A. et Z:
VI

CONTRA est. Tum, quia quāro, an Spiritus illa efficacia ipsem sit Deus, vel non? si est, habetur intentum; nam ejus in persona distinctione aliunde probatur: si autem non est Deus; ergo contradicis Scripturā, quā illum Spiritum loquentem, & revelantem sine addito appellat Deum. Tum, quia cūm aliunde constet Angelos non esse Deum, hinc quando nominatur Deus aliquid per illos fecisse non potest inferri, Angelos esse Deum. Jam autem aliunde non constat, Spiritum S. non esse Deum, & cūm absolūte appelletur Deus, quare exinde non inferetur ejus Deitas? Unde cūm constet in Apoc. Christum perpetuō loqui, & aliunde nobis Catholicis constat Spiritum S. esse distinctionē à Christo, male inferetur, Christum esse Spiritum Dei, eō quod ibi Spiritus Dei dicatur loqui; in præsenti autem nihil simile ostendipotest. Tum quia, quando dicitur Deus dedidit legem, & Angeli, longē alia phrasē id describit Scriptura, ut ostendit textus.

SECUNDA AUCTORITAS est. Quia, qui Creator est hominis & cœlorum est Deus summus, ut colligitur ex initio Genes. Spiritus S. est creator hominis & cœlorum, ex illis verbis Eliu Job. 33. v. 4. *Spiritus Dei fecit me, & spiraculum Omnipotentis vivificavit me.* Job etiam ipse cap. 26. v. 4. *Spiritus Dei ornavit cœlos.* Et Psal. 13. *Verbo Domini cœli &c.* Et Psal. 103. *Emitte Spiritum tuum & creabuntur.* Quid si dicas, hīc nomine Spiritus intelligi illud spiraculum quod inspiravit Deus, contravenies Scripturā, quia illud spiraculum non fecit cœlos, & quia ille Spiritus non posset dici facere hominem, sed factō homini infundi. Ad quod advertit etiam Iren. 1.1.c.5. citatus à Petavio. L.3.c.7.

TERTIA AUCTORITAS est ex 2. Reg. 23. *Spiritus Dominii locutus est per me & sermo ejus per linguam meam. Dixit Deus Israel mibi, locutus est fortis Israel, dominator hominum.* Ex quo loco sic arguitur. Ille qui prædicto locutus est, est Deus; expresse enim Deus dicitur à Davide, sed illi qui locutus est, erat Spiritus, ut expresse nominatur: Ergo, &c. Et certe quamvis Angelus ista omnia fuisse locutus, quia non aptantur hæc verba ipsi Angelo, sed Deo; nec dicitur Angelus loqui, sed Deus: Ergo cūm dicitur loqui Spiritus S. bene inferetur esse Deum.

Ex Evangelio.

PRIMA est AUCTORITAS ex illo Joan. 20. *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, &c.*

SECUNDA AUCTORITAS. Quia si bene arguitur ex illo loco, *Ego ex Deo processi, Divinitas Christi, etiam ex hoc loco, qui appellatur Spiritus Veritatis, qui à Patre procedit,* rectè inferetur Divinitas Spiritus Sancti.

TERTIA AUCTORITAS ex illo Joan. 14. v. 16. ubi dicitur, quod Spiritum S. mundus accipe-

re non potest, quod illum mundus non videat, quod conforme est illi. *Deum nemo unquam vidit:*

Ex aliis Canoniciis Scripturis.

PRIMA AUCTORITAS est ex Acto. 3. *Cur tentavit Satanás cor tuum, ut falleres Spiritum S. subdit que non es mentitus hominibus sed Deo, unde sic arguitur; Commissum mendacium contra Spiritum S. quem dicitur voluisse fallere Ananias, est commissum mendacium contra Deum: Dicit enim Petrus, quod mentitus sit Deo. Ergo, &c.*

RESPONDENT 1. Cælius: Quod Scriptura aliter loquatur de Deo, aliter de Spiritu S. Nam de Spiritu S. dicit mentiri seu fallere, ac ludificari Spiritum S. de Deo dicit mentiri Deo, ita ut illud primum denotet simpliciter objectum circa quod fraudus, ac ludificatio versatur, hoc vero secundum ostendit scopum ultimum, in quem injuria, ac contumelia redundet, & si supponitur Spiritus S. esse Deus, ad quid cūm fuisse dictum, quod fallere voluerit Spiritum Sanctum, additur insuper, mentitus es Deo.

CONTRA est. Tum, quia in communiusficatione non dicitur, quod mentiamur aliquem, sed quod mentiamur alicui. Unde erit fallere aliquem falso dicendo ludificari; loquendo scil. non vera pro veris, ac mentiri; Ergo idem erit dicere, mentiri Spiritui S. ac fallere vel ludificari Spiritum S. Tum, quia Objectum circa quod sermo versatur, si non sit id, quod aliquis negat, est ipsa persona, contra quam sit mendacium, si enim aliquis non loquitur, de objecto distinto ab audiente, loquitur de Audiente. Tum quia, quamvis constaret ex doctrina Apostoli Spiritum S. esse Deum, poterant adhuc Divinitatis ejus meminisse: nam constat primam personam, & esse Deum & esse Patrem, & nihilominus hoc utrumque in Scriptura ponit solet.

RESPONDENT 2. Uno eodemque actū potest quis duobus mentiri, & uni quidem per alterum seu uni immediate, ut hic Spiritui Sancto in Apostolis habitanti, alteri ut Deo; sic si fideles persequitur, persequitur Christum; qui Apostolos audit, Christum audit, nec inde quisquam conculserit Apostolos vel Fideles esse Christum.

CONTRA est. Quia nullum est fundatum loqui hīc Scripturam de Spiritu S. & Deo, tanquam de duobus, omnino distinctis. Tum quia, quando loquitur Christus de se & Apostolis, de se & Fidelibus, condistinctim tanquam de duobus loquitur, quod in præsenti non fit. Tum quia, quando dicitur, Deus & Pater non est distinctio duorum; Ergo in præsenti idem dicendum: immo cum dicat, quod non sint mentiti hominibus, videtur secerni, quod mendacium non sit factum contra creaturam; Ergo factum contra Deum.

RESPON-

R E S P O N D E T 3. Si licet ita argumentari, Ananias mentitus est Spiritui Sancto; Ergo Spiritus S. est Deus. Licet etiam ita argumentari; Paulus persecutus Christum. Paulus persecutus est fideles. Ergo fideles sunt Christus. En huc concluditur non nisi particulariter, particulariter enim aliquis persecutus Fideles, persecutus est Christum, con sequenter inferetur particulariter. Ergo aliquis qui mentitus est Spiritui S. mentitus est Deo.

C O N T R A est. Quia in illa retorsione negatur Consequentia, quia medius terminus non liberatur, ut dictum supra: non enim illius Majoris est iste sensus; Omne cui competit quod illum Paulus persequatur, competit esse Christum: nos autem admittimus; Cui Ananias mentitus est, omnino illi competit esse Deum.

S E C U N D A AUCTORITAS est 1. ad Cor. 3. v. 6. *Nescitis quia templum Dei estis, & Spiritus habitat in vobis,* similia habentur c. 6. v. 19. Ex quibus locis sic arguitur. Cujus templum, alterum Dei, ille est Deus. Sed templum Spiritus S. est templum Dei; nam dicitur; *Nesciatis quoniam membra vestra templum sint Spiritus Sancti.* Et alias; *Nescitis, quia templum Dei estis.* Ergo.

R E S P O N D E T Crellius pluribus viis huic argumento; scilicet templum esse non tantum summum Dei, sed etiam ejus qui sit illi in imperio cultoque Divino subordinatus, vel saltem templum non est non nisi ipsius Dei, quatenus templum à nulla alia persona diviniori quadam jure possidetur, quam à Deo: Cæterum etiam ab Angelis tanquam Dei ministris incoluntur: unde quovellet hoc loco uti, deberet ostendere Spiritum S. esse personam, cujus ab honore corpus nostrum est dicatum, & quod diviniori jure posseatur ab eodem.

C O N T R A est. Tum quia hujus ipius redenda fuisset ratio, cur templum possit esse Dei subordinati? Item quomodo possit aliquis esse Deus sine addito, & tamen subordinatus: huc

autem est mentio Dei sine addito, & si ponantur Dei subordinati tales subordinatos Schola non nisi admissit Pluritheistarum. Tum, quia nunquam dicitur templum esse alicujus Angeli; Ergo Templum sine addito alicujus per Scripturam indicabit divinitatem sine addito. Tum quia probatio quod Spiritus Sanctus sit persona, ex hoc loco non sumitur; sumi tamen posset, quia debet esse non accidens, sed substantia, & quidem intellectu talis personata, nam templum non est nisi persona. Quare autem præter appellationem templi Spiritus Sancti additur, quod sit templum Dei, id sit vel ad ostendendam distinctionem personæ, vel ad ostendendam illius distinctionem Divinitatem.

T E R T I A AUCTORITAS est ex i. ad Corinth. 12. v. 4. *Et divisiones operum sunt, idem vero Deus qui operatur omnia in omnibus.* Subditur; *Hoc autem omnia operatur unus atque idem Spiritus.* Ex quo loco sic arguitur; *Qui operatur omnia, Deus est,* ex prioribus verbis, qui operatur omnia Spiritus S. est, ex posterioribus verbis. Ergo Spiritus Deus est.

R E S P O N D E T U R. Aliud esse; Spiritum S. esse illum unum Deum, & aliud; eum illum unum Deum appellari, quia de re huc agitur. Deinde, argumentum multum probaret, quia concluderet etiam alias personas esse Spiritum Sanctum.

C O N T R A est. Concedamus, interest distinctionem illarum propositionum, cur ex allato textu, prima propositio non verificabitur, cum appelletur expressè Deus, Spiritus Sanctus, si conjunctim utraque propositio sumatur. Quod autem adducit illum Spiritum S. fore totam Trinitatem, jam alibi solutum est.

Possent alia plura loca adferri, ut ex 2. ad Corinth. 3. v. 16. *Ubi appellatur Spiritus S. Dominus ad quem debet fieri conversio;* tribuitur illi iustificatio i. ad Cor. 6. v. ii. Ad Rom. 8. *Spiritus Dei, aut Filii, Dei dicuntur.* Resurrectio Christi, quæ attribuitur Patri, si verba ut sonant accipiuntur, attribuitur etiam Spiritui Sancto, ad Rom. 4. &c.

*Et haec de Divinis satis non Divinè; quia te decet silentium
Deus etiam in Schoa.*

A. M. D. G. Bq;. V. H.

b. M.

R. P.
MLOD
TOWSKI
m. die Z:
VI